

ОДБРАНА

Зилотац
2010

Специјални
прилог

Обавезе
у одбрани

Интервју

Пуковник Слађан Ристић,
начелник Управе за традицију,
стандард и ветеране

Исходиште надградње

37. Međunarodni sajam

112 EXPO

Zaštita od požara, poplava, zemljotresa, hemijskih akcidenata
REAGOVANJE U VANREDNIM SITUACIJAMA

SAFETY & HEALTH

BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU

VANREDNE SITUACIJE

(Sistemi i oprema za reagovanje u vanrednim situacijama)
Oprema za sistem 112 - za reagovanje u vanrednim situacijama
Vozila i oprema za vatrogasno spasilačke intervencije
Sistemi za zaštitu od požara - gašenje
Vozila i oprema za delovanje u prisustvu opasnih materija
Oprema i plovila za spasilačke intervencije u slučaju poplava
Oprema za spasilačke intervencije u slučaju zemljotresa
Oprema za spasilačke intervencije na visini i sa nepristupačnih mesta

PREVENTIVNA ZAŠTITA U GRADNJI OBJEKATA

Sistemi za rano otkrivanje i dojavu požara i gasa
Građevinski konstruktivni elementi i premazi otporni na požar

BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU

HITNO MEDICINSKO ZBRINJAVANJE

Generalni pokrovitelj:
Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije
Sektor za vanredne situacije

14 - 17. septembar 2010.

Pokrovitelj:
Ministarstvo rada i socijalne politike
Uprava za bezbednost i zdravlje na radu

Info i prijava učešća: Tel: +38111 2655-486, Mob: +38163 205-599, Fax: +38111 3615-298, e-mail: 112@sajam.rs

www.beogradskisajam.rs

BEOGRADSKI SAJAM
Jedno mesto, ceo svet

jugohemija
specijalni programi

- Promet kontrolisanom robom
- Izvoz proizvoda NVO
- Konsalting

Jugohemija a.d.
Sektor specijalnih programa
Resavska 29
11000 Beograd
Tel: (011) 3234 017
Fax: (011) 3232 617
www.jugohemija.com

POPUNITE ANKETU I OSTVARITE SVOJE SNOVE

Da li želite da odmah vozite novi CITROËN ?

- a) DA
- b) NE

Koliko želite da platite Vaš novi CITROËN ?

- a) pun iznos
- b) polovinu iznosa
- c) trećinu iznosa

Neophodna Vam je rekordno niska
mesečna obaveza ?

- a) DA
- b) NE

VITRO GROUP
PRIJAVNO MESTO

HYPGROUP
ALPE ADRIA

europ
assistance bezbrižna vožnja
uz besplatnu
pomoć na putu

RENT

TREĆINA ZA NOVI CITROËN

Postanite naš partner za samo 1/3 vrednosti vozila

Iskoristite poslednju trećinu po Vašoj želji

Informišite se o kompletnoj ponudi kod najbližeg dilera i zakažite test vožnju

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

VITRO GROUP, OVLAŠĆENI UVOZNIK I DISTRIBUTER ZA SRBIJU I CRNU GORU, RADNIČKA 22, ADA, BEOGRAD, 011/35 38 555; NIŠ - 09. brigade 59, 018/20 22 08; JAGODINA - Slovenski put bb, 035/25 25 97; PODGORICA - Cijevna bb, 00 382 20/872 100

ASTOR AUTO - Vladimira Popovića 48, Novi Beograd, 011/260 1515; TENAX MOTORS - Katanićeva 18, Beograd, 011/2436 402; BEL CAR - Bulevar Vojvode Stepe bb, Novi Sad, 021/679 1004; AUTOSTIL-M - Arsenija Černojevića 16, Subotica, 024/571 111; AUTO AS - Jovana Mikića 42, Bačka Topola, 024/715 414; A&C GROUP - Prislonica bb, Čačak, 032/485 401; SANI GROUP - Loznički put bb, Šabac, 015/344 697; DELFIN LTD - Zona industriale p.n. Veternik, Priština, 038/550 556; COMPANY D.A.J.M.I. - Sutorina bb, Igalo, Crna Gora, 00 382 31/670 240

ОДБРАНА

Магазин Министарства одбране Србије

„Одбрана“ наставља традицију „Ратника“,
чији је први број изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

Раденко Мутавић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, мајор

Уредници

Мира Шведић

Душан Глишић

Александар Петровић, поручник

Стални сарадници

Станислав Арсић, Себастиан Балаш,
Игор Васиљевић, Југослав Влаховић, мр Славиша Влацић,
Милосав Ц. Ђорђевић, Владица Крстић,
Александар Лијаковић, др Милан Мијалковски,
мр Зоран Милодиновић, Предраг Милићевић,
мр Миљан Милкић, Крсман Милошевић,
др Милан Милошевић, Никола Остојић, Никола Оташ,
Иштван Пољанац, Будимир М. Поподић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски
(технички уредници)

Фотографија

Даримир Банда (уредник)
Горан Станковић и Јово Мамула (фоторепортери)

Језички редактор

Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Бјеловук

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809

Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808

Секретар редакције 3201-809; 23-079

Прелом 3240-019; 23-583

Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765

Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

e-mail

odbrana@mod.gov.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

Internet

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-49849-58 за МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РЦ
месечно 160 динара.

За претплатнике преко Поштанске штедионице
месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,

Македонска 29

ОДБРАНА ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења војних новинара

Снимно Душан АПЛАГИЋ

22

САДРЖАЈ

АКТУЕЛНО

Министар одбране Драган Шутановац у посети Либији
**НОВЕ МОГУЋНОСТИ ВОЈНЕ И ПОСЛОВНЕ
САРАДЊЕ**

6

У ФОКУСУ

Вежба кадета Војне академије „Дипломац 2010“
ИСПИТ ЗА ПРВУ ЗВЕЗДИЦУ

8

ПОВОДИ

Видовданска академија у Нишу
ЦРКВА И ВОЈСКА – КЉУЧЕВИ СИМБОЛА

12

ИНТЕРВЈУ

Пуковник Слађан Ристић, начелник Управе за традицију,
стандард и ветеране
ИСХОДИШТЕ НАДГРАДЊЕ

14

АКТУЕЛНО

Посета заменика начелника Генералштаба
Народноослободилачке армије Кине
СТРАТЕШКО ПАРТНЕРСТВО

18

ДОГАЂАЈИ

Добрица Ћосић предао медаљу Војном музеју
У ИМЕ ОНИХ КОЈИ СУ СЕ БОРИЛИ

19

Венчање поручника Ненада Стојановића
СУДБОНОСНО ДА У УНИФОРМИ

22

ОДБРАНА

Поводом Дана службе ваздушног осматрања и јављања
НЕБО СЕ УВЕК ВИДИ

24

58

ВИДОВДАН

Дан велике Косовске битке сачуван је у колективној свести Срба као вишеструки симбол. Да се истраје у пет векова дугој борби за ослобођење, да се врати државност коју је у три века јачала лоза Немањића, да се сачува вера и у храмовима испод православног крста поново слави име Светог Саве...

Симболика прошлости увек је снажно утицала на избор будућег пута. На раскршћима историје тражен је путоказ којим из таме векова светли државотворни дух српских владара.

Видовдан је био њихов одговор на препознате интересе освајача, тежња да се сачува властита држава и народ, а у ширем контексту и прва брана за очување европске, хришћанске цивилизације пред надирањем ислама са истока.

У згуснутој историји новог доба, та гранична линија европских освајачких похода на исток и претњи Европи са истока, очувала се до данас. Судбина народа на овим просторима превасходно је одређена интересима великих сила.

Под таквим притиском они су решавали своја национална питања, градили свест о сопственом бићу и идентитету, формирали државе... Тај процес, успорен спољним утицајима који су доносили и честе ратове, није завршен. Скорашња прошлост указује на трагичност сваког корака ка разрешењу.

Србија данас, пред симболом Видовдана, има тешка питања. Одговори, како најновија историја опомиње, нису у сукобима. Само стрпљивом и упорном политиком сарадње и поверења могу се градити мирни и стабилни односи. Разумевање и толеранција услов су успешног дијалога који води разрешењу проблема.

Две видовданске поруке управо су у том духу. Патријарх српски Иринеј истиче да „на Косову има места и за нас и за наше комшије... Будимо јединствени у оном што представља вечну вредност, будимо уз правду и истину, гледајмо једни у друге као у браћу и пријатеље, а онда ће нам и бог помоћи“, поручио је патријарх српски са Видовданске академије у Нишу.

Са истог места, министар одбране Драган Шутановац у својој беседи подсећа на велики симбол који нам је оставио Свети Сава – да будемо мост између великих културних целина, Исток на Западу и Запад на Истоку.

„Мир, стабилност, демократија, толеранција међу људима, поштовање људских права, територијалног интегритета, слободе, културних и националних вредности и вере су принципи на којима градимо савремену Србију... Градимо заједничку будућност са европском породицом народа и доприносимо унутрашњем развоју земље, општем напретку наших грађана, стабилности и безбедности у региону и читавој Европи“, позива министар одбране, јер, „стварањем региона мира, напретка и сарадње најбоље ћемо се одужити нашим прецима, који су дали своје животе за мир, слободу и правду уградивши себе у темеље савремене и демократске Србије. То је наш залог и одговорност за будућност. То је наша одлука, као и она Видовданска наших предака". ■

Раденко МУТАВЦИЋ

ПОЛИГОН

Вежба 63. падобранског батаљана

ДЕСАНТИРАЊЕ ТЕРЕТА

26

СА ЛИЦА МЕСТА

Патрола Војске Србије и Кфора

ПАРАМЕТАР ДОБРЕ САРАДЊЕ

28

ПРИЛОГ

ОБАВЕЗЕ У ОДБРАНИ

(НОРМАТИВНО ПРАВНА РЕГУЛАТИВА)

31

ДРУШТВО

ДАН ЈАСЕНОВЦА У ЊУЈОРКУ

57

СВЕТ

Мировна мисија Уједињених нација у Либану

ЧУВАРИ МИРА У ЗЕМЉИ КЕДРОВА

58

Беспилотне летелице у авганистанском сукобу

ОСВЕТА РАТНИКА ИЗ ФОТЕЉЕ

62

ПАРАЛЕЛЕ

ГЕНЕРАЛОВА ГРЕШКА

65

ФЕЉТОН

Вијетнамски рат (3)

ВАЗДУШНИ РАТ

68

СПОРТ

Завршено Треће спортско првенство

НАЈБОЉА ЕКИПА КОПНЕНЕ ВОЈСКЕ

72

Министар Шутановац са премијером Али ал-Махмудијем...

Нове могућности и пословне

Министар одбране Драган Шутановац састао се 24. јуна у Триполију са премијером Либије Алијем Багдади Али ал-Махмудијем. Током разговора министар Шутановац захвалио је премијеру на принципијелном ставу Либије и подршци нашој земљи у вези са Косовом и Метохијом.

Србија ће, рекао је министар Шутановац, са својим капацитетима наменске индустрије учествовати на великом Сајму војне опреме и наоружања који се одржава у Либији почетком новембра. Он је истакао да ће већ наредних недеља експертске делегације из Министарства одбране Србије и Либије разменити посете, приликом којих ће верификовати своје потребе и могућности.

У разговору је оцењено да је однос Србије и Либијске Џамахирије заснован на дугогодишњим пријатељским везама, али и личним односима лидера револуције Муамера ел Гадафија и председника Србије Бориса Тадића. Због тога је премијер Махмуди нагласио значај и улогу претходно потписаног *Споразума о војно-техничкој сарадњи*. Он је истакао да, поред војне, постоји и широки дијапазон за сарадњу две земље, као и да за Србију „у Либији не постоје препреке“.

Премијер Али ал-Махмуди нагласио је да је Србија либијски највећи партнер у Југоисточној Европи и да будући велики послови на изградњи либијске инфраструктуре, попут железнице, електроди-

– Чињеница да сам као министар одбране на челу делегације која први пут после 25 година борави у посети Либији на позив министра Јуниса Џабера, а на основу договора председника Србије Тадића и лидера Револуције Гадафија, говори да је ова посета од изузетне важности, као и да потписивање *Споразума о војно-техничкој сарадњи* представља почетак нове ере односа две земље – истакао је министар Шутановац у Триполију, током тродневне посете пријатељској Либији.

...и министром одбране Џабером

НОСТИ ВОЈНЕ САРАДЊЕ

Области сарадње

Споразум о војно-техничкој сарадњи Србије и Либије предвиђа могућности да два министарства одбране сарађују на обнови војне болнице у Либији и размени стручњака две земље, као и лечењу најтежих пацијената из Либије на ВМА у Београду.

Две стране су препознале могућности за усавршавање и школовање либијских кадета и официра на Војној академији и ВМА.

Међу темама разговора две делегације било је речи и о ремонту и модернизацији либијске технике, наоружања и пловних средстава.

стрибуције, аеродрома и изградње путева, очекују управо српске компаније, које имају огромно искуство на овим просторима.

Према његовим речима, Либија је, поред изградње војне болнице, нарочито заинтересована и за изградњу рехабилитационог центра, коју би поверила управо фирмама из Србије.

На почетку тродневне посете Либији, министар Шутановац је са министром одбране генерал-мајором Абу Бакр Јунис Џабером, који је и главнокомандујући оружаних снага Либије, потписао *Споразум о војно-техничкој сарадњи*.

Обраћајући се представницима медија после потписивања споразума министар Шутановац је нагласио да Србија и Либија имају велике могућности за сарадњу. И у најтежим ситуацијама у којима су биле две државе и њихови народи, Србија и Либија су сарађивале на високом нивоу, оценио је Шутановац.

Потписивање споразума отвара нове могућности у војно-техничкој сарадњи. Њиме су предвиђене могућности за сарадњу у области војног школства, војног здравства, као и сарадњу на војно-техничком нивоу.

– Убеђени смо да ће овим споразумом за обе стране бити омогућен развој одређеног наоружања и војне опреме – рекао је Шутановац и нагласио да се на основу споразума очекује да велика група официра и кадета Либијске армије дође на школовање у Србију. Наша земља пружиће услуге и у области војног здравства, на чије резултате у прошлој години, како је министар нагласио, можемо бити поносни.

Министар одбране и главнокомандујући Оружаних снага Либије генерал-мајор Абу Бакр Јунис Џабер истакао је да се, према свим стандардима, посета српске делегације може сматрати јако успешном.

– Посета српског министра одбране уследила је на основу сусрета лидера Револуције Гадафија и председника Србије Тадића. Она отвара нова врата између две стране за сарадњу на војном плану. Улажући велики труд, две стране су успеле да договоре документа која предвиђају широку војно-техничку сарадњу и отварају простор обема странама да развијају све облике сарадње које сматрају корисном – нагласио је генерал Џабер.

Либијски министар одбране истакао је да потписани споразум потврђује и историјске односе који повезују Србију и Велику Џамахирију. Према његовим речима, постојање таквих односа обавезује две државе да наставе у истом правцу и да што је могуће више развијају добре и свестране односе између оружаних снага Републике Србије и наоружаног народа Велике Џамахирије. ■

Посета делегације Оружаних снага Италије

Снимак З. МИЛОВАНОВИЋ

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић састао се 28. јуна са начелником Генералштаба одбране Републике Италије генералом Вићенцом Кампоринијем, који предводи делегацију оружаних снага те земље у посети Србији.

Генерал Милетић оценио је да је билатерална војна сарадња оружаних снага Србије и Италије задовољавајућа, наглашавајући да је ова посета потврда обостране жеље и интереса да се она унапређује.

У претходном периоду, како је истакао генерал Милетић, сарадња двеју армија остварена је областима школовања и обуке, што потврђује податак да је од 2005. године италијанске образовне институције похађало 59 припадника Министарства одбране и Војске Србије. Поред тога, према речима начелника Генералштаба, интензивна сарадња остварена је и у обуци специјалних јединица.

– Посебан допринос укупној сарадњи је донација оружаних снага Италије Војсци Србије, у виду опреме за разминурање у вредности 600 хиљада евра, као и обука за њено коришћење коју су извели припадници италијанских специјалних снага, нагласио је начелник Генералштаба Војске Србије.

Генерал Милетић је подсетио да је споразум о сарадњи Италије и Србије на снази од 2003. године, додајући да су током прошлогодишњег Самита Србије и Италије две земље потписале споразум о кооперацији војнообразовних установа. Према његовим речима, у току је усаглашавање споразума у области војне географије.

– Поносни смо на домете досадашње сарадње, али постоји још доста добрих предлога како би се та сарадња унапредила, оценио је начелник Генералштаба одбране Републике Италије генерал Кампорини, додајући да пријатељство Србије и Италије има дубоке историјске корене. Он је, такође, изразио уверење да је у интересу обе земље да се ово пријатељство додатно ојача.

– За Италију је стабилност на Балкану од виталног значаја, истакао је генерал Кампорини додајући да је то један од најважнијих елемената спољне политике те земље. Он је нагласио да верује да Италија може да олакша пут Србије у Европску унију и, потенцијално, друге међународне организације.

Начелника Генералштаба одбране Републике Италије генерала Кампоринија примио је и министар одбране Драган Шутановац. ■

Б. МИЉИЋ

Вежба кадета Војне академије „Дипломац 2010“

Испит за прву ЗВ

– У годинама које су за нама учинили смо много у развоју војног школства и мислим да је то препознато не само у земљи него и у иностранству. Велики број делегација које данас присуствују вежби о томе најбоље говори – рекао је министар одбране Драган Шутановац, истакавши да је током прошле године у нашим војним школама школовано и усавршавано 117 припадника страних армија, а да се 192 наших старешина усавршавало у иностранству.

Кадети завршне године Војне академије извели су 25. јуна, на полигону „Пасуљанске ливаде“ показну вежбу са бојним гађањем „Дипломац 2010“. Вежби су присуствовали министар одбране Драган Шутановац са сарадницима, начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић са члановима колегијума, државни секретар Министарства одбране Турске генерал-потпуковник Ахмет Турмуш, контраадмирал оружаних снага Турске Хакан Ејрадим, помоћник министра одбране Бангладеша генерал-мајор Абдул Матин, инострани војни представници и бројни гости. Вежби су присуствовали и кадети војних академија из Чешке, Словачке, Француске, Турске, Белгије и Холандије.

Министар одбране Драган Шутановац после завршетка вежбе изразио је задовољство због чињенице да су вежби присуствовале високе делегације Турске и Бангладеша као и студенти иностраних војних академија који у оквиру „Међународне недеље 2010“ бораве у нашој земљи. Он је подсетио да се „Дипломац“ изводи већ пети пут. Ради се о веома захтевној активности и кадети на тај начин полажу свој завршни испит.

Шутановац је рекао да је са Хрватском недавно потписан споразум о сарадњи у области одбране, чиме је наша земља показала да је фактор стабилности у региону. Јуче потписани споразум

Година професионализације

Министар Шутановац је нагласио да ће 2010. година бити препозната као година велике реформе у друштву – потпуне професионализације Војске Србије, што представља укидање старомодног принципа служења војног рока и увођење савременог принципа обуке и оспособљавања. Вежба је била, како је рекао, својеврстан приказ онога што ће наши будући официри учити будуће војнике.

Шутановац је рекао да се за око 4.000 слободних радних места за професионалне војнике пријавило око 15.000 грађана од чега 13 посто жена.

са Либијом о војнотехничкој сарадњи сведочи, према министровим речима, да систем одбране снажно подржава одбрамбену индустрију наше земље.

Министар Шутановац подсетио је да је интересовање за војну професију до недавно било много мање, а да данас војне школе имају мо-

ездницу

гућност да бирају међу великим бројем кандидата и да међу њима приме и многе „вуковце“.

Шутановац је скренуо пажњу да наши кадети вежбају процедуре у мултинационалним операцијама, а да су Скупштина и Влада недавно донели одлуку да, поред четири мисије у којима се ангажују припадници система

Нова средства наоружања

На вежби је демонстриран рад и гађање из средстава НВО која развија и модернизује „Југоимпорт – СДПР“ – самоходног топа-хаубица 155 милиметара „нора“ Б-52, артиљеријске самоходне хаубице 122 милиметра „соко“, тенка М-84 АБ1, борбеног оклопног возила точкаша „лазар“, командног извиђачког возила, система за управљање ватром и командно-информационог система.

Војнотехнички институт представио је средства у развоју – артиљеријску самоходну хаубицу 122 милиметра „СОРА“, школски авион „ласта“ и унапређену противоклопну вођену ракету „маљутка“.

одбране, Србија узме учешће у још две – Либану и Кипру.

– Потпуно свесни да је велики део друштва и економије данас у великој кризи, чинимо максималне напоре да развијамо ново наоружање и војну опрему и да то понудимо онима којима је неопходно, наравно у квалитету и цени која је прихватљива. Зато смо данас имали презентацију домета Војнотехничког института и *Југоимпорта* и убеђени смо да ће ова средства наћи купца и ван граница наше земље – рекао је Шутановац.

Министар одбране је рекао да бу у наредној години требало обезбедити развојни буџет који би омогућио да се неки системи модернизују и да се ситуација у ваздухопловству стабилизује, јер је оно данас, како је рекао, „веома тешко, готово лоше“.

– Убеђен сам да ћемо наћи могућности јер ми као систем помажемо привреди и пуњењу буџета и да ће они који одлучују о

трошењу тог буџета разумети зашто је важно да војска напредује – рекао је министар Шутановац.

На овогодишњој вежби примењен је нови приступ – у припрему су укључени сви нивои школовања и усавршавања у Војној академији. У првој фази планирали су вежбу и израдили документа плана операције у узлози здружене оперативне команде и команде оперативне групе. Потом су слушаоци командно-штабног усавршавања и кадети завршне године планирали вежбу на оперативном плану, на нивоу команди батаљона, чета и водова, те целокупну вежбу проиграли у новоформираном Центру за симулације.

Поред динамичких активности на полигону, присутни су имали прилику да се упознају са елементима и радом логистичког обезбеђења бригаде и да виде тактичко технички збор средстава НВО из надлежности Војнотехничког института и *Југоимпорта*. На трећој радној тачки видели су садржаје опште логистике и могућности исхране у природи.

Први пут је омогућено праћење видео преноса вежбе путем интернета у реалном времену и геопозиционирање јединица у функцији командовања.

Кадети завршне године смера авијације управљали су хеликоптерима *газела*, а кадеткиње су учествовале у ватреном делу приказа у саставу послуга минобацача 82 милиметра.

Министар је честитао свим учесницима вежбе, кадетима, њиховим старешинама и професорима, додавши да је у тренутку извођења вежбе Акредитациона комисија одлучивала о акредитацији Војног универзитета.

Александар ПЕТРОВИЋ
Снимили Горан СТАНКОВИЋ
и Душан АТЛАГИЋ

Интегрисана дејства

Вежба „Дипломац“ представља приказ интеграције борбених дејстава снага на тактичком нивоу у првој мисији Војске Србије, са здруженим вежбовним активностима и бојним гађањем. Поред кадета академије, који су вежбом доказали ниво стручних знања стечених током четири, односно пет година школовања, ангажоване су и јединице Војске Србије и установе Министарства одбране, укупно око 940 учесника.

Тактичка супозиција предвиђала је да противничке снаге теже да стабилизују одбрану на достигнутој линији и успоставе контролу над територијом окупационог режима на заузетој територији. Поред тога, сценарио вежбе предвидео је да противник ствара услове за довођење свежих снага и продужетак нападне операције.

Задатак за наше снаге био је да нападном операцијом разбију и протерају непријатеља преко државне границе и успоставе контролу над територијом ради стварања услова за приморавање непријатеља на прихватање услова трајног мира.

У току вежбе представљено је садејство пешадије, оклопних и механизованих јединица и авијације, уз подршку свих надлежних служби војске. Посматрачи су имали прилику да виде дејство свих врста пешадијског наоружања, тенка М84, борбеног возила пешадије, авиона *галеб Г4*, хеликоптера *гама* и противоклопних вођених ракета.

Кадети су на једној радној тачки приказали поступке који се примењују на контролним пунктовима мултинационалних снага Уједињених нација.

Посета бразилског министра Аморима

Министар одбране Драган Шутановац примио је 20. јуна у Београду министра иностраних послова Федеративне Републике Бразил Селса Луиса Нуњеша Аморима који је боравио у званичној посети Србији. Два министра разговарала су о успостављању билатералне војне сарадње и констатовали да висок ниво политичких односа двеју земаља заслужује и сарадњу две војске и два министарства одбране.

Министар Шутановац захвалио је министру иностраних послова Бразила на принципијелном ставу и подршци његове земље по питању дефинисања будућег статуса јужне српске покрајине Косова и Метохије.

Селсо Аморими подржао је реформе које се спроводе у систему одбране и нагласио њихову важност за свеукупан реформски напор и развој Републике Србије. ■

Конференција Форума за помоћ земаља Југоисточне Европе

Делегација Министарства одбране коју је предводио начелник Управе за међународну војну сарадњу Милорад Перић учествовала је на 10. конференцији Форума за помоћ земаља Југоисточне Европе (South East Europe Clearinghouse – SEEC), која је одржана од 21. до 23. јуна у Скопљу у Македонији.

На конференцији су представљени пројекти који имају потенцијал да постану регионални центри и анализиран напредак три декларисана регионална центра, Центра АБХО у Крушевцу, Медија центра у Скопљу и Центра за обуку за учешће у мировним операцијама (PSOTC) у Бутмиру код Сарајева.

Наша страна представила је потенцијале Регионалног центра за војномедицински тренинг и Регионалног центра за уништавање муниције и наоружања ТРЗ Крагујевац.

Учесници конференције сложили су се да је препознавање регионалних потенцијала и унапређење регионалне сарадње најбољи пут за достизање европске будућности региона.

Почетком октобра ове године у Београду ће се одржати 5. регионални састанак помоћника министара за политику одбране SEEC. ■

Српски мировњаци и у мисијама у Либану и Кипру

Народна скупштина Србије усвојила је одлуке о учешћу припадника система одбране у мировним мисијама под окриљем Уједињених нација.

Образложујући предлог одлука на седници Скупштине, министар одбране Драган Шутановац рекао је да се новим планом тог министарства о учешћу у мировним мисијама предвиђа да припадници система одбране учествују у две нове мировне мисије УН – у Либану и на Кипру, где ће бити у саставу шпанског, односно словачко-мађарског контингента. Према његовим речима, то је веома важно јер се ради о земљама истакнутим чланицама ЕУ које, посебно Шпанија и Словачка, подржавају политику Србије.

Министар одбране је том приликом објаснио да су ове операције пре свега хуманитарног карактера и да су то мировне мисије УН, додајући да чланство у УН производи одређене обавезе, „а не само бенефите“, односно корист. Он је истакао да је учешће у мировним мисијама од изузетног значаја за земљу и подвукао да се то огледа и у професионалном и политичком смислу „јер ће српски мировњаци стећи драгоцену знања и искуства. Тиме се Србија враћа међу државе које имају велики утицај у међународном свету и помажу глобални мир“.

Шутановац је подсетио да је 2002. године тадашња СРЈ донела одлуку о учешћу у мировној мисији у Источном Тимору, чиме је практично започета једна нова ера односа Србије у оквиру УН. До сада је Министарство одбране ангажовало 181 припадника у мировним мисијама, од чега су 23 биле жене.

Министар Шутановац је образложио Предлог одлуке о усвајању годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама у 2010. као и Предлог одлуке о учешћу припадника Војске у мултинационалним операцијама у овој години, по којима ће у укупно осам мировних мисија учествовати 134 припадника министарства одбране и унутрашњих послова.

До 98 припадника Министарства одбране и Војске Србије учествоваће у шест мировних мисија, а до 36 припадника МУП-а у две мировне операције УН.

Припадници система одбране учествоваће у мировним мисијама УН у Конгу, Либерии, Обали Слоноваче, Чаду, Либану и на Кипру, док ће полицајци учествовати у Либерии и на Хаитију.

За реализацију годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране потребан је 201 милион динара, што ће бити обезбеђено из буџета Србије. ■

Полазници Краљевског колеџа одбране Велике Британије у Србији

Државни секретар Душан Спасојевић примио је 18. јуна у Дому Гарде у Топчидеру, полазнике Краљевског колеџа одбране из Велике Британије. Спасојевић је упознао госте са резултатима реформе система одбране, најзначајнијим активностима међународне војне сарадње Министарства одбране и актуелним безбедносним изазовима Србије.

Истакао је да су приоритети у наредном периоду професионализација и модернизација војске, повећано ангажовање у мултинационалним операцијама, активно учешће у Програму Партнерство за мир и јачање регионалних капацитета Министарства и Војске Србије.

Полазници су се посебно интересовали за наше виђење безбедносне ситуације у региону и за питања у вези са одбрамбеном индустријом Србије.

Током студијске посете Србији, полазници колеџа састали су се са представницима министарства спољних и унутрашњих послова, покрајинске Владе Војводине и представницима локалне самоуправе Новог Пазара. ■

Црква и Војска кључеви симбола

У порти Саборне цркве у Нишу одржана је Видовданска академија којој су присуствовали министар одбране Драган Шутановац, патријарх српски Иринеј, командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић, градоначелник Ниша Милош Симоновић, команданти јединица Војске Србије и више стотина грађана Ниша

Беседа министра одбране

Ваша светости, ваша преосвештенства, господо генерали и официри, даме и господо.

Имам изузетну част и велико задовољство што на данашњи дан могу у име Министарства одбране и Војске Србије да вам се обратим.

Косовска битка је један од најзначајнијих догађаја у историји српског народа. То је симбол који је у многоме одредио нашу прошлост, не само чувањем идентитета кроз стотине година, стрпљивим чекањем Кумановске битке, већ он управља колективном енергијом Срба.

Косовска битка, рекло би се војна ствар, али то свакако није обична битка. То је битка којом је командовао један светитељ, битка која је без обзира на резултат учврстила веру једног народа. Чувари Видовдана као симбола су Црква и Војска. И као код откључавања трезора само уз помоћ два кључа, никако само са једним, Видовдан и Косовску битку као симбол могу тек заједнички да откључају српска Црква и Војска.

Кад год то није случај долази до искривљења и злоупотребе колективне енергије народа.

Други велики симбол који нам је оставио Свети Сава – да будемо мост између великих културних целина, Исток на Западу и Запад на Истоку, тај симбол такође тражи откључавање са више кључева истовремено.

Министар одбране Драган Шутановац је у својој беседи истакао значај сарадње између Војске Србије и Српске православне цркве, пре свега на пољу образовања, и подвукао да Војска Србије по истраживањима јавног мњења заузима водеће место међу државним институцијама по угледу, поштовању и статусу и да заједно са Црквом ужива највеће поверење грађана.

Патријарх српски Иринеј, обраћајући се присутнима, рекао је: *Докле буде светиња на Космету, Косово није изгубљено. То је света земља наша, а на Косову има места и за нас и за наше комшије. Док је Косово у нашим мислима, у нашим срцима и душама, оно никад неће бити изгубљено. Будимо јединствени у оном што представља вечну вредност, будимо уз правду и истину, гледајмо једни у друге као у браћу и пријатеље, а онда ће нам и бог*

Војска је кроз бурну историју нашег народа делила његову судбину. Вођене су многе битке, а на многе од њих смо врло поносни. Видовдан је непрестана инспирација да не поустанемо у једној веома важној борби, а то је БОРБА ПРОТИВ ЗАБОРАВА. Када један народ, са богатом историјом, као што је наш, дозволи себи да му сећања бледе, то је много тежи пораз од било ког стеченог на бојном пољу.

Тога су свесни и грађани, али и припадници Војске Србије, поготово данас када хватамо корак са савременим светом у жељи да остваримо стратешки приоритет, а то је брзо прикључење заједници европских народа где смо вредносно увек и припадали.

Желимо да се прикључимо Европској унији пре свега зато што делимо заједничке вредности на којима почивају демократски развијена и просперитетна друштва.

Мир, стабилност, демократија, толеранција међу људима, поштовање људских права, територијалног интегритета, слободе, културних и националних вредности и вере су принципи на којима градимо савремену Србију.

То су принципи којима се руководимо и у реформи система одбране.

Трудили смо се и трудићемо се да оправдамо поверење које наши грађани поклањају Војсци Србије. Да смо на добром путу показују истраживања јавног мњења. Војска Србије по угледу, поштовању и статусу заузима водеће место међу државним институцијама. А заједно са Црквом ужива највеће поверење грађана.

Снимио С. ЂОРЂЕВИЋ

помоћи. Ово Видовданско вече у Нишу доживимо као највећи дан, дан моралне и духовне победе и дан јединства, слоге и љубави.

Градоначелник Ниша Милош Симоновић изразио је задовољство што се на Видовданској академији налазе највиши великодостојници СПЦ, министар одбране у Влади Републике Србије и генерали Војске Србије, то јест представници сва три стуба државе, пожелевши да увек буде тако и да се показује јединство та три стуба, јер, према његовим речима, само тако може да се обезбеди права будућност за нашу државу.

У културно-уметничком програму учествовали су Црквени хор „Бранко“, Војни оркестар Ниш, плумци и други ствараоци.

Током боравка у Нишу, министар одбране Драган Шутановац присуствовао је егзерциру подешалона Гарде ВС и наступу Репрезентативног оркестра Гарде у центру града. ■

3. МИЛАДИНОВИЋ

Након седамдесет година интезивно радимо на припреми нормативних докумената за поновно увођење верске службе у Војсци. У складу са нашом традицијом и уз потпуно поштовање савремених захтева у јединицама војске обележавају се верски празници, а врло брзо ће се као професионална војна лица наћи и војни свештеници свих верских заједница у Србији.

Желим да истакнем значај сарадње између Војске Србије и Српске Православне Цркве, пре свега на пољу образовања. У сарадњи са Просветним одељењем Архиепископије београдско-карловачке које води викар Патријарха српског Господина Иринеја епископ Атанасије Ракита, у Војној гимназији се редовно одвија верска настава већ три године, на Војној академији држе се предавања на разноврсне теме из духовности релевантне за образовање војних кадета, и организују се посете славним местима наше историје и наше духовности!

Данашњи дан је добар повод да заједно пошаљемо поруку мира, разумевања, толеранције, добросуседства, помирења и солидарности међу народима.

Градимо заједничку будућност са европском породицом народа и доприносимо унутрашњем развоју земље, општем напретку наших грађана, стабилности и безбедности у региону и читавој Европи.

Стварањем региона мира, напретка и сарадње најбоље ћемо се одужити нашим прецима, који су дали своје животе за мир, слободу и правду уградивши себе у темеље савремене и демократске Србије.

То је наш залог и одговорност за будућност. То је наша одлука, као и она Видовданска наших предака.

ЖИВЕЛА СРБИЈА!

Најмлађи војници положили заклетву

Снимио Р. ПОПОВИЋ

Војничка част

Војници јунске генерације положили су свечану заклетву у центрима за обуку Војске Србије у Сомбору, Ваљево, Јакову, Лесковцу и Зајечару, у присуству представника Војске Србије, својих родитеља, родбине и ријатеља и представника локалне самоуправе, СПЦ и организација које негују традиције ослободилачких борби Војске и народа Србије.

У 4. центру за обуку у Ваљево, 26. јуна, давање свечане заклетве најмлађима у строју одбране, међу којима је и 16 девојака, честитао је начелник Генералштаба генерал-потпуковник Милоје Милетић.

– За наш народ одбрана отаџбине увек је представљала свету дужност, право и част. Потврда тога је и висок одзив регрута у јунском року, велико интересовање младих за професионално служење војске, али и резултати школовања на војним образовним институцијама, истакао је генерал Милетић.

– Полагањем војничке заклетве од данас сте и званично у строју Војске Србије. Стога је овај частан чин на понос вама, вашим породицама и нашем народу. Полагањем војничке заклетве служите узвишеном циљу – сигурности и угледу Србије и грађана који у њој живе. Војска Србије ће ове године завршити професионализацију, што значи да ће војничке дужности обављати професионални војници. Ви сте једна од последњих генерација које ће војни рок служити на овај начин. Верујем да ће многи од вас избрати војни позив и као професионални позив. Желим вам да војни рок одслужите у миру, да се врхунски оспособите, али да никада не будете у прилици да овде стечена знања проверите у пракси – истакао је генерал Милетић честитајући најмлађој генерацији војника Војске Србије.

Генерал Милетић је као основни циљ Војске истакао обучавање и оспособљавање команди и јединица за планирање и извођење додељених мисија и задатака.

– Представљамо чврст ослонац руководству земље у заштити територијалног интегритета Србије, изградњи поверења, унапређења безбедности и стабилности у региону и развијамо сарадњу и партнерство са међународним безбедносним организацијама и институцијама са циљем стварања јаке војске и армије. Остварење тог циља подразумева реализацију низа задатака, пре свега привођење крају трансформације и професионализације војске, изградњу и унапређење њених оперативних способности, ангажовање у оквиру програма Партнерство за мир и учешће у међународним мировним мисијама. Наш стратегијски циљ јесте реформисана војска – нагласио је генерал Милетић.

На свечаности у Ваљево припадници Гарде извели су егзерцир – атрактивну вежбу са наоружањем у низу стројевих радњи. Егзерцир су извели и у центру града у присуству бројних грађана Ваљева. ■

Н. ДРАЖОВИЋ

Пуковник Слађан Ристић,
начелник Управе за традицију,
стандард и ветеране

Исходиште надградње

Првог старешину Управе питали смо најпре о будућности Присме, потом културе, вере и традиције у систему одбране, а затим и о новинама у социјалном, здравственом, пензијском и инвалидском осигурању војних осигураника. Уследила су питања о програмима стамбеног збрињавања бивших и садашњих припадника Министарства одбране и Војске Србије. Разговарали смо и о етичким недоумицама, проблемима ветерана, те стандардима у људским ресурсима које треба да достигнемо. Саговорник нам открива зашто су наизглед различите делатности повезане у нову организациону целину.

Управа за традицију, стандард и ветеране формирана је 18. јануара 2010, а од 19. марта у њеном саставу налазе се и Фонд за социјално осигурање војних осигураника, Војни музеј и Дирекција за промену каријере. Позиционирана је у Сектору за људске ресурсе Министарства одбране. Њене унутрашње јединице су Одељење за традицију и ветеране, које има групу за сарадњу, службе и права и групу за хуманитарне послове, те Одељење за стамбене послове, у чијем су саставу група за аналитику и правне послове и група за утврђивање права. Управа има и Центар за евиденцију и обраду података, у којем се налазе група за информатичку подршку и група за опште послове и евиденцију, која чува око 110.000 стамбених досијеа бивших и садашњих припадника система.

Како наводи наш саговорник, начелник пуковник Слађан Ристић, Управа за традицију, стандард и ветеране обавља послове који се односе на културну, музејску и верску делатност за потребе система одбране, традицију и етику. Такође се бави подршком запосленима у проналажењу новог запослења, задовољењем потреба ветерана, као и стамбеним обезбеђењем. У њеној надлежности су и пензионо и здравствено осигурање војних осигураника, те решавање проблема који проистичу из области хуманитарног права.

Пуковника Ристића најпре смо питали о будућности „Присме”, њеним досадашњим резултатима и како се финансира тај програм?

– Дирекција за промену каријере, основни носилац реализације програма Присма у Министарству одбране, постигла је значајне резултате – регистровано је 5.990 корисника, бивших професионалних припадника Војске Србије, који су користили њене услуге. Обуку, односно преквалификацију, завршило је њих 1.624, у центрима за обуку при образовним институцијама Републике Србије.

Од тог броја, 952 официра и цивилних лица завршило је курсеве на нивоу високе стручне спреме. У образовним институцијама Београда, Новог Сада и Ниша, у оквиру пројекта *Центар за обуку подофицира*, на нивоу средње спреме, за нова занимања преквалификовало се 672 официра, подофицира, цивилних лица и професионалних војника. Од укупног броја корисника који су завршили курсеве обуке – преквалификације запослено је 73, а од укупног броја регистрованих корисника 66 одсто.

Поред средстава из буџета, основни извор финансирања активности за реализацију Програма чиниле су донације страних партнера. Највише се сарађивало са појединим чланицама Програма *Партнерство за мир* и НАТО-а, које су формирале Поверилачки фонд, у којем је Норвешка била водећа земља и где је деловало још 18 држава. Сарађивало се и са Међународном организацијом за миграције, затим земљама Нордијске иницијативе, где је, поред Норвешке и Шведске, значајну улогу имала и Данска, нарочито приликом реализације пројекта *Центар за обуку – преквалификацију подофицира*.

Пројектом Поверилачког фонда за помоћ вишку војног кадра у Србији обезбеђена су финансијска средства за покретање самосталног посла и субвенционисано запошљавање корисника *Присме* и учесника пројекта преквалификације подофицира, који треба да се окончају 2011. године. Више од 3.800 особа примило је такву подршку.

У наредном периоду проналазићемо механизме за наставак реализације Програма и обезбеђење додатних средстава донацијама, али тражићемо и могућности и решења да се мањи део средстава обезбеди и из буџета, у делу који се издваја за персонал, то јест за социјалну адаптацију оних који буду излазили из система одбране.

Тренутно развијамо модел за запослене којима престаје служба по потреби службе у Министарству одбране и Војсци Србије, а којима према постојећим прописима следује одговарајућа отпремнина. Намеравамо да тај новац, по савету Дирекције, усмеримо за њихово поновно запошљавање или самозапошљавање.

Да ли је формирањем Управе стамбено обезбеђење припадника система одбране добило приоритет или се (не)намерно преместило из жиже интересовања? Можемо ли очекивати нови програм збрињавања војних бескућника, те оних који немају на одговарајући начин решен кров над главом? Шта каже статистика? Како објашњаваате чињеницу да се недовољан број припадника система одлучио за стамбене кредите?

– Правилником о решавању стамбених питања у Министарству одбране прописано је решавање стамбених потреба професионалних припадника Војске Србије и запослених у Министарству. Такође и пензионисаних лица, ако до одласка у пензију нису решили стамбене потребе, а благовремено су поднели захтев за стан. То право задржавају и чланови њиховог породичног домаћинства, после смрти носиоца права.

Стамбени интересенти своје потребе могу трајно или привремено решити доделом стана у закуп или службеног стана, доделом адаптираног простора за становање, затим изменом решења о додели службеног стана у закуп или пословног простора у решење за стан у закуп, односно променом намене простора, као и изменом решења о до-

дели адаптираног простора за становање у решење о додели стана у закуп, после спроведеног поступка легализације.

Бивши и садашњи припадници система стамбено питање могу решити доделом субвенционисаних стамбених кредита, по програмима Владе о дугорочном стамбеном кредитирању, доделом стана из средстава *Националног инвестиционог плана* или доделом бесповратног и бескаматног кредита у противвредности од 20.000 евра за војне пензионере без стана.

Међутим, неопходна је реформа постојећег система, јер садашњи *Правилник* предвиђа и решења која су непримењива у пракси, попут доделе зајмова, земљишта и слично. Изменама и допунама *Закона о одбрани* омогућено је утврђивање новог, будућег модела стамбеног збрињавања запослених и војних пензионера.

У току је израда нацрта новог правилника о стамбеном збрињавању у Министарству одбране. Наглашава да ће тежиште у решавању стамбених потреба за запослене у систему одбране бити дугорочно кредитирање. Тренутно проверавамо статус свих лица у евиденцији стамбеног органа, тако да месечно с надлежним државним институцијама, као и установама бивших југословенских република, ради повраћаја имовинских права наших интересената, размислимо више од сто докумената.

Наставићемо и поступке промене намене станова за службене потребе, чији је корисник Министарство одбране, као и промене намене пословних простора у стамбеним зградама који су добијени на привремено коришћење. Дакле, тражићемо најреалније и најфикасније начине да решимо нагомилане проблеме у тој области.

Има ли новина у здравственом, пензионем, социјалном и инвалидском осигурању војних осигураника? Како војни пензионери могу да решавају стамбене проблеме?

– Нови *Закон о пензионем и инвалидском осигурању Републике Србије* прошао је скупштинске одборе и ускоро треба да се разматра у Влади. Пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника, које је до сада било у нашој надлежности, пренеће се у надлежност Министарства рада и социјалне политике, а у организацијском смислу у републички Фонд за пензионо и инвалидско осигурање. Зато се, према предложеним решењима, очекује реформа Фонда за социјално осигурање војних осигураника, као и цивилног Фонда, до 1. јануара наредне године.

Скупштина војног Фонда је, на основу *Правилника о здравственој заштити војних осигураника и чланова њихових породица*, усвојила изглед нове здравствене књижице и идентификационе картице војних осигураника. На основу те одлуке створен је правни основ за трајну оверу здравствене књижице осигураницима, корисницима права и члановима њихових породица који су старији од 60 година.

Иначе, у Фонду за СОВО води се евиденција за 56.126 војних осигураника, који се налазе у 67 општина и на 45 одсто територије Србије. У току је формирање електронске базе података здравственог осигурања, у коју су до сада унети подаци о 45.402 корисника. Завршена је прва фаза, то јест унос података о професионалним војним лицима и члановима њихових породица који имају војно осигурање. Следећа фаза – уношење података о корисницима војних пензија и члановима њихових породица који испуњавају услове за осигурање – почела је 1. јула. Комплетан процес окончаће се из-

Професионални припадници система одбране који добијају новац по основу увећаних трошкова становања, што је ретка повољност у земљи, треба да га улажу у кредите, а не да пуне буџет станодаваца. Од 2007. године до данас, на различите начине, решено је 1.338 стамбених захтева, односно 13 одсто, у односу на 10.033 лица која немају никакав стан. Прошле и претпрошле године 458 припадника, или пет одсто, одлучило се за решавање стамбеног проблема кредитирањем.

Од 1997. до 2006. године уселено је 5.297 станова, што значи да је трогодишњи просек износио 1.753 стана. Данас је, због кредитирања, тај однос бољи. Кредити су субвенционисани од 14 до 25 одсто, с фиксном каматом 4,5 одсто, плус еурибор до 4,9. То је много повољније од комерцијалних кредита и сигуран је начин за стицање крова над главом. Међутим, наши људи су прилично бојажљиви јер нису довољно информисани.

давањем нових електронских картица, што ће почети 1. септембра и трајати до краја марта наредне године.

Треба истаћи да је *Правилником о допунама Правилника о употреби, условима и начину коришћења средстава за побољшање материјалног положаја корисника војне пензије без стана* створен правни основ за решавање њиховог стамбеног питања, доделом кредита у износу до 20.000 евра у динарској противвредности за куповину стана или породичне стамбене зграде. Према подацима од 17. јуна, такав захтев поднело је 529 војних пензионера. Одељење за стамбене послове Управе за традицију, стандард и ветеране проверило је ваљаност 459 закључка о утврђеном праву на стан, односно зајам. Потврдило је исправност 353 закључка, а одобрена су средства за 424 лица. Фонд је потписао уговор са 370 корисника војних пензија, а до сада су исплаћена средства за њих 366, што износи око 729 милиона динара.

Сећате се некадашњих војних културних светковина – „Војник у песми речи и вештини...“ Уз вишемесечно ангажовање скоро целокупног састава наших јединица, зарад исценираних аплауза и значајног климања главом оних из првих редова који се у културу, насушно потребну за одбрану земље, као разумеју. Шта данас спада у културну делатност система одбране и како је Управа реализује? Да ли је култура потребна професионалној војсци?

– Одговорићу најпре на други део питања – да ли је културна делатност потребна професионалној Војсци. Да, свакако јесте. Искуства оружаних снага страних земаља, попут САД, Русије, Мађарске, Грчке, показују да је та област значајно заступљена у њиховим армијама, на различите начине и уз разнолику примену.

У оквиру демократских промена у друштву и у складу с завршеним организацијско-мобилизацијским и формацијским променама у систему одбране и Војсци Србије у култури, као и традицијама, наглашавају се ванвременске вредности, с значењима и вредностима савременог доба. Циљ није више, као у прошлим временима, организовање културних активности у сопственој режији и од постојећих људских ресурса, већ је императив на сарадњи, едукацији и у том смислу обуци, семинарима, курсевима, креативним радионицама и слично.

Реч је о новом концептуалном приступу. Област културе у досадашњем периоду била је у доброј мери нормативно дефинисана. Међутим, имајући у виду нове околности, предстоји нам одређење те области према међународним стандардима. Уз претходне квалитетне припреме, користимо искуства осталих оружаних снага у домену културе, али она која су применљива у нашим условима.

Културне делатности система одбране, по дефиницији, остале су потпуно исте као некада и како су законски и прецизиране на нивоу Републике Србије. Логично је да се смањењем Војске прилагођава и број њених установа културе у систему одбране и њихов облик организовања. На пример, војни оркестри били су раније у саставу Управе за обавезе одбране, што данас није случај. Музеј Југословенског ратног ваздухопловства сада је у надлежности Команде ВиПВО.

Како музејска, верска и културна делатност, које сте навели у задатке Управе, утичу на стандард припадника Војске Србије? У чему је тајна веза?

– Готово да немате област живота и рада која није уређена по одређеним стандардима, односно мерилима, нешто што на изврстан начин представља узор. Стога је, у доброј мери, неизоставна и веза музејске, културних и верских делатности са стандардом припадника Војске Србије и запослених у Министарству одбране, а у циљу његовог побољшања.

С научног, или било ког другог аспекта, неизводљиво је повући јасну границу између културе, традиција које представљају њен сег-

мент, музејске делатности која материјалним, историјским чињеницама баштини национални дух и традиције, вере, медија, односа с јавношћу, визуелног идентитета војске, сарадње са институцијама сличног карактера у земљи и иностранству. Све су то области које утичу на стандард припадника у класичном смислу.

Задаци које је Управа поставила не могу се реализовати у даху. Они захтевају студиозан приступ, али истовремено и ефикасност у прихватању и решавању предстојећих изазова. Ипак, потребно је да прође одређен период да би се сагледали њихови утицаји на стандард припадника система одбране.

Одавно је усвојена општа регулатива о верској служби у нашој војсци. Шта се, наиме, дешава у пракси?

– Законом о Војсци прописано да се уреди верска служба у Војсци Србије. Попуна кадром за одређена радна места у тој области у Управи приведена је крају. С обзиром на то да је до формирања Управе област верских питања у систему одбране била у склопу морално-психолошког обезбеђења Управе за људске ресурсе Генералштаба Војске, рад на нормативном дефинисању верске службе је у току, а такође нам предстоји њено организовање. На основу одлуке министра одбране, носиоци израде *Нацрта уредбе о верској служби у Војсци Србије* су из надлежности Владе, Сектора за људске ресурсе Министарства одбране и Управе за људске ресурсе Генералштаба. *Нацрт уредбе* је у процедури. Верска служба биће дефинисана у складу са *Законом о црквама и верским заједницама Републике Србије*. Њено функционисање у пракси почеће, у правом смислу те речи, пошто буде дефинисана подзаконским прописима у систему одбране.

Вредности из прошлости које не постоје у садашњости могу се означити као баласт и традиционализам. Како избећи ту замку? На основу којих критеријума и коју традицију негује Управа у Војсци Србије? Како се односи према ономе што данас називамо идеологијом, а доскора је у систему одбране била једина истина?

– Традиције имају континуирани друштвено-историјски развој, па су као опште добро народа, његова својина, творевина, одредница, полазиште и исходиште у даљем процесу надградње и друштвеног развоја. И многе културне разлике међу народима потичу од разлике у културним традицијама, које их, свака на свој начин, подстичу. Оне прожимају читав живот, појединце и колективе, а самим тим и систем одбране, као неодвојив од општих друштвених односа, својеврстан сегмент и подсистем. Наравно, определили смо се за традиције које воде напреду.

Тежиште је на војној традицији. Помоћу делатности и послова које обавља Војни музеј, директно или индиректно посвећује се пажња традицијама српске војске и њеног идентитета током времена, што утиче и на сензибилитет припадника Војске Србије.

Определили смо се за културне садржаје којима негујемо и развијамо традиције прославе државних и војних, а у будућем периоду и верских празника – Дана државности Републике Србије и Дана Војске Србије, дана видова, родова, служби и јединица и установа у Војсци и Министарству, али и за обележавање значајних историјских догађаја из ослободилачких ратова Србије.

Такође, акценат је на јубиларним годишњицама, као што је, на пример, ове године 65 година победе над фашизмом, 160 година од оснивања Војне академије и 180 година од формирања Гарде. Треба поменути да ништа мањи значај не придајемо и међународним активностима посвећеним очувању достојанственог сећања на жртве ратова у прошлости.

Одлуком министра одбране дефинисани су критеријуми за вредновање традиција у Војсци Србије. Између осталог, афирмисање мира, разумевања и сарадње међу различитим етничким, верским и политичким групацијама и државама, као основ за презентовање и објективно и одговорно тумачење историографских, културних и уметничких садржаја, уважавање историјских, културолошких и других достигнућа и вредности националних мањина, те вредновање свих историјских периода подједнако, без идеолошких примеса, уз уважавање људских права...

Сигурно је да сада функционишемо у складу с овим критеријумима, али је извесно и то да ће се они временом дограђивати и допуњавати, јер ново доба намеће и нове вредности. Спој прошлог и садашњег времена зарад будућности, а не прошлости ради прошлости. У том правцу планирани су наши будући пројекти.

Навели сте да су и етичка питања посао Управе. Значи ли то да она одговара на поједине етичке недоумице, данас својствене систему одбране, попут учешћа припадника Војске Србије у мировним мисијама, или само разматра оно што предвиђа кодекс части, односно вреднује морално деловање и понашање појединаца?

– Оно што треба истаћи јесте да наша Војска има искуства у процени етичких вредности и сазнања на који начин оне могу утицати на професионално извршавање задатака. Да не говоримо о фактору мотивације, који на извесан начин може бити примаран. На први поглед чини се да је то нова материја. Међутим, то је само на први поглед, јер се не може замислити нека сфера живота и рада у којој се у оквиру људских ресурса поштују и примењују етички принципи понашања и делања. Како бисмо могли да реализујемо задатке у тој области, а с обзиром на то да се предмет етика изучава на Војној академији, засигурно ћемо искористити и ту могућност сарадње.

Кодекс части припадника Војске Србије, у чијој смо изради сарађивали, јесте корак напред по том питању. Међутим, не можемо очекивати да тако брзо, односно за пет месеци од формирања, колико функционишемо као Управа, резултати нашег рада буду одмах видљиви. Сагледавање и решавање етичких дилема и проблема, ипак, захтева дужи период.

Реч ветеран стоји у називу Управе. Ко су, заправо, ветерани? Шта су њихове потребе и како систем одбране може утицати на њихово задовољење?

– Ветерани су пензионисани припадници Војске, они који су ратни век провели у војној служби, али и учесници претходних ратова. Од формирања Управе учињен је корак напред када се говори о сарадњи с бројним удружењима ветерана у Србији, и на локалном и на државном нивоу. Свакодневно одговарамо на њихове различите молбе и захтеве.

У САД, на пример, велика пажња посвећује се ветеранима рата, пензионисаним припадницима оружаних снага, инвалидима, рањенима и породицама погинулих војника. У тој земљи постоји самостално министарство за ветеране, који имају организације и удружења, те разне финансијске погодности у свакодневном животу.

Сматрамо да је добро чути и уважити мишљења пензионисаних припадника Војске, поготово оних који су заузимали руководећа места у систему одбране. Инвалидима и рањеним припадницима,

у складу с могућностима и у сарадњи с осталим државним институцијама, потребно је омогућити одговарајућу рехабилитацију и брз повратак свакодневном животу и раду. Не смемо занемарити породице наших погинулих припадника. Предстоји нам нормативно уређење те области, по угледу на стране земље и армије.

У ком смислу је Управа задужена за стандард припадника Министарства одбране и Војске Србије? Можете ли појаснити зашто су различите делатности, које су до скоро биле задаци бројних организацијских јединица у систему одбране, повезане у наизглед неспојиву целину.

– Већ сам напоменуо да се не може повући строга граница између културе, традиција, вере, етике, медија, односа с јавношћу, цивилно-војне сарадње... па су на тај начин и послови које обавља Управа уско повезани, испреплетани, а њихово решавање захтева мултидисциплинаран, интерактиван приступ.

Потреба да се прецизно одреде стандарди у људским ресурсима у систему одбране последица је недостатака у постојећој структури људских ресурса, недоречености у системској заштити кадра и његових потенцијала. Томе је допринело и наше опредељење за професионалну војску и приближавање стандардима НАТО-а.

Као што су познати стандарди у материјалним ресурсима, тако је и одређивањем стандарда у људским ресурсима могуће трајно осигурати селекцију, развој и задржавање лица на служби у систему одбране, што обезбеђује успешну реализацију мисија и задатака Војске Србије.

Да закључим, Министарство одбране обавља послове који се, поред осталог, односе и на војничку традицију, стандард претходних и садашњих припадника, као и на војне ветеране. Зато су поменуте делатности, некада функционално и организационо разједињене, обједињене, да што квалитетније одговоре на потребе запослених и олакшају сарадњу с осталим установама и у систему и ван њега. ■

Владимир ПОЧУЧ
Снимимо Горан СТАНКОВИЋ

Бројни су стандарди у људским ресурсима, а у војној средини они су још специфичнији, попут физичке припремљености припадника, њиховог здравственог стања и психолошких карактеристика, затим друштвеног статуса, те нивоа знања и вештина. Уз њих, треба додати и кодекс части, мотивацију и награђивање, поједине сертификате о раду на рачунару и знање страних језика, али и услове да запослени у систему одбране задовоље верске потребе, примењују одредбе међународног хуманитарног и ратног права, негују традиције, носе и чувају обележја Војске. Незаобилазно је школовање, стамбено збрињавање и избегавање сукоба интереса.

Посета заменика начелника Генералштаба Народноослободилачке армије Кине

Снимио Ј. МАМУЛА

актуелно

Стратешко партнерство

Заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Младен Ђирковић и заменик начелника Генералштаба Народноослободилачке армије Кине генерал-пуковник Ма Ксиаотиан, у Дому Гарде у Топчидеру потписали су споразум о кинеској помоћи Србији за набавку информатичко-биротехничке опреме

Заменик начелника Генералштаба ВС генерал-потпуковник Младен Ђирковић истакао је да је ова донација, као и досадашње, само један од аспеката сарадње двеју земаља, која се до сада одвијала у области стручног усавршавања и школовања кадра, припрема за учешће у мировним мисијама под мандатом УН и размене искустава из војних вежби. Посебан допринос сарадњи дале су узајамне посете државних званичника високог нивоа, рекао је генерал Ђирковић и најавио да је ускоро планирана и посета српског министра одбране Кине.

Последњих година 20 официра Војске Србије школовало се у Кини, а један официр из те земље похађао је командно-штабно усавршавање на Војној академији у Београду, подсетио је заменик начелника Генералштаба. Такође, полазници Војне академије кинеских оружаних снага боравили су у оквиру студијских посета у Србији.

Циљ посете Србији, како је рекао заменик начелника Генералштаба Народноослободилачке армије Кине генерал-пуковник Ма Ксиаотиан, био је јачање пријатељства две земље. Потписивање *Споразума о стратешком партнерству Србије и Кине* отворило је нову страницу њиховог пријатељства и указало на модалитете будуће сарадње.

Током посете, заменик начелника Генералштаба Народноослободилачке армије Кине генерал-пуковник Ма Ксиаотиан разговарао је и са министром одбране Драганом Шутановцем. ■

Б. МИЉИЋ

Сусрет државних секретара Спасојевића и Турмуша

Државни секретар Душан Спасојевић примио је 24. јуна државног секретара Министарства одбране Турске генерал-потпуковника Ахмета Турмуша, који предводи делегацију Министарства одбране Турске у вишедневној посети Србији.

Обострано је констатовано да је досадашња билатерална војна сарадња изузетно добра и разматране су могућности унапређења сарадње у следећем периоду. Простор за унапређење је препознат пре свега у области војно-економске сарадње и у области обуке и усавршавања.

Спасојевић је упознао саговорнике са досадашњим процесом реформе система одбране, процесом професионализације Војске Србије и међународном војном сарадњом, нарочито активностима у оквиру Програма *Партнерство за мир* и ангажовања у мултинационалним операцијама.

Разматрајући ситуацију у региону, Спасојевић је оценио да је регионална сарадња један од спољнополитичких приоритета Републике Србије и да у том контексту Министарство одбране и Војска Србије активностима у оквиру регионалних безбедносних иницијатива и билатералном војном сарадњом са земљама региона, даје пун допринос изградњи регионалне стабилности.

Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Говорећи о безбедносној ситуацији у региону, Спасојевић је нагласио да је самопроглашена независност Косова и Метохије највећи безбедносни изазов и неуралгична тачка региона западног Балкана и изнео основне ставове државне политике према том питању. Упркос неслагањима по питању статуса наше јужне покрајине, добра сарадња у области одбране између Србије и Турске је од изузетно значаја за регионалну стабилност, рекао је Спасојевић, и истакао да је заједничко за све државе у региону жеља за што бржим интегрисањем у ЕУ и ту лежи потенцијал за коначну безбедносну стабилизацију овог дела Европе.

Саговорници су се сложили да је и убудуће неопходно наставити са састанцима на високом нивоу званичника два министарства.

Државни секретар Турмуш састао се и са начелником Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковником Милојем Милетићем, државним секретаром Зораном Јефтићем и државним секретаром Министарства спољних послова Србије Мирком Стефановићем. Посетио је Војномедицинску академију и присуствовао дипломској вежби кадета завршних година Војне академије „Дипломац 2010“. ■

Добрица Ћосић предао медаљу
Војном музеју

У име оних који су се борили

Снимио З. МИЛОВАНОВИЋ

Академик Добрица Ћосић предао је Војном музеју у Београду „Медаљу 65 година победе у Великом отаџбинском рату од 1941. до 1945. године“, којом га је, према указу председника Русије Дмитрија Медведева, 17. јуна одликовао Александар Конузин, руски амбасадор у Београду.

Предајући медаљу директору Војног музеја пуковнику Мирославу Кнежевићу, Добрица Ћосић истакао је да има срећу и част да је надживео хероје и заслужне борце у борби против фашизма, наглашавајући да медаљу која му је уручена симболично предаје Војном музеју у име оних који су се борили, страдали и патили у борби против фашизма.

Академик Ћосић је подсетио да је у револуционарни комунистички покрет ступио 1939. године када је и почео Други светски рат. Тим чином, како је нагласио, истовремено је ступио и у борбу против фашизма, поставши партизан.

„Све што ми се потом догодило било је у условима антифашистичке борбе. Та борба, страдање мог народа, мојих другова и савременика су ме инспирисали да напишем прву књигу 1951. године, тако да сам и постао писац у условима борбе против фашизма и борбе за људску слободу и правду“, истакао је Ћосић.

Поклањање медаље Војном музеју, како је нагласио академик Ћосић, биће његов последњи јавни чин. „У души, овим чином, завршавам јавни живот. Окончао сам књижевно дело, истовремено и књижевне записе, који нису сви објављени. Три књиге ће објавити моја породица пошто ја одем, како се то лепо каже“, рекао је Ћосић, сматрајући да је своју грађанску, патриотску и књижевну дужност извршио у границама моћи, знања и савести. „Колико сам добра или зла чинио, о томе ће моји савременици да суде. Ја сам остатак прошлог века у новом, 21. веку. Немам ни знања, ни снаге, као ни права да тумачим овај нови свет“, закључио је академик Ћосић.

Директор Војног музеја пуковник Кнежевић захвалио је у име колектива академику на гесту, али и у име свих чији се предмети чувају у музеју на Калемегдану. Нагласио је да ће медаља бити изложена у оквиру сталне поставке у „Сали победе“, јер она симболизује и борбу и победу српског и југословенског народа над фашизмом.

После предаје медаље академик Ћосић обишао је поједине изложбене поставке Војног музеја. ■

Б. МИЉИЋ

Гардисти на манифестацијама у Србији

Атрактивни егзерцир

Припадници Гардијског батаљона Војске Србије наступили су као гости изненађења на церемонији отварања другог дана Панчевачког карневала, 19. јуна. У свечаној поворци главним улицама града, свирајући традиционалне српске корачнице и маршеве, Ре-презентативни оркестар Гарде приредио је концерт под диригентском палицом поручника Дејана Ђурова.

Војници и старешине гардијске јединице извели су атрактивне вежбе пушком, односно *егзерцир*. Њиховим ешелоним командовали су капетани Драган Јаковљевић и Мирко Митрић. Гарда је недавно прославила јубилеј – 180 година постојања, а наступ на панчевачкој манифестацији још један је догађај којим обележава значајну годишњицу.

Панчево има традицију карневала која датира из 19. века. Последњих неколико година у том граду одржава се највећа међународна карневалска манифестација у Србији, у организацији асоцијације „Пријатељи Панчева“. Карневалу су присуствовали бројни посетиоци, амбасадори и званичници из земље и иностранства. Манифестација представља својеврстан спој различитих карневалских традиција и култура из целог света чији је циљ међународна сарадња и размена искустава.

Припадници Гарде су, у оквиру обележавања 180 година постојања јединице, свој атрактивни *егзерцир* извели и у Нишу, Лесковцу, Крушевцу и Ваљеву, а у плану су и посете другим градовима у Србији. ■

Б. МИЉИЋ
Снимио Ј. МАМУЛА

Посета слушалаца Школе националне одбране Белгије

Поводом успешне четворогодишње сарадње Министарства одбране Србије, Амбасаде Краљевине Норвешке и Атлантског савета, у организацији студијских путовања слушалаца Школе националне одбране у Белгију, 15. јуна у хотелу „М“ одржан је састанак и евалуација поменутих активности.

Поред слушалаца 54. класе генералштабног усавршавања састанку су присуствовали државни секретар Игор Јовичић, амбасадор Краљевине Норвешке Хакон Блакенборг, изасланик одбране те земље потпуковник Терје Хаверстад и представник амбасаде Чешке Јан Вилковски.

Државни секретар Јовичић подсетио је на четири године изузетне сарадње Министарства одбране са Амбасадом Норвешке и Атлантским саветом и на њихов допринос највишем облику последипломског усавршавања официра у нашем систему одбране. Студијске посете седишту НАТО и Европске комисије, према његовим речима, допринеле су разбијању предрасуда и непознаница које се односе на функционисање тих организација.

Јовичић је истакао да путовање више од 100 официра Војске Србије у Брисел није једини пројекат који је помогла Норвешка, већ да је током реформе система одбране много урађено захваљујући подршци те земље. Због тога, нагласио је државни секретар, сарадња са Норвешком спада у сам врх приоритета система одбране Републике Србије.

Норвешки амбасадор Хакох Блакенборг нагласио је да је сарадња две државе у области одбране „симбол успеха билатералне сарадње“. Рекао је да Норвешка не развија са Србијом сарадњу само у области одбране, већ и економије.

Пуковник Милољуб Сретеновић, начелник Школе националне одбране и представници свих генерација генералштабног усавршавања које су имале прилику да учествују на студијским путовањима, захвалили су организаторима, нагласивши вредност личност утиска који су стекли током боравка у једном од најважнијих безбедносно-политичких центара света. ■

А. ПЕТРОВИЋ

Официри генералштабног усавршавања у Мачванском округу

Током вишедневног командантског путовања, полазници 53. класе генералштабног усавршавања Школе националне одбране реализовали су командантско извиђање – *Операција подршке и помоћи цивилним властима у отклањању последица од елементарних непогода*.

Том приликом, старешине су сагледале улогу и задатке институција цивилних власти Средњебанатског, Колубарског и Мачванског управног округа, с тежиштем на функционисању окружних, градских и општинских штабова за ванредне ситуације. Такође, сагледани су и капацитети локалне самоуправе за отклањање последица од елементарних непогода.

Порема речима начелника Катедре оператике пуковника Мила Јелића, моделом задатка официрима је наметнут и захтев цивилних структура за ангажовањем јединица Војске Србије на основу којег су дефинисали задатке које ће током операције извршавати.

Боравећи на планини Гоч, официри на усавршавању сагледали су и стратегијске, тактичке и оперативне правце, те капацитете територије значајне за планирање, припрему и извођење борбених операције. ■

Б. М. П.

Сећање на pilota Михаила Петровића

У Великој сали Дома ВиПВО у Земуну 9. јуна обележена је годишњица рођења првог српског pilota – наредника Михаила Петровића. У оквиру уметничког програма изведена је представа *Сага о крилатом нареднику Михаилу Петровићу Влакчанину*, према тексту Шимета Оштрића.

Вече сећања на pilota организовали су Удружење пензионисаних војних летача и падобранаца Србије, Ваздухопловни фонд „Пилот Михаило Петровић“, Удружење „Ма2+“, затим, Удружење за неговање ваздухопловних традиција, Клуб „Галеб“ и Завичајно друштво „Михаило Петровић“ из Влачке.

Уз мелодије српских родољубивих песама, гости су слушали о животу и делу ваздухопловца који је настрадао у Првом балканском рату, као и стихове песме „Крила“ Јована Дучића. Уметничко вече у Дому ВиПВО било је увод у „Дане Михаила Петровића“, а чланови Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Србије, посетили су и спомен-кућу у Влачки, родном селу Михаила Петровића, где су положили венац.

Ваздухопловни фонд „Пилот Михаило Петровић“, у сарадњи са Удружењем и Завичајним друштво из Влачке, настоји да „Дани Михаила Петровића“ прерасту у традиционалну манифестацију, организовањем и ликовних колонија, песничких вечери, спортских и приредби локалног карактера, а на дан завршне манифестације и ваздухопловни куп. ■

М. РАКИЋ

СНИМАО Д. БАНДА

Сабирање искустава

Припадници 180. винга у Толеду и Полигона за обуку копнених јединица у Равени били су домаћини официрима наше војске који су недавно боравили у САД. Посета Националној гарди Охаја послужила је за систематизацију искустава у области вредновања оперативних способности и борбене готовости јединица, с тежиштем на сазнањима у домену авијацијских операција.

еточлана делегација Војске Србије, коју је предводио начелник Управе за оперативне послове Генералштаба генерал-мајор Драган Колунџија, а у чијем саставу су била и двојица официра из Команде Ваздухопловства и противваздухопловне одбране, боравила је недавно у САД, у Националној гарди Охаја.

Посета је организована у оквиру завршних активности које Генералштаб предузима ради дефинисања и израде регулативе о евалуацији оперативних и функционалних способности, борбене готовости команди и установа Војске. Према речима генерала Колунџије, стечена искуства примениће се приликом унапређења *Правилника о евалуацији оперативних способности јединица*.

Сарадња са Националном гардом Охаја у тој области започела је 2007. године, када су у Београду реализована два семинара. Потом је експертски тим Војске Србије боравио у Охају где је пратио вредновање оперативних способности једне јединице копнене војске њихове гарде.

Како истиче генерал Колунџија, посета Националној гарди послужила је за систематизацију

искустава у области вредновања оперативних способности и борбене готовости јединица, а тежиште током овогодишњег боравка у САД односило се на сазнања у домену авијацијских операција.

Обилазак Оперативног центра винга био је прилика да наши официри сагледају функционисање система који управља операцијским активностима у тој јединици. Уверили су се да је Центар модерно опремљен и ефикасно организован. Према речима припадника Команде ВигПВО из састава наше делегације, поједина решења која су имали прилику да виде

могу се успешно применити и код нас, без ангажовања додатних средстава.

Пошто је Оперативни центар нашег војног ваздухопловства отворен пре неколико месеци, делегација је искористила прилику да са домаћинима размени искуства о његовом раду, што нам у будућности може бити од користи, истакао је генерал Колунџија.

После обиласка Центра, српски официри присуствовали су различитим активностима евалуације оперативних способности винга. Сагледали су процедуре за спречавање еколошких инцидената у случају истицања ракетног горива, али и задатке које у бази има војни свештеник.

Српска делегација боравила је и у Кампу за обуку здружених војних снага у Равени. Пратили су део обуке јединица копнене компоненте Националне гарде пре упућивања у борбену мисију. Прошле године, током десетодневне посете Охају, припадници Војске Србије сагледали су како гарда реализује евалуацију и сертификацију копнених јединица пре поласка у мисије.

Генерал Колунџија нагласио је да ће искуства која су стекли припадници Војске Србије на два семинара током последњег боравка у Охају, као и после ранијих посета Националној гарди, бити драгоцене за добијање комплетне слике о њиховом моделу евалуације оперативних способности јединица.

Регулатива која се у Националној гарди примењује иста је

као и она коју примењују регуларне јединице војске САД. Наша војска на тај начин може да прати светски тренд и сагледа примере добре праксе вредновања способности јединица. Упркос томе што јединице војске САД имају другачије мисије и оперативна ангажовања у односу на Војску Србије, поједина тактичка решења и процедуре могу се и код нас успешно применити. ■

Петар ВОЈИНОВИЋ

Ремонтни капацитети

Један од императива савременог војног организовања, па и у Националној гарди Охају, јесте модел располагања ресурсима на најефикаснији и најекономичнији начин. Наша делегација уверила се у такву праксу приликом обиласка ремонтних капацитета 180. винга, који су задужени за одржавање и ремонт мотора авиона F-16. Капацитети који тренутно превазилазе потребе винга, ангажују се за ремонт и у регуларним јединицама Ратног ваздухопловства САД, по комерцијалним условима, а према могућностима и за потребе цивилног тржишта.

Венчање поручника Ненада Стојановића

СНИМАО Ј. МАМУЛА

Судбоносно

да у униформи

У жеку припрема за венчање и свадбу, никога у старопазовачкој породици Стојановић није изненадила одлука будућег младожење Ненада Стојановића, поручника Војске Србије, да судбоносно да животној изабраници, пред општинским матичарем и олтаром цркве светог Илије, изговори у официрској униформи, опасан ешарпом и официрском сабљом.

Рођен у Старој Пазови, Ненад је Војнотехничку академију, Одсек логистике, завршио 2006. године. Распоређен је на дужност начелника Одсека за финансије у Војном округу Нови Сад. Супруга Нела рођена је у Задру 1995. године, али се са породицом доселила у Београд. После завршетка студија на Економском факултету нашла је запослење у банци.

На Ненадову одлуку да се венча у униформи утицала је традиција српских официра, али и Нелино питање да ли ће на венчању обући униформу.

Колеге, официри, нису били равнодушни према Ненадовој одлуци, па су се на свадби и они појавили у униформи, а младу је возио, за ту прилику свечано окићен, лух. ■

Б. М. ПОПАДИЋ

На хуманом задатку

У организацији Речне флотиле Војске Србије, радника Железница Србије, чланова хуманитарног друштва „Костадин Веселиновић Коста“ и Института за трансфузиологију Војномедицинске академије, у новосадској касарни „Александар Берић“, око 150 припадника Речне флотиле и осамдесетак радника Железнице из Руме, Ниша, Зајечара, Ваљево, Ужица, Новог Сада, Суботице, Шида, Косовске Митровице и других места широм Србије добровољно је дало крв за ВМА. У већ традиционалној акцији прикупљено је око 100 литара крви.

Према речима Воје Костића из Ниша, председника хуманитарног друштва и координатора заједничке акције, Ладислава Кинке из новосадског огранка Друштва и припадника резервног састава Речне флотиле, акција представља и прилику за међусобно упознавање и дружење, јединствен вид сарадње војних и цивилних структура.

Како истиче мајор Владимир Максић, референт за цивилно-војну сарадњу у Команди Речне флотиле, акција добровољно давања крви јесте пример многим срединама.

Пензионисани припадник Речне флотиле Велизар Јовић позиву хуманости одазвао се 125. пут, док је Мирослав Јовановић, радник Железнице из Новог Сада, 113. пут дао крв.

Др Душан Вучети, вођа мобилне екипе ВМА задовољан је одзивом и наводи да су такве акције, посебно у летњим месецима када је повећана потреба за крвљу, од немерљивог значаја. ■

Б. М. П

Тактичка вежба у Команди за обуку

У Команди за обуку изведена је тактичка вежба без употребе јединица, којом је командовао пуковник Маринко Павловић, начелник Одсека за оперативне послове Команде.

Припадници тог састава Војске Србије већ су у мају реализовали сличну вежбу на карти, а „Извођење борбене операције снага у ојачању“ представљао је њен наставак. Учесници су се оспособљавали за оперативно планирање и доношење одлука приликом употребе снага у ојачању у одбрамбеној операцији. ■

П. В

Увежбавање превенције

Високе летње температуре, укључени електрични уређаји остављени без надзора само су неки од узрока пожара, у којима, према статистикама, у Србији смртно страда више од 300 лица, док материјална штета износи око 2,5 одсто бруто националног дохотка.

Припадници Речне флотиле демонстрирали су како треба употребити расположива средства за гашење пожара, различиту опрему у кругу касарне, како локализовати и угасити шумске и пожаре мањих размера, те пожаре с повећаним пожарним оптерећењем и оне на стационарним и пловним војним објектима.

На вежби, којом је руководио капетан Сениша Мишковић, ангажоване су снаге и средства ватрогасног одељења првог понтоњирског батаљона, ватрогасна екипа новосадске касарне „Александар Берић“, Први речни одред и део снага Ватрогасне бригаде из Новог Сада.

Увежбавању су присуствовали пуковник Драган Станковић из Команде Копнене војске, представници Ватрогасног савеза Новог Сада, одељења за ванредне ситуације Јужнобачког управног округа, Регионалног центра Министарства одбране и Високе техничке школе струковних студија у Новом Саду. ■

Б. М. П.

Пријем у Олимпијском комитету Србије

Председник Олимпијског комитета Србије Владе Дивац примио је спортску делегацију Министарства одбране и Војске Србије коју је предводио државни секретар Зоран Јефтић, шеф Делегације Србије при CISM.

Разматране су могућности даље сарадње, афирмације и популаризације војног спорта, а председника ОКС пружио је пуну подршку плановима развоја војног спорта. ■

Г. Ч.

Сусрет Резервних војних старешина и Војске Србије

У организацији Градске организације Резервних војних старешина Новог Сада, у Дому Војске одржан је сусрет резервних војних старешина тога града и општина Јужнобачког управног округа са припадницима Прве бригаде КоВ и Речне флотиле Војске Србије.

Отварајући већ традиционално дружење Бошко Пилиповић, председник ГО ОРВС, захвалио је Министарству одбране и Војсци Србије на подршци и помоћи у организовању ове манифестације која се одржава четрнаести пут.

У стручном делу програма, пуковник Јелисије Радивојевић, начелник Центра за мировне операције говорио је о ангажовању наше војске у мисијама изградње и очувања мира и безбедности у региону и у свету.

Припадници Војске, ангажовањем на неколико радних тачака, приказали су резервним војним старешинама део покретних средстава којима су опремљене јединице и припрему декларисаних инжењеријских, санитарских, снага за подршку, војне полиције и стрелачких састава за учешће у мировним операцијама.

Сусрету су присуствовали и бригадни генерал Ђокица Петровић, командант Прве бригаде, потпуковник Милош Јаковљевић, заступник команданта Речне флотиле. На скупу су учествовали и представници РВС Републике Српске, Црне Горе и Мађарске асоцијације резервиста (МАТСЗ), са којима новосадска Организација дуже година сарађује. ■

Б. М. ПОПАДИЋ

Ажурирање базе података у Фонду СОВО

Корисници војних пензија из Фонда за социјално осигурање војних осигураника, с пребивалиштем у Републици Српској, средином јуна добили су захтев за достављање докумената потребних за редовно ажурирање базе података и стварање неопходних предуслова за консолидацију и усклађивање евиденције о пензионом и инвалидском осигурању СОВО с републичким фондом ПИО.

У Фонду СОВО кажу да војни пензионери с пребивалиштем у Републици Српској треба да доставе извод из матичне књиге рођених (не старији од шест месеци), потврду надлежног органа да право на пензију није остварено у тој републици (издаје Фонд ПИО Републике Српске) и пријаву адресе пребивалишта (оверену у општини). Подсећајући да Фонд у евиденцији има 1.981 корисника војне пензије с пребивалиштем у Републици Српској, директор пуковник мр Милојко Миловановић истиче да је рок за доставу наведених докумената 30. јул, после чега ће се добијени подаци упоредити са оним у постојећој бази података.

Иначе, Фонд СОВО за пензије војних осигураника с пребивалиштем у Републици Српској, које се, за разлику од оних у Србији исплаћују одједном, а не у два дела, месечно издваја готово 80 милиона динара у бруто износу или 68.896.704 динара нето. ■

Д. Г.

Инострани војни представници у Зајечару

У оквиру редовних годишњих активности, у организацији Управе за међународну војну сарадњу и Команде за обуку Војске Србије, инострани војни представници посетили су 5. центар за обуку Војске Србије у Зајечару.

Током посете, војни изасланици су се упознали са наменом, структуром и задацима центра и присуствовали обуци јунске генерације војника. ■

Међународна сарадња Команде ВиПВО

Команда Ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије била је недавно домаћин двома иностраним делегацијама и тако наставила реализацију планова у области билатералне војне сарадње.

Двочлана делегација Ратног ваздухопловства Републике Грчке боравила је у Команди од 22. до 24. јуна, где је са српским ваздухопловцима, на радном састанку, разговарала о контроли ваздушног простора. Саговорници су разменили искуства о патролирању и надгледању ваздушног простора, те договорили облике даље сарадње, која ће се наставити узвратном посетом наше делегације Ратном ваздухопловству Грчке. Тада ће припадници Војске Србије имати прилику да обиђу јединице и информишу се о организацији рада и процедурама које у раду примењују грчки ваздухопловци.

У Команди ВиПВО и 204. авијацијској бази, од 21. до 25. јуна, боравила петочлана делегација Европске команде Оружаних снага САД. Гости су сагледали стање на нашем највећем војном аеродрому према важећим стандардима НАТОа, који обезбеђују интероперабилност инфраструктуре и процедура рада. ■

П. ВОЈИНОВИЋ

Поводом Дана
службе ваздушног
осматрања и
јављања

Небо се увек види

Припадници службе ВОЈ и 126. центра ВОЈИН прославили су 18. јуна празник у маниру у коме и иначе извршавају задатке – рутински и без пуно буке. Био је то дан у коме се нису састали сви, као што се обично дешава када су јубилеји и годишњице. Велики број „војеваца“ и тај дан провео је поред радара, осматрајући ваздушни простор над Србијом, што раде сваке секунде током целе године.

Тото да не постоји сегмент неке војске чија је борбена техника најчешћи повод непријатељских дејстава као што је служба ваздушног осматрања и јављања. С друге стране, на циљеве ВОЈ најчешће се усмерава најразорнији арсенал. Вероватно би и податак о тачној количини експлозива којим су 1999. године засути радари 126. бригаде ВОЈИН веома

сликовито дочарао шта су противнички стратеги сматрали једном од највећих препрека за остваривање ратних планова.

Пркосећи науци, статистици и вероватноћи, који су систему ваздушног осматрања, јављања и навођења тадашње војске прогнозирали тек неколико дана живота под бомбама, људи из 126. бригаде ВОЈИН свих 78 дана агресије обезбеђивали су слику неба над државом. Њихова пожртваност, умеће и патриотизам овенчан је орденом *народног хероја*. Потпоручници Жељко Савичић и Сениша Радић ту част нису дочекали. Код спомен-обележја двојици младих официра на Дивчибарима, традиционално, сваког 6. априла окупљају се припадници јединице с жељом – да се њихова жртва не заборави и да буде последњи залог миру и слободи.

Задатак без краја

Осврт на 18. јун 1915. када су наређењем тадашње врховне команде формиране прве сигналне јединице, искористили смо за разговор са људима који данас воде и развијају службу ваздушног осматрања и јављања у Војсци Србије. Њихови погледи окренути су ка будућности – надају се набавци нових, најсавременијих радарских система.

Пуковник Петко Рашевић из Управе за планирање и развој Генералштаба подсећа да је ВОЈ, као служба, поред родова авијације и ракетних јединица, један од три стуба Ваздухопловства и противваздухопловне одбране.

– Значај који смо имали коштао нас је много током ратног периода, који је оставио озбиљне последице на службу ВОЈ.

Захваљујући умећу припадника јединице, од којих је већина и данас у служби, сачуван је велики број живота. Ипак, губици у техници били су значајни – каже пуковник Рашевић. Лоша економска ситуација, сматра он, такође је допринела да се већ дуже време не улаже значајније у набавку средства која користи ВОЈ. Међутим, судећи према сигнаlima који долазе од надлежних, служба би могла да очекује да у њене јединице ускоро стигну нови радари.

– Могло би се рећи да до скоро није постојало довољно разумевања за потребе службе ВОЈ, нарочито када је реч о набавци нових радара и осталих средстава, али је данас, на срећу, ситуација другачија – тврди пуковник Рашевић.

Према његовим речима, набавке савремених радара данас су обично питање највишег државног нивоа, које се решава специфичним пословним аранжманима, а ређе класичном куповином. Међутим, ако би се лицитирало о цени радара великог домета какви су потребни Војсци Србије, на пример, а који се производе у реномираним иностраним фирмама, бројка би била од 15 до нешто више од 20 милиона долара. Радари средњег домета, наводи он, упола су јефтинији.

– Иако је реч о великим сумама новца, можемо закључити да цене нису претерано високе нарочито ако се упореде с ценама ратне технике у ваздухопловству. Траба знати да без квалитетног система ВОЈ, авијација и ракетне јединице губе на функционалности од 30 до чак 50 посто. Наравно, потребно је поред радара набавити и одговарајуће системе аутоматизације који се, опет, профилишу тачно према потребама одређене земље корисника – објашњава саговорник.

Како истиче, доста тога је урађено, а и данас се ради на модернизацији и усавршавању постојећих радара, применом *солствене памети*. У току су, како сазнајемо, модернизација радара П-12 и реализација мањих пројеката.

Зона одговорности – Србија

Јединица која је недавно прославила празник, 126. центар ВОЈИН, „покрива“ исту зону одговорности као и ВиПВО – територију целе државе. Неколико радарских система, који се по потреби могу премештати, непрекидно осматра ваздушни простор над Србијом.

Према речима потпуковника Предрага Ђорђевића, команданта Центра, задаци његове јединице мало се разликују у миру и рату.

– Ми развијамо оперативне способности тако да постигнемо велику живавост. У случају рата тако чувамо и људство и технику, обезбеђујући примарну функцију. Чињеница да је пре једанаест година јединица опстала и успела да изврши задатак који јој је додељен сведочи о компетенцијама и способностима припадника тадашње 126. бригаде ВОЈИН – сматра Ђорђевић.

Куриозитет јесте да се данас, када се ти догађаји препуштају суду историје, и интензивно комуницира и сарађује са војскама из Програма *Партнерство за мир* и НАТОа, њихови стручњаци занимају за искуства која су наши „војевци“ стекли крајем деведесетих. Будући да се развој оперативних способности службе ваздушног осматрања и јављања Војске Србије темељи управо на искуствима, неке тајне знана није могуће открити, кажу саговорници.

Специфичност службе, како објашњава потпуковник Ђорђевић, јесте и у томе што, условне речено, мање јединице имају велику самосталност и одговорност.

– Јединице ранга чете код нас су самосталне у многим области-

ма рада. Често на више од 100 километара удаљености од њих нема осталих јединица Војске на које би могле да се ослоне. Зато је на припадницима наших састава велики терет – каже Ђорђевић. Тешко је, додаје он, организовати обуку јер се на средствима непрекидно ради и готово да је немогуће одвојити време и ресурсе само у ту сврху. Обука се, углавном, обавља истовремено с извршавањем оперативних задатака.

Главни подофицир 126. центра заставник прве класе Златко Марковић каже да би у склопу професионализације Војске у јединицу требало да дође и одређен број војника. Он наглашава да ће ускоро бити познат и тачан број места за које ће се тражити попуна.

Према његовим речима, приликом попуне јединица ВОЈ проблем настаје због тога што је потребан далеко већи степен техничког образовања будућих припадника,

у односу на остале родове и службе.

– Нама су потребни људи који имају завршене средње стручне школе електротехнике и телекомуникација. Њиховим усавршавањем бисмо од војника добили старешине – каже заставник Марковић. Такође, истиче да је неопходно направити разлику између послужилаца и техничара. Јединицама у којима се ради са софистицираном опремом, каже главни подофицир, обични послуживоци нису потребни.

Сви наши саговорници слажу се да је поменути образовни профил далеко теже привући за службу у Војсци, јер у грађанству имају бројне могућности за запослење и добру зараду.

Стручност је у ВОЈ једини пут за напредовање и професионално усавршавање, а на људима те службе јесте да одаберу кандидате који имају потенцијал да тим путем суверено газе.

Командант 126. центра каже да ће јединици вероватно ускоро бити враћен статус бригаде. То је, објашњава он, и практично и емотивно питање за многе припаднике службе. ■

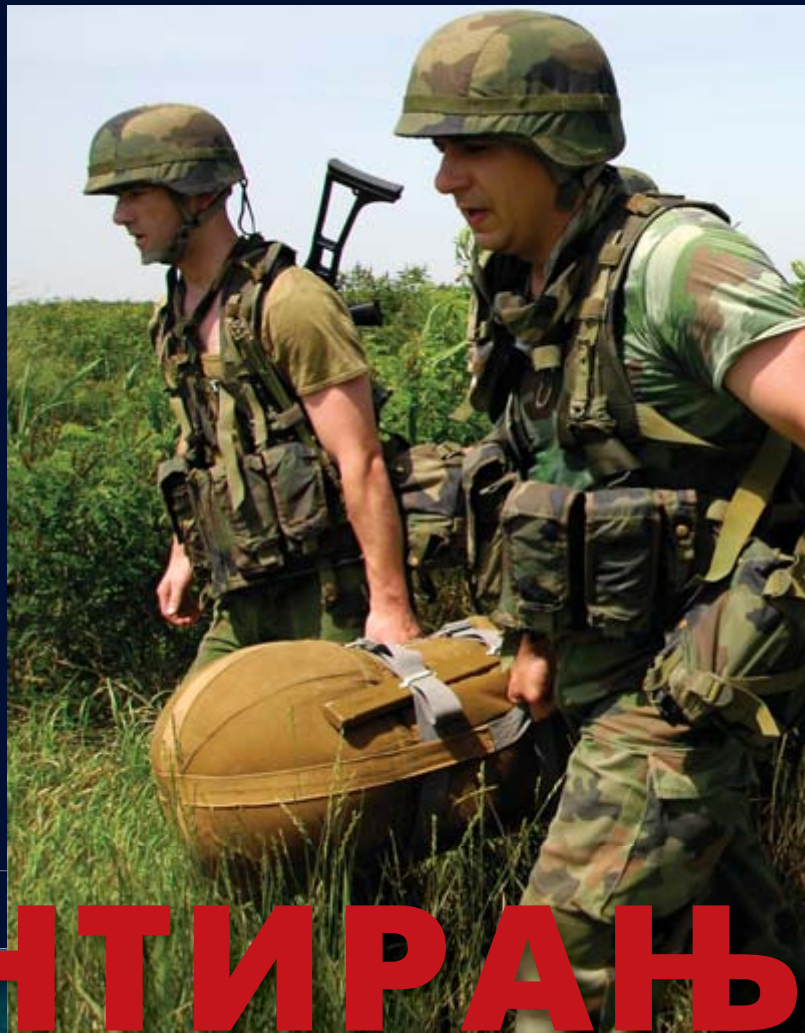
Александар ПЕТРОВИЋ
Снимио Горан СТАНКОВИЋ

„Антонов” 26 са висине од 700 метара избацује серију падобрана носивости 120, 200 и 500 килограма

Неколико минута за поделу хране и обедовање

Специјалну врећу са око 200 килограма терета специјалци преносе на зборно место

ДЕСАНТИРАЊ

У борбеним ситуацијама које не дозвољавају да се јединица на терену снабде намирницама, муницијом и опремом копненим путем, алтернатива је да се то учини из ваздуха. Припадници 63. падобранског батаљона, уз садејство ваздухоплова из састава 204. авијацијске базе ВиПВО, а у оквиру комбинованог логоровања Специјалне бригаде, представили су завидну рутину у задатку који се изводи веома ретко.

Тактичка супозиција предвиђала је да се противдиверзионој групи у рејону Беле Цркве доставе храна, вода и опрема како би наставила потрагу за терористима. После контролног налета авиона, чекало се да летелица опет дође изнад договорених координата. ■

А. ПЕТРОВИЋ
Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Како би сандук масе 500 килограма, који под падобраном понире брзином већом од 10 метара у секунди, остао читав при паду на земљу, користи се специјално картонско саће које ублажава удар

Падобранци прилазе месту пада терета у борбеној формацији

Параметар добре са

Брдско-планинско земљиште, тешко проходан терен и неуобичајено сложени временски услови за ово доба године, нису спречили припаднике Механизованог батаљона Друге бригаде Копнене војске и Шесте француске чете МНБГ „Север“ да савладају стрме успоне, прегазе различите шикаре како би непрекидно осматрали административну линију са Косметом

едавно је на јубиларном, 350. састанку Заједничке комисије за спровођење *Војнотехничког споразума*, одржаном у Пролом Бањи, закључено да реализација једновремених патрола представља једно од најве-

ћих достигнућа сарадње Војске Србије и Кфора и прави параметар успостављених професионалних и коректних међусобних односа.

Од 2004. године до данас изведено је 1.738 једновремених патрола, а њи-

хов број из године у годину расте. На лицу места уверили смо се у њихов допринос решавању потенцијалних безбедносних проблема на административној линији према Космету.

Са припадницима једновремене патроле Механизованог батаљона Друге бригаде и Шесте француске чете МНБГ „Север“ били смо у патроли на ширем простору језера Газиводе. Рад су пратили командант Сектора А1 бригадни генерал Душан Стојановић, командант МНБГ „Север“ пуковник Ерик Беленгер и руководилац тима Копнене војске за сарадњу са Кфором пуковник Бранислав Павић.

У Сектору А1 су три базе Војске Србије – „Источни Мојстир“, „Боранце“ и „Мрче“ – и две базе Министарства унутрашњих послова Србије – „Рудница“ и „Табалије“. Њихови припадници контролишу Копнену зону безбедности и непрекидно обезбеђују 144 километра административне линије према Космету.

– Постојеће обавештајно-безбедносне процене указују да се безбедно-

радње

сни проблеми дуж административне линије са Косметом могу појавити у облику активности екстремистичко-терористичких група, криминалних дела, шверца наркотика, трговине белим робљем и осталих спорадичних инцидената. Посебну улогу у стварању стабилног безбедносног окружења у Копненој зони и на административној линији имају снаге наше војске и Кфора, са којима реализујемо велики број заједничких активности, попут командних, координационих и локалних састанака, једновремених патрола и заједничких извиђања – каже командант Сектора А1 и командант Друге бригаде бригадни генерал Душан Стојановић.

У складу с одлуком команданта Друге бригаде, на пословима контроле Копнене зоне и административне линије ангажују се припадници Механизованог батаљона из Новог Пазара, којим командује потпуковник Мухарем Фазлић. Они сваког месеца реализују, у просеку, 25 заједничких активности са снагама Кфора.

Одговорне старешине сагласиле су се да је безбедносна ситуација на делу административне линије у Сектору А1 стабилна и да старешине и војници двеју оружаних снага потпуно контролишу ситуацију на том простору. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ
Снимио С. ЂОРЂЕВИЋ

ОДБРАНА

Добро није довољно

Најодговорније старешине Команде за обуку састале су се 23. јуна у Центру за обуку везе, информатике и електронских дејстава у Горњем Милановцу како би анализирале процес обуке у првом полугодишту 2010. године. Том приликом, команданти центара за обуку реферисали су команданту генерал-мајору Александру Живковићу о резултатима, али и проблемима с којим су се сусретали током обављања свакодневних задатака.

Током реферисања у Горњем Милановцу било је речи и о предлогу за набавку нових тренажера за одређене елементе обуке, који би у великој мери олакшали и убрзали усвајање знања и вештина. Учесници састанка констатовали су да су створени услови за примену Концепта институционалног уређења обуке подофицира.

Команданти центара готово су једногласно оценили да су мањак новчаних средстава и нарушена материјална база у знатној мери нарушили квалитет обуке, те да има простора да се одређеним изменама формација и повећањем бројног стања старешина, нарочито командира, обука учини ефикаснијом.

Генерал Живковић истакао је да професионализација Војске ставља Команду за обуку пред нове изазове, али и обуци даје другачију димензију, јер је до сада била профилисана у највећој мери према захтевима рочног састава. Такође, нагласио је да

Добри резултати које су припадници Команде за обуку и њених центара постигли у протеклом полугодишту, како је оцењено, последица су примене нових норматива, посебно Упутства о вежбама у Војсци Србије и нових критеријума за физичку проверу. Сви у центрима за обуку, предочили су команданти центара, улажу велике напоре да би се прилагодили новим захтевима и процедурама, те побољшали резултате рада.

Једна од новина представља и додељивање одговарајућих сертификата војницима одређених специјалности после завршетка обуке, што представља својеврсно сведочанство и уверење о стеченим знањима и вештинама.

потчињене јединице испуњавају захтеве које пред поставља претпостављена Команда. Генерал је од старешина затражио да у свакој области рада постигну најмање врло добар успех, јер је то једини начин да остваре напредак у струци.

Старешине су имале прилику да после анализе прате показну вежбу „Припрема и организација мобилизације батаљона везе“, коју је за ту прилику организовала Команда горњемилановачког центра. Била је то прилика да се сагледају поступци надлежних у команди батаљона, командира јединица, дежурних и осталих учесника током мобилизацијске узбуне и мобилизације. ■

А. ПЕТРОВИЋ
Снимио З. МИЛОВАНОВИЋ

Снимила Ранка ТОМИЋ

Награђени ученици 37. класе Војне гимназије

Ученици, професори и старешине Војне гимназије присуствовали су 13. јуна светој архијерејској литургији, коју је у храму светог Саве служио владика хвостански Атанасије. Он је у беседи изразио задовољство што под куполама храма бораве најмаћи припадници Војске Србије. Истакла је да верска настава у Гимназији даје резултате и захвалио начелнику те школе на изузетној сарадњи са Српском православном црквом.

У име Одбора за верску наставу, владика Атанасије уручио је начелнику 37. класе Војне гимназије мајору Мирославу Читићу икону светог Стефана Лазаревића, као награду ученицима те генерације за резултате остварене у области духовног образовања.

На градском такмичењу из православног катихизиса екипа Војне гимназије, коју су чинили ученици Лазар Бараћ и Милош Васковић из 35. класе, Милан Кокић из 36. класе, те Алекса Ивковић и Филип Вранић из 37. класе, освојила је друго место у конкуренцији свих београдских средњих школа.

Вероучитељ у Војној гимназији јереј Јован Бабић прочитао је похвалницу коју је Одбор доделио првом одељењу 37. класе, најбољем у школској 2009/2010. години на територији Архиепископије. Владика Атанасије уручио је похвалницу председнику одељења и референту за веру и традицију Драгиши Лишанину.

Литургији у храму присуствовали су и начелник Војне академије бригадни генерал Младен Вуруна и директор Војне гимназије пуковник мр Милан Стевић.

После службе у парохијском дому приређен је пријем за ученике, професоре и старешине, на коме су ђаци Гимназије извели пригодан програм.

– Наши кадети и ученици школју се и припремају за посао официра, који своје обавезе, између осталог, извршавају и у несрећама. Стога је важно да у таквим ситуацијама не чине зло, а сарадња са Српском православном црквом нам помаже да распознамо шта је зло, а шта добро – рекао је генерал Вуруна. Директор Војне гимназије пуковник Милан Стевић захвалио је у име запослених на пажњи коју владика Атанасије поклања војној школи. ■

С. ВАСИЛЕСКИ

Посета Универзитету одбране у Чешкој

На позив Универзитета одбране Чешке, припадници Војне академије боравили су у тој установи од 16. до 22. маја. Делегацију Војне академије у којој је било 15 кадета батаљона ВиПВО, предводио је потпуковник Младен Шљивић.

Циљ боравка био је да кадети Војне академије сагледају начин на који студирају њихове колеге из Чешке. У току посете, обишли су комплексе Универзитета одбране у Прагу и Брну, као и 24. авио-базу у Кбелију, те Центар за цивилну контролу лета у Рузину.

Мерима Урошевић, кадеткиња друге године Војне академије, каже да је на њу најјачи утисак оставио тренажни центар у Вишкову, намењен за обуку кадета у области противваздухопловне одбране.

Српски кадети су, током боравка у Чешкој, положили цвеће на гроб ђенерала Франтишка Фрање А. Заха, првог начелника Војне академије у Београду. ■

Ј. КРИВОКАПИЋ

Треће место на Купу студената Београда

Рукометна екипа кадеткиња Војне академије, у чијем су саставу биле Марија Васић, Тамара Вукосављевић, Милица Вучковић, Ана Јовановски, Милана Малбаша, Маја Мусић, Сања Пејчић, Катарина Радовановић, Марија Радовановић и Марија Ана Шкиљо, освојила је треће место на Купу студената Београда.

Наше спортисткиње, које су први пут наступиле на такмичењу у рукомету за жене, предводили су професор Војко Петковић и координатор кадета Саша Стефановић. Манифестација коју је организовао Универзитетски спортски савез Београда одржана је на Ади Циганлији у оквиру програма „Београд спорт фест“.

Поред кадеткиња Војне академије, на такмичењу су учествовале екипе Факултета организационих наука, Медицинског факултета и Географског факултета из Београда.

У полуфиналној утакмици, екипу Војне академије поразиле су студенткиње Факултета организационих наука, а такмичарке с Медицинског факултета савладале су противнице из екипе Географског факултета.

Укупни победник Купа била је екипа Факултета организационих наука, која је игром надмашила рукометашице Медицинског факултета. Од борбе за треће место одустао је Географски факултет, тако да су представнице Војне академије без игре освојиле бронзано одличје.

Како истиче професор Петковић, изузетно је значајно што је на такмичењу учествовала екипа кадеткиња, која је начинила пионирски корак у развоју женског рукомета на Војној академији. Њихов циљ јесте да се женска војна рукометна екипа наредне спортске сезоне укључи у лигу Универзитетског спортског савеза Београда. ■

Г. ЧЕГАР

Позоришна представа кадета Војне академије

Представом „Путујуће позориште Шопаловић“, по тексту академика Љубомира Симовића, представила се 1. јуна драмска секција Војне академије. Била је то прва представа коју су самостално припремили кадети и слушаоци Школе резервних официра, а која на занимљив начин говори о стању позоришта и положају глумца у друштву. ■

Ј. К

Обавезе у одбрани

(Нормативно правна регулатива)

У периоду 2008–2010. године, законодавна и извршна власт донела је велики број стратегијско-доктринарних докумената, закона, планова и програма развоја и функционисања система одбране, општих аката и других прописа из области одбране и безбедности, који суштински мењају приступ, начин планирања, организовања и извршавања послова и задатака у одбрани, ради успостављања савременог, ефикасног и економски одрживог система одбране Републике Србије.

Овде су та нова решења приказана обједињено, са тежиштем на правима и дужностима највиших државних органа, органа државне управе, аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица и грађана у миру, ратном и ванредном стању. Детаљније су приказана права и дужности у планирању припрема за одбрану и извршавању војне, радне и материјалне обавезе имајући у виду обим и значај промена у усвојеним нормативно правним документима и њихов утицај на систем одбране у целини.

КОНЦЕПТ ОДБРАНЕ

С циљем реализације напора које Република Србија улаже на путу да постане један од кључних елемената стабилности и мира у региону Југоисточне Европе, један од приоритета у раду било је спровођење реформе система одбране, што представља стратешко опредељење Републике Србије. То је континуиран процес који се спроводи на основу утврђене политике одбране ради усклађивања система одбране са изазовима, ризицима и претњама безбедности, потребама грађана, општеприхваћеним демократским стандардима и токовима безбедносног организовања савремених држава, а у оквирима могућности Републике Србије.

Савремен, ефикасан и економски одржив систем одбране представља изузетан потенцијал Републике Србије. Основне стратегијске поставке одбране заснивају се на примени концепта тоталне одбране, уз свеобухватно ангажовање субјеката одбране и одбрамбених потенцијала. У том смислу, значајно је унапређење партнерства и мултилатералне сарадње са другим државама, међународним организацијама и институцијама, у очувању и заштити одбрамбених интереса Републике Србије.

Систем одбране представља јединствену, структурно уређену и функционалну целину снага и субјеката одбране чији је циљ заштита одбрамбених интереса Републике Србије.

Припреме за одбрану представљају скуп нормативно-правних, организацијско-планских, кадровских, материјалних, производних и других мера и активности које предузимају сви надлежни субјекти друштва у миру да би се постигао и одржао одговарајући степен припремљености, оперативне и функционалне способности свих снага и средстава за одбрану земље.

Органи законодавне и извршне власти Републике Србије, у оквиру својих редовних надлежности и одговорности прописаних Уставом и законом, обезбеђују потребне претпоставке за стабилно функционисање система одбране Републике Србије у миру али и у ратном и ванредном стању. У миру, органи законодавне и извршне власти доносе и усвајају:

– законе, опште акте и друге прописе из области одбране,

РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

- стратегијско-доктринарне документе,
- План одбране Републике Србије,
- финансијски план одбране и
- планове и програме развоја и функционисања система одбране.

Приоритети и задаци, утврђени у *Министарском упутству за 2009. и 2010. годину*, у највећој мери су реализовани и поред значајних ограничења које је превасходно наметнула текућа економска криза и смањење буџетских средстава за одбрану. Тежиште у реализацији приоритета и задатака било је усмерено на остваривање циљева политике одбране, те развој и унапређење способности за остваривање одбрамбених интереса Републике Србије и интензивирању активности на јачању сарадње и поверења у региону и свету. Остварени резултати у процесу реформе система одбране допринели су порасту поверења грађана Републике Србије у Војску Србије и порасту угледа војне професије.

СТРАТЕГИЈСКО И ДОКТРИНАРНО УРЕЂЕЊЕ

Стратегија националне безбедности Републике Србије и *Стратегија одбране Републике Србије* најзначајнији су стратешки документи у области одбране и безбедности које је Народна скупштина Републике Србије усвојила на седници одржаној 26. октобра 2009. године. Носилац израде оба документа било је Министарство одбране.

Стратегија националне безбедности Републике Србије, као највиши и најзначајнији стратегијски документ у области националне безбедности и одбране Републике Србије, утврђује основе политике националне безбедности у заштити националних интереса, односно независности, суверености и територијалне целовитости Републике Србије, заштити националног идентитета њених грађана, развоју демократских процеса у друштву и владавини права, поштовању људских и мањинских права, економском, технолошком и културном напретку, заштити живота и здравља становништва, заштити и очувању животне средине, али и других потенцијала и ресурса Републике Србије.

Овим документом потврђује се приврженост Републике Србије општим демократским вредностима, међународном

праву и поштовању сопствене државотворне традиције, те спремност Републике Србије да у оквиру Уједињених нација, европских и других међународних и регионалних организација допринеси изградњи и унапређењу безбедности.

Стратегија националне безбедности Републике Србије је полазни документ у којем су дате основе за уређење и остваривање функције безбедности државе, делатностима на свим нивоима организовања друштва. Она представља полазну основу за израду стратегијских докумената у свим областима друштеног живота и за нормативно уређење делатности у оквиру система националне безбедности.

Стратегија одбране Републике Србије, као најважнији стратешки документ у области одбране, дефинише ставове о безбедносном окружењу, изазовима, ризицима и претњама, одбрамбеним интересима, политици одбране, систему одбране, ресурсима, планирању и финансирању одбране. Она представља основни стратешки документ којим се усмерава ангажовање ресурса одбране и развој нормативних, доктринарних и организацијских решења система одбране Републике Србије.

Стратегијом одбране Републике Србије исказује се опредељеност Републике Србије да изграђује и јача сопствене капацитете и способности за одбрану, те да интеграцијом у европске и друге међународне безбедносне и одбрамбене структуре заједнички делује са другим државама с циљем јачања националне, регионалне и глобалне безбедности.

Доктрина Војске Србије израђена је у току 2009. године, након усвајања стратешких докумената (*Стратегије националне безбедности* и *Стратегије одбране*). У прописаној процедури верификације, председник Републике Србије усвојио је *Доктрину Војске Србије* 25. фебруара 2010. године.

Упоредо са радом на *Доктрини Војске Србије*, организационе јединице ГШ ВС и команде оперативног нивоа радиле су на изради доктрина нижег хијерархијског нивоа: доктрине операција, доктрина видова и функционалних доктрина. Планом израде предвиђено је да сви ти документи буду завршени до краја 2010. године, чиме ће се уредити доктринарна област у Војсци Србије.

Операционализација доктринарних ставова и решења наставиће се изградом правила, упутстава, тактика, техника и процедура и њиховом имплементацијом у процесу обуке команди и јединица Војске Србије.

НОРМАТИВНО-ПРАВНО УРЕЂЕЊЕ

У току 2009. и 2010. године на различитим нивоима власти усвојен је сет основних стратегијско – доктринарних и планских докумената, закона, подзаконских прописа и других општих аката којима се уређује систем одбране.

Народна скупштина Републике Србије је у оквиру својих надлежности донела је следећа документа.

1. Стратегијско-доктринарна документа у одбрани (*Стратегија националне безбедности Републике Србије* – „Службени гласник РС”, бр. 88/2009; *Стратегија одбране Републике Србије* – „Службени гласник РС”, бр. 88/2009)

2. Основна планска документа у одбрани (*Стратегијски предлед одбране* – Закључак Владе, 05 Број: 80-1540/2009-1 од 19. марта 2009. године; *Смернице*

за израду средњорочног плана и програма развоја система одбране 2011–2016. година)

3. Системски закони у области одбране (Закон о одбрани – „Службени гласник РС”, бр. 116/2007, 88/2009 – др. закон и 104/2009 – други закон и Закон о Војсци Србије – „Службени гласник РС”, бр. 116/2007, 88/2009)

4. Други закони у области одбране (Закон о војној, радној и материјалној обавези – „Службени гласник РС”, бр. 88/2009; Закон о цивилној служби – „Службени гласник РС”, бр. 88/2009; Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије – „Службени гласник РС”, бр. 88/2009; Закон о тајности података – „Службени гласник РС”, бр. 104/2009; Закон о ванредним ситуацијама – „Службени гласник РС”, бр. 111/2009)

Председник Републике Србије је у оквиру својих надлежности донео План употребе Војске Србије, План мобилизације Војске Србије и Доктрину Војске Србије.

Влада Републике Србије је у оквиру својих надлежности донела Уредбу о начину и поступку извршавања обавезе планирања припрема за одбрану – „Службени гласник РС”, бр. 24/2009; Уредбу о мерама приправности државних органа, органа аутономних покрајина, органа јединица локалне самоуправе и привредних друштва и других правних лица и предузетника у ратном и ванредном стању – „Службени гласник РС”, бр. 24/2009; Степене и мере приправности – Закључак Владе Стр. пов 05 Број 00-287/2009 од 2. јула 2009. године; Уредбу о критеријумима за утврђивање података значајних за одбрану земље који се морају чувати као државна или службена тајна и о утврђивању задатака и послова од посебног значаја за одбрану земље које треба штити применом посебних мера безбедности – „Службени лист СРЈ”, бр. 54/94, „Службени гласник РС”, бр. 88/2009 и 111/2009; Одлуку о одређивању великих техничких система од значаја за одбрану – „Службени гласник РС”, бр. 15/2009; Упутство о методологији за израду планова одбране – Закључак Владе Пов 05 Број 00-275/2009 од 25. јуна 2009. године и Пов. 05 Број: 00/14/2010 од 21. јануара 2010. године; Упутство за оцену стања оперативне и функционалне способности Војске Србије пов. бр. 02/29-7 од 29. јануара 2009. године – привремено и Решење о одређивању привредних друштава и других

правних лица који производе предмете и врше услуге од значаја за одбрану Републике Србије – усвојено је 24. децембра 2009. године, 05 Број: 00-374/2009-3, не објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

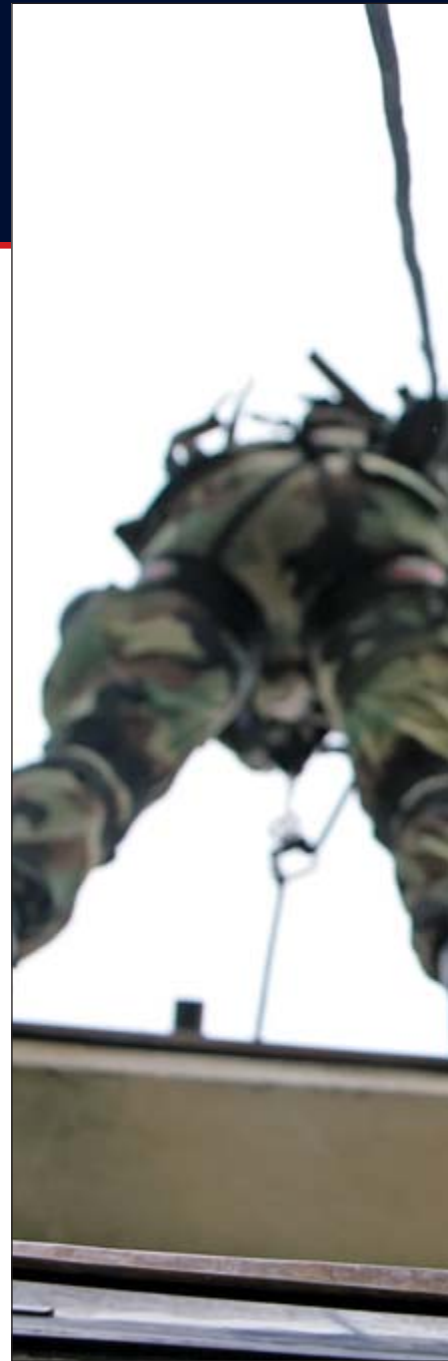
Министар одбране

је у оквиру својих надлежности донео Решење о објектима и деловима објеката од посебног значаја за одбрану (не објављује се у СВЛ), Упутство о примени степена и мера приправности (не објављује се у СВЛ) и Инструкцију о ратним локацијама (не објављује се у СВЛ).

ПЛАНИРАЊЕ РАЗВОЈА

Планирање одбране обухвата планирање развоја система одбране и планирање употребе снага одбране. У складу са Законом о одбрани, члан 7. став 2, основни плански документи у области одбране су Дугорочни план развоја система одбране Републике Србије, Стратегијски преглед одбране Републике Србије и План одбране.

Дугорочни план развоја система одбране Републике Србије је документ планирања одбране у којем се дефинишу стратегијска опредељења за развој система одбране Републике Србије, потребне способности Војске Србије, садржај и динамика организационих промена, развој људских и материјалних ресурса, финансирање система одбране и друга питања од значаја за функционисање система одбране. Нацрт дугорочног плана развоја система одбране Републике Србије до 2020. године је у процедури усвајања.

Стратегијски преглед одбране представља полазну програмску основу којом се дефинише средњорочно планирање одбране, ефикасно управљање ресурсима одбране, транспарентност послова одбране и изградња претпоставки за демократску и цивилну контролу, професионализацију и ефикасност Војске Србије у извршавању мисија и задатака који су јој додељени. Истовремено, овај документ представља полазни основ за израду осталих докумената којима се операционализују активности на изградњи нових способности система одбране и Војске Србије. Влада је на седници одржаној 19. марта 2009. године донела Закључак 05 Број: 80-1540/2009-1, којим је усвојен *Стратегијски преглед одбране*.

Средњорочни план и програм развоја система одбране од 2010. до 2015. године представља документ у коме су обједињени циљеви функционисања и развоја система одбране, те начини њихове реализације. Заснован је на основним опредељењима политике одбране, анализи односа одбрамбених потреба и могућности Републике Србије и прогнозираним финансијским оквиром у наредном средњорочном планском периоду.

План одбране Републике Србије је основни плански документ на основу кога се субјекти одбране организују, припремају за извршење задатака, предузимају мере и радње за употребу Војске Србије и других снага одбране и предузимају мере и активности на заштити и спасавању

људи, материјалних добара и животне средине у ратном и ванредном стању.

У 2009. години у Министарству одбране и Војсци Србије (у даљем тексту: МО и ВС) уведен је систем планирања, програмирања, буџетирања и извршења.

На основу *Правилника о планирању, програмирању, буџетирању и извршењу у МО и ВС*, Одлуком министра одбране, образован је Савет за планирање одбране као највише саветодавно тело министра одбране, које разматра питања из области планирања одбране. ■

ОДБРАНА ЗЕМЉЕ

Одбрана земље се остварује:

1) организовањем и припремањем субјеката одбране за извршавање задатака у ратном и ванредном стању;

2) предузимањем мера и радњи за рад субјеката одбране и за употребу Војске Србије и других снага одбране у ратном и ванредном стању до коначног отклањања или престанка опасности за земљу;

3) предузимањем мера и активности на заштити и спасавању људи и материјалних добара и животне средине у ратном и ванредном стању;

4) учешћем у мултинационалним операцијама.

ПЛАНИРАЊЕ ПРИП

Планирање је мисаони и стваралачки процес чији је смисао избор циља, тј. скуп послова органа управљања којим се изналази најбољи начин, решење и програм за извршење постављеног задатка. Планирање је непрекидан процес сваке организације којим одређујемо циљеве, снаге и средства: ко, шта, када, како и којим методама и радњама треба нешто у конкретном задатку да уради, тј. како ће се унапред постављени циљ-план остварити.

Припрема за одбрану је право и дужност субјеката система одбране (грађани, државни органи, привредна друштва, друга правна лица, предузетници и Војска Србије – Закон о одбрани, члан 2, став 5) да планирају своје припреме за извршавање задатака одбране и предузимају мере и радње за рад и за употребу Војске Србије и других снага одбране у ратном и ванредном стању.

Припреме се остварују с циљем функционисања извршне власти у условима ратног и ванредног стања са становишта интереса који се односе на:

- одбрану земље,
- обезбеђење потпуног извршења мобилизације људских и материјалних ресурса,
- предузимање мера за заштиту и спасавање становништва, материјалних и културних добара,
- обезбеђење вршења производње и пружања услуга за потребе Војске Србије и других снага одбране и потреба које су у вези са животом и радом становништва.

Припреме за одбрану планирају се, организују и спроводе у складу са *Планом одбране Републике Србије*, прописима и одлукама надлежних државних органа.

Планирањем припрема обезбеђују се неопходне претпоставке за непрекидно и ефикасно функционисање правне државе на целој територији и у најтежим условима.

Војна одбрана је део одбране Републике Србије који обухвата институције и активности на припреми и одбрани од војних изазова, ризика и претњи безбедности. Војска Србије је носилац војне одбране и у складу са тим брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава и друге мисије и задатке, у складу са Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе.

Цивилна одбрана је део јединственог система одбране, организована ради успешног функционисања државних органа, органа аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, привредних друштава и других правних лица, заштите и спасавања и обезбеђења услова за живот и рад грађана и задовољења потреба снага одбране у ванредном и ратном стању. Организује се на нивоу Републике Србије, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе.

Цивилна заштита је организован систем чија је основна делатност заштита, спасавање и отклањање последица

елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа и других већих опасности које могу угрозити становништво, материјална и културна добра и животну средину у миру и ванредном и ратном стању.

ФУНКЦИОНИСАЊЕ СИСТЕМА ОДБРАНЕ

Функционисање система одбране реализује се:

- припремом државних органа, органа државне управе, органа аутономних покрајина, органа јединица локалне

РЕМА ДРУШТВА ЗА ОДБРАНУ

самоуправе, привредних друштава и других правних лица за функционисање у миру, ратном и ванредном стању;

– обезбеђивањем услова за живот и рад грађана у миру, ратном и ванредном стању;

– образовањем и одбрамбеним оспособљавањем грађана и координацијом активности са осталим институцијама значајним за одбрану.

Заштита и спасавање реализује се:

1. програмирањем и планирањем мера и активности на заштити и спасавању;

2. заштитом, као скупом превентивних мера усмерених на јачање отпорности заједнице, отклањање могућих узрока угрожавања, смањење утицаја елементарних непогода, спречавање других несрећа и у случају да до њих дође, умањење њихових последица; координација при успостављању, изради и реализацији *Националне стратегије за заштиту и спасавање*;

3. спасавањем и пружањем помоћи, под чиме се подразумевају оперативне активности које се предузимају ради спасавања људи, материјалних добара и животне средине;

4. ублажавањем и отклањањем непосредних последица елементарних непогода и других несрећа, под чиме се подразумевају мере и активности које се предузимају ради успостављања неопходних услова за живот грађана на пострадалом подручју;

5. организовањем, опремањем и оспособљавањем снага заштите и спасавања;

6. организовањем, опремањем и оспособљавањем државних органа, привредних друштава, других правних лица и предузетника за заштиту и спасавање;

7. организовањем и оспособљавањем грађана за личну, узајамну и колективну заштиту;

8. пружањем и тражењем помоћи и сарадња са другим земљама и међународним организацијама; управљањем, руковођењем и координацијом субјеката и снага система заштите и спасавања у ванредним ситуацијама и другим пословима и задацима заштите и спасавања (*Закон о ванредним ситуацијама*, члан 3. – „Сл. гласник РС”, бр. 111/2009).

Носиоци реализације задатака заштите и спасавања су снаге цивилне заштите. У активностима заштите и спасавања ангажују се и јединице Војске Србије под условима прописаним законом.

Цивилна одбрана реализује и друге задатке на основу одлука законодавних и извршних органа власти Републике Србије, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе.

ПРЕТПОСТАВКЕ УСПЕШНОГ ПЛАНИРАЊА

Да би процес планирања припрема био успешан, неопходно је обезбедити следеће претпоставке:

1. нормативно-правна уређеност области одбране;

2. израда процене војних и невојних изазова, ризика и претњи по безбедност земље;

3. организовање и припремање државних органа и правних лица за извршавање задатака у ванредном и ратном стању;

4. утврђивање ратних организација и систематизација;

5. предузимање мера и радњи за обезбеђење неопходних услова за употребу Војске Србије и других снага одбране:

– прикупљање укупних потреба снага одбране за израду биланса потреба и могућности система одбране,

– одређивање привредних друштава и правних лица од значаја за одбрану,

– израда биланса потреба и могућности,

– уговарање производње и вршења услуга за потребе одбране.

6. предузимање мера и активности за заштиту и спасавање људи, материјалних добара и животне средине у ратном и ванредном стању.

У изради Процене учествују сви субјекти планирања са свог аспекта надлежности, и за делове процене које припремају израђују закључке, који треба да обухвате: врсте, циљеве, снаге и облике угрожавања земље; могуће последице и губитке; могућности организације и рада и вршења производње и услуга; сопствене снаге и средства за деловање у ратном и ванредном стању, те услове и могућности који могу позитивно или негативно утицати на припрему и планирање одбране

Министарство одбране израђује Изводе из Процене и доставља их субјектима планирања.

Државни органи, привредна друштва и правна лица дужни су да израде своју организацију рада и функционисања за време ратног и ванредног стања са потребним бројем извршилаца.

Влада Републике Србије утврђује организацију и рад органа државне управе за рад у ратном стању.

Актом о ратној организацији и систематизацији радних места, унутрашње уређење министарства и посебних организација прилагођава се ратном стању, групишу се истоврсни, сродни и међусобно повезани послови у одговарајуће унутрашње јединице и смањује број унутрашњих јединица и систематизованих радних места.

Пропис којим се успоставља ратна организација и систематизација органа извршне власти не објављује се до проглашења стања за које се доноси.

Прикупљање укупних потреба за обезбеђење производа и вршење услуга у условима ратног и ванредног стања Војске Србије и других снага одбране реализује Мин-

истарство одбране у сарадњи са Генералштабом Војске Србије и надлежним органима државне управе.

На основу прикупљених потреба и реалних могућности за обезбеђење истих, врши се избор и одређивање правних лица (Влада доноси решење) која могу да реализују укупне потребе снага одбране.

Израду биланса потреба и могућности система одбране припрема Министарство одбране.

СУБЈЕКТИ ПЛАНИРАЊА

Субјекти планирања припрема за одбрану су:

- државни органи (Народна скупштина, Влада, Уставни суд, судови, јавна тужилаштва);
- органи државне управе (министарства, органи управе у саставу министарстава, и посебне организације);
- органи аутономних покрајина;
- органи јединица локалне самоуправе (општина, град Београд и градови);
- привредна друштва, друга правна лица и предузетници;
- удружења грађана (друштвене организације и савези).

Положај носилаца послова планирања припрема за одбрану друштва, као носилаца одређених послова у оквиру јединствено организованог система одбране и конститутивних елемената тог система, правно је уређен у односу на одбрану земље Уставом, *Законом о одбрани* и другим подзаконским прописима, утврђена је структура послова одбране који се обављају у оквиру наведених субјеката, опредељен је садржај тих послова и успостављен је однос између носилаца припрема–субјеката планирања.

ОДГОВОРНОСТ У ПЛАНИРАЊУ ПРИПРЕМА ЗА ОДБРАНУ

Новим законским решењима планирање припрема за одбрану пренети су у надлежност органа државне управе, других државних органа, органа АП, органа јединица локалне самоуправе, града Београда, градова, привредних друштва и других правних лица и предузетника у складу са одредбама чланова 24. до 29., 62. до 76. и 81. до 86. *Закон о одбрани*.

Послови и одговорност за планирање припрема и реализацију задатака и обавеза које проистичу из *Плана одбране* суштински су измењени новим законским решењима, тако да је:

- у државном органу – одговорност на руководиоцу који руководи тим органом или лицу које он овласти;
- у органима државне управе – одговорност на руководиоцу тог органа или лицу које он овласти;
- у правном лицу – одговорност на директору или лицу које он овласти;

код предузетника – одговорност на одговорном лицу.

Оваквим решењем планирање припрема за одбрану сада је посебно сложено јер државни органи, органи државне управе, правна лица и предузетници добијају самосталност и веома значајну улогу у функционисању припрема за одбрану и остваривању виталних одбрамбених интереса у условима ратног и ванредног стања.

Припреме су утолико сложеније, ако се има у виду да су неки од државних органа, органа државне управе, правна лица и предузетници, сада први пут образовани и да немају планска докумената за одбрану, а они који су раније постојали сада су другачије организовани и имају битно промењено место, улогу и задатке, па и документи са којима тренутно располажу више нису у потпуности употребљиви. Отуда се овим припремама мора приступити плански, организовано и веома одговорно.

Новим материјалним решењима у закону о одбрани и другим подзаконским прописима обавеза планирања припрема је децентрализована и субјекти планирања добијају самосталност у организовању и спровођењу планирања припрема за одбрану.

ПРАВА И ДУЖНОСТИ

Права и дужности субјеката планирања припрема за одбрану

Министарства, у оквиру свога делокруга, извршавају законе из области одбране, прописе за рад у ратном и ванредном стању, општа акта Народне скупштине и Владе, задатке утврђене *Планом одбране Републике Србије* и одговарају за поступање правних лица која су у њиховој надлежности (*Закон о одбрани*, члан 24, став 1. и 2.).

Као носиоци извршне власти у Републици Србији, министарства су дужна: да израде своју организацију рада и функционисања за време ратног и ванредног стања са потребним бројем извршилаца; израде сопствени план одбране и донесу методолошка, стручна и техничка упутства организовања припрема за одбрану правних лица из своје надлежности (*Уредба о начину и поступку извршавања обавезе планирања припрема за одбрану*, члан 7, став 1. („Службени гласник РС”, бр. 24/2009)).

Поред тога, министарства су дужна да: прате стање припрема за одбрану из делокруга својих надлежности и одговарају за њихово спровођење; предлажу Влади утврђивање обавеза привредних друштава, других правних лица и предузетника од значаја за одбрану из делокруга својих надлежности; планирају и спроводе мере цивилне заштите и спасавања, одређене законом и прописима о цивилној заштити; оспособљавају запослене и предузимају мере неопходне за успешно функционисање привредних и других делатности у ратном и ванредном стању; спроводе мере приправности и друге мере неопходне за прелаз на ратну организацију.

Министарство унутрашњих послова има посебна права и дужности у планирању припрема за одбрану која се односе на организовање, припремање и планирање употребе полиције у ратном и ванредном стању и за подршку Војсци Србије у одбрани Републике Србије и то: планира употребу полиције у ратном и ванредном стању за подршку Војсци Србије у одбрани од војних и невојних изазова и претњи; утврђује бројни састав и организацију рада полиције; припрема мере безбедности и заштите лица и објеката од посебног значаја за одбрану, осим војних објеката и планира вршење послова обезбеђења државне границе. Министарство унутрашњих послова израђује и доставља Министарству одбране прилоге који се односе на *План одбране*. Прилози из плана МУП-а су саставни део *Плана одбране*.

Посебне организације образују се у складу са *Законом о министарствима*, а могу се образовати и њихов делокруг може се утврдити и посебним законом. Одговорне су за стање припрема и функционисање одбране у областима за које су образовани и за извршавање задатака одбране по налогу надлежних органа. Поред питања из свог делокруга, посебне организације обављају стручне, административно-техничке и стручно техничке послове за потребе Владе и министарства.

Остали државни органи (Уставни суд, судови, јавна тужилаштва и други) сарађују са надлежним министарствима у припреми и изради елемената *Плана одбране* из делокруга својих надлежности, планирају и обезбеђују средства и опрему за рад у ратном и ванредном стању и припремају, израђују и ажурирају своје планове преко надлежних министарства.

Органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру свога делокруга, одговорни за стање припрема за одбрану и за стање припрема привредних друштава, других правних лица и предузетника преко којих грађани непосредно задовољавају своје потребе или се реализују задаци из *Плана одбране Републике Србије*.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници у обављању својих делатности, дужни су да обављају и послове одбране земље, који се односе на планирање, организовање, припремање и оспособљавање за рад у случају ратног и ванредног стања и одговорни су за обезбеђивање обима производње и вршење услуга у делатностима за које су регистровани, на нивоу утврђеном плановима одбране и одлукама надлежних органа.

Правна лица која су проглашена од значаја за одбрану Републике Србије планирање припрема за одбрану остварују: припремањем и достављањем неопходних података надлежном министарству и Министарству одбране за израду

Плана одбране и израдом сопствених планова одбране, односно планирањем мера за рад у условима ванредног и ратног стања у складу са обавезама из *Плана одбране Републике Србије*.

Министарство одбране у сарадњи са надлежним органом државне управе у поступку планирања утврђује обавезу правном лицу у вези са обезбеђењем производа и вршењем услуга за потребе Војске Србије и других снага одбране.

Правна лица дужна су да планирају: мере којима обезбеђују вршење производње и услуга, снабдевање сировинама, репроматеријалом, енергијом и другим потребама, у складу са *Планом одбране*, односно с посебним задацима и обавезама; потребан број радника за вршење производње и услуга – да утврде ратну организацију; заштиту радника и материјалних и других добара и друге мере.

Друштвене организације и савези које Влада прогласи од значаја за одбрану, учествују у планирању припрема за одбрану у складу са обавезама и задацима из *Плана одбране*.

Грађани, као субјекти система одбране, распоређују се на дужности по ратним организацијама и систематизацијама на основу војне, радне и материјалне обавезе и у цивилној заштити, и добијају обавезе и задатке за рад у ванредном и ратном стању. Права и обавезе у припремама грађана за одбрану утврђене су Уставом, законима, другим прописима, плановима одбране и одлукама надлежних органа.

Планирање припрема друштва за одбрану је сталан, плански, организован, свеобухватан, рационалан и ефикасан процес, заснован на реалним могућностима и усклађен са постојећим и потенцијалним изазовима, ризицима и претњама по безбедност и одбрану Републике Србије.

Јединственом методологијом припремања, израде, усвајања, усклађивања и ажурирања планова одбране обезбеђује се максималан степен повезивања субјеката планирања у остваривању и проналажењу најповољнијих решења за планиране циљеве и обезбеђују предуслови за ефикасно извршавање постављених обавеза и задатака у ратном и ванредном стању.

С тим циљем Министарство одбране је, у сарадњи са државним органима и органима државне управе, израдило, а Влада Републике Србије усвојила, *Упутство о методологији за израду планова одбране*, које је достављено субјекти-ма планирања на реализацију. ■

ПРИПРЕМА ЈАВНИХ С

Тешкоће у обављању делатности јавних служби изазива сваки рат, без обзира на то каквим се средствима водио и којих је размера. Проблеми се огледају у разарању, оштећењу или уништењу капацитета јавних служби, мобилизацији дела запослених у јавним службама, потребног времена за оспособљавање нове радне снаге за рад, тешкоћа у снабдевању енергентима, материјалним средствима, репроматеријалима за рад и друго. Промене услова и тешкоће проузроковане ратом могу се у одређеној мери предвидети и плански припремити да бисмо их ублажили, а ради бржег и лакшег преласка на рад и функционисање јавних служби у ратним условима.

Јавне службе су установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатности, односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана односно задовољавање потреба грађана и организовање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима (Закон о јавним службама, „Службени гласник РС“, бр. 42/1991, 71/1994 и 79/2005). Јавна служба је организована делатност, у државном или приватном власништву, која служи за задовољење важних животних потреба шире социјалне заједнице. Њихова основна функција је да осигурају поуздан рад, разумне цене и услуге под истим условима за све грађане. Оне су заступљене у различитим областима.

У оквиру јавних служби формирају се установе за обављање послова у области обављања, науке, културе, здравствене и социјалне заштите, а предузећа се оснивају за обављање послова предвиђених законом у области јавног информисања, ПТП саобраћаја, енергетике, комуналних услуга и слично.

Јавне службе оснивају се ради пружања јавних услуга. Под јавним услугама подразумевамо услуге које су од суштинске важности за функционисање модерног друштва и чију доступност свим грађанима јемчи Устав Републике Србије. Посматране на овај начин, изједначавају се са категоријом људских права као што је право на здравствену и социјалну заштиту, право на образовање и друго.

Јавне услуге које су од посебног значаја за одбрану одређене су Одлуком о одређивању производа и услуга од посебног значаја за одбрану Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 58/2008).

Значајно место у организовању одбрамбених и заштитних функција друштва заузимају јавне службе. Садржајем својих активности, оне су првенствено окренуте грађанима

ЛУЖБИ ЗА ОДБРАНУ

ради задовољавања њихових здравствених, социјалних, васпитних, образованих, културних, уметничких, научних и других сличних потреба.

У оквиру система одбране планске припреме јавних служби организују се припремом надлежних државних органа за извршавање послова и задатака у области јавних служби у миру, за време ванредних ситуација и рату, припремом одређених институција и организација које обављају јавну службу или делатност, а којима су у систему одбране утврђени посебни задаци, те припремом осталих институција и организација које обављају јавну службу (Станковић Т., *Планирање*, Факултет цивилне одбране, 2004).

Заједно са осталим субјектима друштва, јавне службе представљају интегралну целину и свака у оквиру свог делокруга рада доприноси функционисању система одбране.

ПРИПРЕМА СИСТЕМА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Припрема система здравствене заштите, као јавне делатности за функционисање у условима масовних несрећа у миру, ванредним ситуацијама и у рату, представља важан сегмент у оквиру система одбране.

У припреми здравствене заштите полази се од претпоставке да ће у ванредним ситуацијама у миру, а посебно у рату, повреде, обољења и губици у људству бити масовни.

У планским припремама здравства за одбрану активности се усмеравају на унапређење здравља и психофизичке способности људи и подизање опште здравствене културе грађана, те стварању што повољнијих материјалних, кадровских и других услова за функционисање здравствене делатности у ванредним ситуацијама и рату. Ово налаже свеобухватне и реалне процене угрожености, а у складу с тим и предузимање одговарајућих мера у здравству као јавној делатности. Процентом

се обухватају најразличитији параметри, и то начелно: процена искоришћености капацитета здравства у односу на различите ситуације у миру и рату; процена стручне оспособљености медицинског кадра за деловање у кризним ситуацијама; процена стања и квалитета опреме којом располаже здравствена служба и могућности њене искоришћености; процена постојећих количина и врста санитетских материјала и средстава; процена транспортних средстава, алтернативних облика превоза и евакуације рањених, оболелих и унесређених; процена могућих губитака у оквиру здравствене службе, у људству и у опреми и смештајним капацитетима; процена броја повређених и оболелих; процена хигијенске, епидемиолошке, ментално-хигијенске и социјално-медицинске ситуације.

Као најзначајније активности у планским припремама здравствене делатности истичу се: утврђивање организационих облика за рад у условима ванредних ситуација у миру и рату; повећавање капацитета здравствених установа; побољшање стандарда у области здравствених услуга; утврђивање организације медицинског збрињавања повређених и оболелих; производња и обезбеђење неопходних резерви лекова, крви и санитетског материјала; распоређивање здравствених резерви по територији у складу са процентом угрожености; припрема санитетских јединица и екипа цивилне заштите; припрема екипа Црвеног крста; сарадња са Међународним комитетом Црвеног крста и Светском здравственом организацијом; припрема грађана за спровођење мера прве медицинске помоћи у оквиру личне и узајамне заштите; припрема за спровођење хигијенских и профилактичких мера и санитарни надзор, као што су хигијена снабдевања водом, хигијена исхране, смештаја и сличних животних активности; припрема за спровођење противепидемијских мера; припрема преласка здравствених организација за рад у ванредним ситуацијама и ратним условима. Поједини видови здравствене

службе сужавају се или се проширују по обиму у зависности од насталих околности, кадровских и материјалних могућности.

Ратна разарања и масовне мирнодопске несреће и катастрофе проузрокују бројне социјалне последице. У овоме се огледа значајна улога социјалне заштите за време ванредног и ратног стања.

ОРГАНИЗОВАЊЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Социјална заштита организује се на целој територији земље, а њени носиоци су органи власти, предузећа и институције социјалне делатности. За спровођење социјалне заштите ангажују се постојеће институције социјалних делатности. Поред њих, у активностима социјалне заштите делују и хуманитарне организације, као што су Црвени крст, здравствени центри, образовне институције, удружења грађана и друге владине и невладине организације, верске организације и органи локалне власти. Ове организације и институције припремају се с циљем обезбеђивања нужног смештаја, исхране и других услова за живот и рад угрожених грађана. Посебно се морају припремати установе социјалне делатности и центри за социјални рад, јер ће они у ратним и другим мирнодопским опасностима деловати као стручни органи и органи управљања у решавању насталих социјалних последица.

ПРИПРЕМЕ ВАСПИТНО ОБРАЗОВНИХ УСТАНОВА

Васпитним и образовним припремама младих развија се свест о основним вредностима државе и друштва, односно убеђење о неопходности одбране земље, заштите људи, материјалних и културних добара и животне средине. Васпитним и образовним деловањем на младу генерацију изграђује се реално схватање о карактеру и структури опасности, објашњавају њихови узроци и последице, начин превенције и ефикасне заштите.

Припреме у области васпитања и образовања за функционисање у рату подразумевају ангажовање свих субјеката друштва као што су породица, школа, факултети и други чиниоци. Васпитне и образовне институције, са својим кадром, дужне су да у складу са условима средине у којој делују, организују и спроводе све мере припрема за спречавање, ублажавање и отклањање последица у ванредном стању и рату. У припремама васпитно-образовних институција за одбрану присутни су општеобразовни захтеви и важећи хумани прописи, који се регулишу законским одредбама.

Наука и научноистраживачки рад имају за циљ да откривају и објашњавају законите појаве и процесе у природи и друштву. Наука и научноистраживачки рад чине темељ за изградњу и јачање укупне политичке, економске и одбрамбено-заштитне моћи савременог друштва. Наука и научна сазнања имају велике могућности да, у савременим условима, истражују одговарајуће сегменте одбрамбено-заштитне теорије и праксе. Основним, примењеним и развојним истраживањима омогућава се проналажење најповољнијих и оптималних решења у свим сферама човековог деловања, у миру, ванредним ситуацијама и рату. Наука и научноистраживачки рад, својим резултатима, могу највише допринети циљу којем тежи систем одбране, а то је да целокупна друштвена организација, област производње и јавних делатности буду постављене и уређене на начин који обезбеђује њихово функционисање у ванредним ситуацијама и рату, уз неопходна минимална прилагођавања.

Од науке, односно научноистраживачког рада у области одбране, очекује се: да целовито истражује изворе и облике угрожавања државе, становништва, материјалних и културних добара и животне средине; да трага за научним одговорима о оптималним облицима и моделима организовања појединих елемената система одбране (цивилне заштите, службе осматрања и обавештавања, система заштите животне средине и сличних сегмената); да изучава, унапређује и усавршава производњу неопходне опреме и средстава за потребе свих структура система одбране; да изучава проблематику и налази оптималне моделе заштите становништва, материјалних и културних добара и животне средине у условима свих угрожавања у миру и рату; да целовито истражује проблематику и предложи најефикасније моделе управљања и руковођења системом одбране у условима свих облика угрожавања у миру и рату; да истражује најповољније могућности, моделе обучавања и способљавања свих субјеката система одбране, почевши од грађана, па све до највиших државних органа и институција.

Припреме научних и истраживачких институција за рад у ванредним ситуацијама у миру и у условима рата усмеравају се на проналажењу одговарајућих начина заштите научних достигнућа, пројеката и кадра од свих облика деструкције и отуђења. Неопходно је пронаћи оптимална организацијска, материјална и кадровска решења и дефинисати правце у научним дисциплинама и гранама и у свакој научној институцији. На овај начин омогућиће се наставак научноистраживачког рада у ванредним ситуацијама и рату.

КУЛТУРА И УМЕТНОСТ

Делатност културе и уметности доприноси развоју и јачању одбране тако што развија и јача цивилизацијске квалитете људског потенцијала изграђујући човека као слободну и стваралачку личност који је одлучујући чинилац одбране. Слобода омогућава и покреће човека да ствара, да мења и унапређује себе самог и своју животну средину.

Функција одбране у области културе и уметности не може се свести само на заштиту културних добара у ванредним ситуацијама и рату, јер је она много шира и потпунија. Задатак културе и уметности је обogaћивање, оплемењивање човекове личности, подизање културе грађана на највиши ниво и развијање љубави према свом народу и домовини. Човек који поседује овакве особине, у условима угрожавања друштва, одликује се моралном чврстином, иницијативом, интуицијом, пожртвованашћу, храброшћу, упорношћу, издржљивошћу и другим особинама значајним за одбрану у ванредним ситуацијама и рату. Овим се објашњава тесна повезаност културе и уметности са одбраном.

Рат није једина опасност којом се угрожавају остварења у области културе и уметности. Достигнућа у овој области могу угрозити и елементарне непогоде, техничко-технолошки удеси, асоцијалне појаве у друштву и друге невоље у миру. Задатак организација и установа у области културе и уметности је да се припремају за одбрану. Припреме се огледају у оспособљавању за обављање основне делатности и других послова и задатака у кризним ситуацијама, као што су чување и заштита културних добара од уништења и отуђења, организовања културно-уметничког живота у ванредном стању и рату, подизању морала и јачању спремности становништва да одговори на све изазове, обезбеђењу основних услова истакнутим ствараоцима да се баве стваралачким радом.

ПРИПРЕМЕ СИСТЕМА ИНФОРМИСАЊА

Систем информисања омогућава добијање основних сазнања о узроцима и последицама ванредних ситуација и рата.

Задатак организација и институција јавног информисања је да објективно, благовремено и потпуно информишу грађане о свим питањима која се односе на изворе опасности, тј. да правовремено укажу на изворе и облике угрожавања безбедности земље и становништва. Систем информисања има и задатак деловања на светску јавност, прогресивне снаге, пријатељски опредељене земље, као снаге и становништво земље агресора и њених помагача.

Припреме које се спроводе у систему информисања, односно у организацијама, предузећима и службама информативне делатности, начелно обухватају следеће активности у миру и рату: процену припремљености организације и средстава за информисање јавности; процену кадровских могућности и потреба за ангажовањем у систему информисања; утврђивање начина организовања информативног система и обезбеђивање за њихов рад кадрова, техничких, финансијских и других средстава; утврђивање начина рада и заштите пословних органа, организација и њихових служби у систему информисања; утврђивање начина прикупљања података и информација о несрећама већих размера и евентуалним губицима у људству и материјалним средствима; избор решења за организацију размештаја пословних органа и организација информационог система на друге локације и за начин њихове попуне људством, техником, финансијским средствима, те за њихово физичко обезбеђење.

Развој науке и технике довео је до примене новог, савренијег начина комуникације путем рачунарске технике и опреме у све области људског рада и живота. Ово налаже потребу оспособљавања што већег броја грађана да се њоме служи како би могли да примају и дистрибуирају неопходне информације. Сви државни органи и институције зависни су и свој рад заснивају на овим комуникацијским средствима. Припреме у условима кризних ситуација подразумевају заштиту рачунарских система од неовлашћеног коришћења, јер би то произвело конфузију или прекид рада државних, војних, привредних и других делатности.

Припремом делатности јавних служби за функционисање у рату, обезбеђује се задовољавање ратних, материјалних и других потреба снага система одбране и становништва, а спроводи се у складу са укупним потенцијалима, ресурсима и могућностима друштва.

Планирање припрема јавних служби за функционисање у ванредном стању и рату треба усмерити ка: дефинисању основних циљних група према којима ће бити усмерени приоритетни програми делатности јавних служби; сарадњи са специјализованим научним установама и сличним организацијама ради примене нових знања и укључивања у програме засноване на високим технологијама и знањима; реорганизацији и прилагођености основног образовања особеностима заједнице; организацији предшколске заштите и бриге о деци без старатељства; остарелим и самохраним лицима, инвалидима разних категорија и другим незбринутим лицима у оквиру приватног сектора, под условом да има материјалну и другу подршку заједнице за пружање услуга; подстицању умрежавања приватног и јавног сектора у здравственој заштити, уместо њиховог паралелног постојања; обезбеђењу основних услова за рад институција културе и уметности и реализацију њихових садржаја, те за заштиту културних добара од свих облика уништавања; подстицању повезивања приватног и јавног сектора у делатности јавног информисања. ■

ВОЈНА ОБАВЕЗА

Војна обавеза је примењена делатност која обезбеђује да сваки грађанин (војни обвезник) у систему одбране земље оствари своје право и испуни прописану дужност. Битне промене у држави, друштву или окружењу условљавају и одговарајуће усклађивање у систему војне обавезе. Практично, неопходна је стална доградња и усавршавање система војне обавезе, у складу са потребама система одбране и могућностима државе.

Развој међународних односа, промене околности и финансијски издаци за одржавање војне силе утичу на то да поједине земље при попуни мирнодопске војске постепено прелазе са опште војне обавезе на систем професионалне војске.

Усвојеним решењима у *Закону о војној, радној и материјалној обавези* обезбеђује се ефикасније функционисање војне, радне и материјалне обавезе у целини и отклањају се уочене противречности у досадашњим одредбама будући да су многа од досадашњих материјалних решења с временом превазиђена и постала су скоро непримењива у пракси.

До сада је војна, радна и материјална обавеза делимично била регулисана *Законом о одбрани*, *Законом о Војсци Југославије*, а детаљније уредбама о војној, радној и материјалној обавези. Сада су све три области обједињене у један закон, јер оне и по природи ствари представљају недељиву целину.

Имајући у виду кретања војне обавезе у свету и међународне стандарде у вези са регрутном обавезом, обавезе службе војног рока и обавезе у резервном саставу, радне и материјалне обавезе, посебно ценећи актуелну ситуацију на територији Републике Србије, дефинисани су проблеми из ове области у складу са светским искуствима, и она су узета у обзир, а нови закон даје адекватна решења која су прилагођена стању и условима у Републици Србији.

Већина земаља у свету развила је систем војне обавезе који је у надлежности министарства одбране и војске и реализује се преко војнотериторијалних органа или војних органа деташованих у састав територијалне организације. Искуства указују да је функционисање система војне обавезе квалитетније када је у надлежности војних органа. Такав начин постојао је и до сада код нас и није било разлога да се битно мења.

Војна обавеза је дужност и право грађана, држављана Републике Србије, да учествују у припреми за одбрану земље и ангажују се у условима ванредног и ратног стања. Војна обавеза је општа, под истим условима је извршавају грађани и држављани Републике Србије и њоме остварују своје слободе, права и дужности.

У односу на претходни *Закон о ВЈ*, који је прописивао да регрутна обавеза настаје у календарској години у којој држављанин Републике Србије навршава 17 година живота, овим законом регулише се да регрутна обавеза настаје у календарској години у којој држављанин Републике Србије навршава 18 година живота. Наведена измена унета је због тешкоћа

у реализацији увођења у војну евиденцију, с обзиром на то што регрути са 17 година нису били у обавези да поседују личне исправе па их је теже било пронаћи и увести у војну евиденцију. Очекује се да ће овим решењем проценат увођења у војну евиденцију бити већи, а рад на припреми и реализацији овог елемента регрутне обавезе лакши, поузданији и рационалнији. *Законом* се регулише и:

– начин увезивања система вођења евиденције грађана код МУП-а и територијалних органа ради унапређења, ажурности, евиденције војних обвезника о променама адресе становања, односно пребивалишта;

– сарадња са Министарством спољних послова у смислу едукације и контроле дипломатско-конзуларних представништава (у даљем тексту: ДКП) у иностранству ради доследнијег извршавања војне обавезе приликом путовања и боравка у иностранству;

– промена боравка и адресе војних обвезника;
– увођење територијалних органа у јединствени систем аутоматске обраде података.

ОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНЕ СПОСОБНОСТИ

Лекарске прегледе и психолошка испитивања до сада су радиле војне здравствене установе. Целисходно решење у овом закону јесте да лекарске прегледе и психолошка испитивања обављају овлашћене војне и цивилне здравствене установе.

Трајање оцене здравствене способности за војну службу „привремено неспособан“ за она ограничења где се не очекује брза промена здравственог стања повећано је са две на три године, с тим да се таква оцена здравствене способности не може давати више од три пута, након чега се даје коначна оцена способности за војну службу. Укида се категорија „ограничено способан“ за војну службу.

Лекарски прегледи и регрутовање до сада су обављани у 18. години живота. Сада Закон предвиђа да се лекарски прегледи и регрутовање врше у години у којој се упућује на служење војног рока, а због валидности резултата најраније шест месеци пре самог упута (по правилу, у 19. години живота за регруте који немају основа за одлагање служења војног рока). Предности оваквог начина регрутовања су следеће:

– нема промене рода, службе и војноевиденционе специјалности услед промена због накнадног стицања квалификација, знања и вештина значајних за Војску;

– нема трошкова за упућивање регрута на предупутне лекарске прегледе;

– план упута представља уједно и план регрутовања, чиме се знатно олакшава планирање и унапређење рад, с обзиром на то што се отклања садашња неподударност потреба и могућности упута и избегава непотребно пререгрутовање;

– директно се утиче и на подмлађивање и попуњу ратних јединица Војске Србије.

Служење војног рока је део реализације војне обавезе која представља прво практично ангажовање дела војних обвезника, односно мушке популације, у систему одбране земље и основни је начин обучавања и оспособљавања грађана за одбрану.

Због неодрживања на позив територијалног органа, на регрута и лице у резервном саставу примењују се одредбе члана 63. Закона о општем управном поступку. Новина у поступку у односу на претходни период је у томе да се због неправданог изостанка, регрут и лице у резервном саставу, принудно приводи, плаћа новчану казну и трошкове привођења, што до сада није био случај. Закључак о привођењу, о изрицању казне и о плаћању трошкова доноси територијални орган Министарства одбране који је позвао лице. Закључак о привођењу доставља се органу МУП-а који исти спроводи односно приводи лице на место и у року означеном у закључку.

СТАРОСНА ГРАНИЦА

Новина у вези са старосном границом регрута за упут на служење војног рока јесте да је упут регрута на служење војног рока од 19 до 27 године живота, а изузетно до 30 године живота, јер је то усаглашено са стицањем пунолетства и завршетком средње школе (до сада је упут био са напуњеном 21 годином па до 27, а изузетно до 35 година живота). Померање старосне границе упута на служење војног рока од 19 до 30 године живота, у интересу је регрута; упутном регрута у

години у којој регрут навршава 19 година живота у интересу је и Војске, јер се у попуни ангажује додатни број регрута (од 19 до 21 године живота) који не желе да студирају, и овакво решење усаглашено је са решењима у већини држава у свету које имају општу војну обавезу.

Упут на служење војног рока регрута у старосним границама од 27. до 30. године живота односи се на:

– регруте који су оглашени „привремено неспособним“ за војну службу до 27. године живота и којима је регрутна обавеза продужена до 30. године живота;

– регруте који су до 27. године уредно одлагали служење војног рока, који се налазе у иностранству и којима је на њихов захтев (школовање, запослење и др.), уз одобрење надлежне организацијске јединице Министарства одбране, регрутна обавеза продужена до 30. године живота;

– регруте који због избегавања обавезе нису упућени на служење војног рока до 27. године живота и којима је због тога продужена регрутна обавеза и

– регруте који су на издржавању казне затвора и васпитне мере и против којих је покренут кривични поступак за дело које се гони по службеној дужности, и којима је регрутна обавеза продужена до 30. године живота.

Врхунски научни истраживачи, врхунски уметници и врхунски спортисти су војни обвезници који своју војну обавезу извршавају у складу са законом и у том погледу у потпуности су изједначени са осталим регрутима.

Намера законодавца је да, с обзиром на друштвени значај који регрути ове категорије имају, подзаконским прописима обезбеди услове да испуне војну обавезу али и да им буде омогућено да учествују у пројектима и манифестацијама које имају значај за Републику Србију.

Законом је предвиђено да по приговору савести војни обвезник може заменити служење војног рока цивилном службом, односно радним задацима којима се практичним ангажовањем у за то одређеним организацијама и установама остварује општа друштвена корист.

Регрути ће се на служење војног рока упућивати по територијалном принципу, осим за јединице и специјалности које су специфичне и где то не би било сврсисходно јер би се могло одразити на квалитет популе (гардијске јединице, специјалне јединице, падобранске јединице, наставни центри, курсеви резервних официра и др.). Овај начин је примеренији и економичнији од досадашњих решења.

Примереније регулисање одлагања служења војног рока дало је додатне могућности да регрут под законом прописаним условима не буде упућен на служење војног рока у календарској години у којој навршава 19 година живота, него тек по престанку разлога. Доградња материјалних решења за одлагање служења војног рока има циљ да се на служење војног рока упућују регрути који поред здравствене способности нису оптерећени проблемима у вези са школовањем, регулисањем приправничког стажа, решавањем стамбеног питања, сталним запослењем и слично.

Обезбеђује се да се регрут који је уписан на факултет, односно другу високу или вишу школу, на служење војног рока упуту када заврши факултет, односно другу високу или вишу школу, али најкасније до краја календарске године у којој навршава 27 година живота, а изузетно до 30 година живота.

Основна идеја од које се пошло приликом утврђивања обавезе регрута са двојним држављанством у извршавању војне обавезе јесте да двојни држављанин мора регулисати војну обавезу у једној од држава чији је држављанин.

У Закону је служење војног рока двојних држављана регулисано на следећи начин:

– регрут коме је одобрен боравак у иностранству и регрут који поред нашег има и страни држављанство, а који стално живи у Републици Србији упућује се на служење војног рока у складу са одредбама овог закона;

– регрут који поред држављанства Републике Србије има и страно држављанство а регулисао је војну обавезу у иностранству, као и регрут који поред држављанства Републике Србије има и страно држављанство а није регулисао војну обавезу и стално живи у иностранству, упућује се на служење војног рока на лични захтев, о чему одлуку доноси руководилац организацијске јединице Министарства одбране надлежне за послове обавеза одбране.

РЕЗЕРВНИ САСТАВ

Резервни састав се дели на резервни састав Војске Србије и резервни састав цивилне заштите и других снага одбране. Резервни састав Војске Србије чине војни обвезници, и то: резервни официри, резервни подофицири и војници у резерви. Организују се у активну и пасивну резерву.

Резервни састав цивилне заштите и других снага одбране чине војни обвезници у резерви и лица која су војну обавезу регулисала у цивилној служби.

Прекршаји у извршавању војне, радне и материјалне обавезе по својој природи представља повреду интереса државе у одбрани. У зависности од мере повреде интереса одбране, мерени тежином последица, предвиђена је одговорност починиоца и примена санкције са чиме се удовољава начелу легалитета дела и казни. Овде се задовољава начело законитости према коме за прекршај нико не може бити кажњен, ако пре него што је извршен, није био предвиђен законом или другим прописом и ако за исти није била прописана казна. Казне за прекршаје утврђене су алтернативно, а не кумулативно што значи да се може изрећи једна или друга предвиђена казна а не обе (казна затвора или новчана казна).

У прелазним и завршним одредбама Закона регулисана су питања у прелазном периоду, усаглашавање, израда нових подзаконских аката и других прописа ради спровођења Закона. Детаљно је регулисан статус војних обвезника који нису до ступања на снагу овог закона регулисала војну обавезу. У својеним решењима обезбеђује се да нико нема повлашћени статус и да сви војни обвезници регулишу своју обавезу према држави чији су држављани.

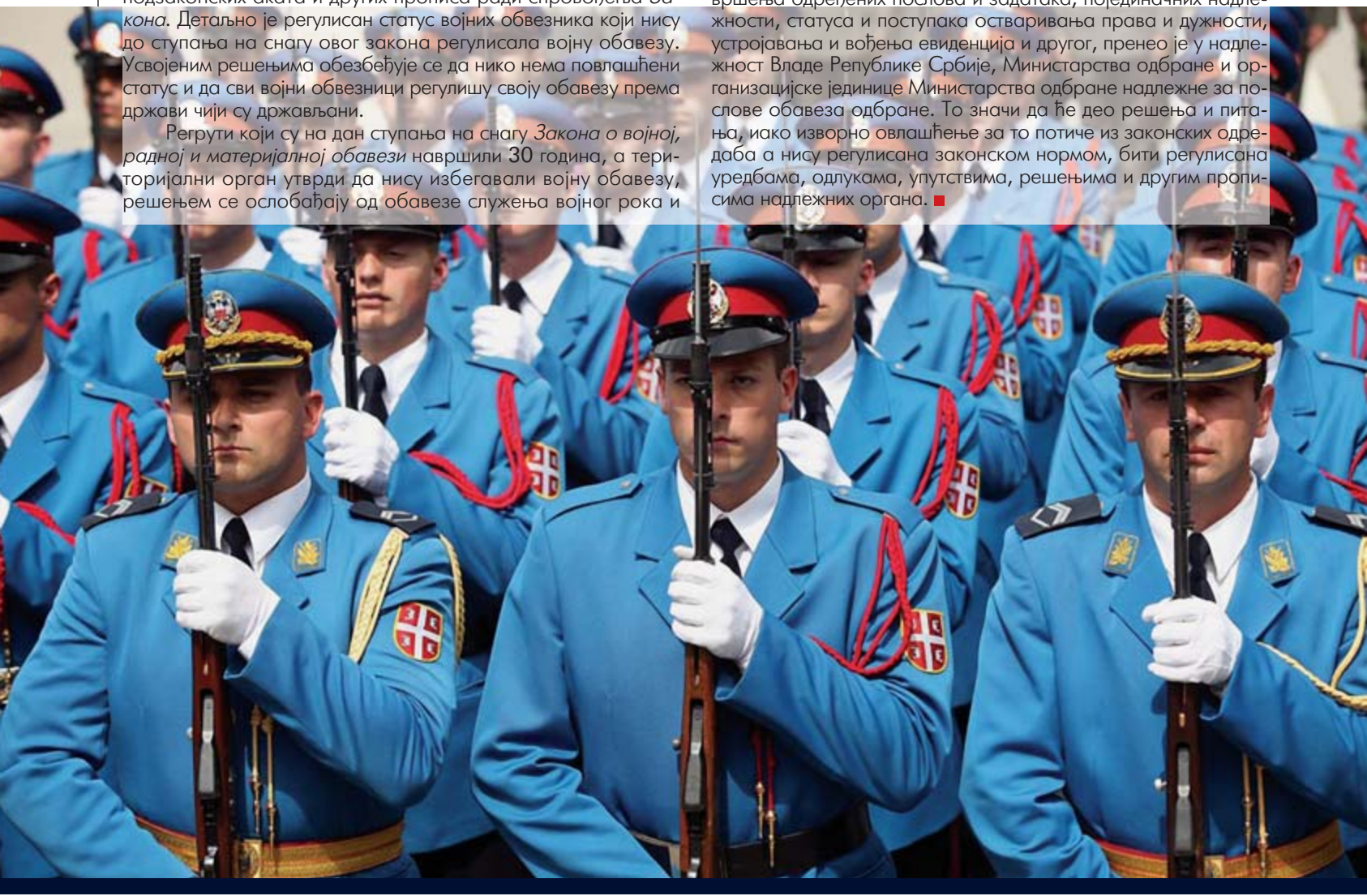
Регрути који су на дан ступања на снагу Закона о војној, радној и материјалној обавези навршили 30 година, а територијални орган утврди да нису избегавали војну обавезу, решењем се ослобађају од обавезе служења војног рока и

преводи у резервни састав. Регрути који су на дан ступања на снагу Закона о војној, радној и материјалној обавези навршили 30 година, а територијални орган утврди да су избегавали обавезу служења војног рока, решењем се ослобађају од обавезе служења војног рока и преводе у резервни састав уз предузимање законом прописаних мера за неизвршење војне обавезе.

Законом о амнестији („Сл.гласник РС”, бр. 18/2010 од 26. марта 2010. године) дата је амнестија лицима која су од 18. априла 2006. године до дана ступања на снагу овог закона учинила, односно за која постоји основана сумња да су учинила кривична дела избегавање војне обавезе из члана 394, избегавање пописа и прегледа из члана 395, неизвршавање материјалне обавезе из члана 396, избегавање војне службе онеспособљавањем и обманом из члана 397, и самоволно одсуствовање и бекство из Војске Србије из члана 399, прописана Кривичним закоником („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05 – исправка, 107/05 – исправка, 72/09 и 111/09). Амнестија лица обухвата ослобођење од кривичног гоњења, ослобођење од извршења казне и брисање осуде.

Закон о амнестији ступио је на снагу 3. априла 2010. године. То практично значи да за лица која су навршила 30 година на дан ступања на снагу Закона о војној, радној и материјалној обавези, неће бити предузимане законом прописане мере, већ се ослобађају од обавезе служења војног рока и преводе у резервни састав. Регрути који су обухваћени амнестијом а млађи су од 30 година, нису ослобођени обавезе служења војног рока односно вршења цивилне службе по уложеном проговору савести.

Законодавац је, законским нормама, обухватио целину и системска питања од значаја за војну обавезу и њено извршење у Републици Србији. Све остало, почев од организације, вршења одређених послова и задатака, појединачних надлежности, статуса и поступака остваривања права и дужности, устројавања и вођења евиденција и другог, пренео је у надлежност Владе Републике Србије, Министарства одбране и организацијске јединице Министарства одбране надлежне за послове обавеза одбране. То значи да ће део решења и питања, иако изворно овлашћење за то потиче из законских одредаба а нису регулисана законском нормом, бити регулисана уредбама, одлукама, упутствима, решењима и другим прописима надлежних органа. ■

Општи циљ увођења активне резерве јесте да се обезбеде додатни људски ресурси који ће омогућити поуздану и ефикасну попуњу јединица Војске Србије и Министарства одбране мотивисаним и обученим кадром, посебно специјалностима од посебног значаја и недостајућим специјалностима.

Активна резерва представља обучени резервни састав Војске Србије који се у одређеном периоду ангажује за попуњу јединица Војске Србије и Министарства одбране, на задацима одржавања оперативне и функционалне способности, обучавања, у мисијама и на другим задацима.

Припадник активне резерве је лице способно за војну службу које је добровољно закључило уговор са командама, јединицама и установама Војске Србије и Министарства одбране и које је оспособљено за извршавање одређених дужности у Војсци Србије и Министарству одбране.

Припадник активне резерве ангажује се у миру и у ванредном стању ради:

1. редовне годишње обуке, одржавања оперативне и функционалне способности и других задатака у јединицама Војске Србије и Министарства одбране;

2. учешћа у мисијама изградње и очувања мира у региону и свету, и

3. учешћа у мисијама подршке цивилним органима власти у супротстављању претњама безбедности.

Припадник активне резерве може се ангажовати у току календарске године на обучавању до 45 дана, на извршењу припрема за мисије и задатке до три месеца и у мисије до шест месеци. Док се налази на војној дужности у Војсци Србије и војној јединици и војној установи Министарства одбране, припадник активне резерве је војно лице. За време обављања војне дужности припадник активне резерве остварује права и врши дужност у складу са чланом 13. Закона о Војсци Србије. Ангажовање лица из активне резерве у мултинационалним операцијама реализује се на основу Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије. О конкретном ангажовању ван граница Републике Србије са припадником активне резерве закључује се посебан уговор.

Активна резерва Војске Србије начелно се попуњава од:

– војних обвезника који су одслужили војни рок са оружјем или су на други начин оспособљени за службу у активној резерви (школовањем у Војној академији и школама и курсевима Министарства унутрашњих послова, добровољним служењем војног рока и др.);

– војних обвезника којима је престала служба у својству професионалног војног лица и који су преведени у резервни састав, а није им истекла војна обавеза.

Број лица која се могу ангажовати у активној резерви планира се *Планом попуње*, за сваку календарску годину. Број и структуру лица која се ангажују у јединицама Војске Србије предлаже начелник Генералштаба Војске Србије на основу потреба јединица Војске Србије, а број и структуру лица која се могу ангажовати у војним јединицама и војним установама Министарства одбране предлаже руководилац организационе јединице Министарства одбране надлежне за људске ресурсе на основу потреба војних јединица и војних установа Министарства одбране.

Предлог Плана попуње израђује се за сваку календарску годину и доставља на одобрење најкасније до краја октобра

текуће године за наредну годину. Коначан број и структуру лица која се могу ангажовати у активној резерви одобрава министар одбране.

На основу одобреног броја и структуре лица за попуњу активног резервома Генералштаб Војске Србије односно организациона јединица Министарства одбране надлежна за људске ресурсе израђује план ангажовања за наредну годину и изводе доставља потчињеним саставима и јединицама Министарства одбране (преглед броја припадника активног резерве, план ангажовања за наредну годину и одобрење за расписивање конкурса за попуњу).

УСЛОВИ ЗА ПРИЈЕМ У АКТИВНУ РЕЗЕРВУ

Општи услови за службу у активној резерви биће прописани посебним подзаконским прописом. Према *Нацрту Уредбе о активној резерви*, припадник активног резерве може бити држављанин Републике Србије који начелно испуњава следеће опште услове:

- да је служио војни рок са оружјем или је на други начин оспособљен за службу у активној резерви;
- да је здравствено способан за службу у Војсци Србије;
- да приликом првог ангажовања није старији од 50 година (за официра) односно 40 година (за војника и подофицира);
- да се против њега не води кривични поступак или поступак пред војним дисциплинским судом;
- да није осуђиван на казну затвора дуже од шест месеци;
- да му није изречена дисциплинска казна у претходне две године пред надлежним војнодисциплинским судом.

Војни обвезник може бити ангажован у активној резерви уколико поред општих услова испуњава и посебне услове прописане у члану 55. став 3. *Закон о војној, радној и материјалној обавези*.

Пријем лица на службу у активној резерви врши се на основу јавног конкурса, према приоритетима попуње и потребама службе. Поступак пријема кандидата на службу у активној резерви спроводи се према одредбама прописа о пријему у професионалну војну службу на основу јавног конкурса. Лица у резервном саставу ступају у активну резерву даном закључења уговора о активној резерви. Уговором о активној резерви регулишу се обостране обавезе, права и дужности у складу са условима утврђеним прописима о Војсци Србије.

ОСПОСОБЉАВАЊЕ

Оспособљавање кандидата за пријем у активну резерву спроводило би се у одговарајућим центрима за обуку, Војној академији и Војномедицинској академији у трајању до 45 дана.

Програм за оспособљавање кандидата за пријем у активну резерву, место оспособљавања, трајање оспособљавања и друга питања од значаја за проверу оспособљености прописивао би Генералштаб Војске Србије за кандидате за попуњу команди, јединица и установа Војске Србије, односно руководиоца организационе јединице Министарства одбране надлежне за људске ресурсе, за кандидате за попуњу војних јединица и војних установа организационо и функционално везаних за Министарство одбране.

Кандидат који положи испит из оспособљености добијао би сертификат о оспособљености за службу у активној резерви.

Обучавање лица из активног резервома било би у складу са годишњим плановима обучавања резервног састава, које израђују јединице у које су лица распоређена, а реализовало би се у командама, јединицама и установама Војске Србије и војним јединицама и војним установама Министарства одбране.

Обука припадника активног резервома траје до 45 дана у току једне календарске године, у зависности од процене јединице где је ангажован, степена обучености лица и расположивих средстава. Лица из активног резервома могу се, у складу са *Законом*, наменски оспособљавати и за извршавање задатака у мултинационалним операцијама и другим активностима у иностранству.

Припаднику активног резервома служба у активној резерви, према *Нацрту Уредбе о активној резерви*, престаје:

- ако му престане држављанство Републике Србије;
- истеком уговореног рока;
- ако изгуби чин или је извршеном пресудом војног дисциплинског суда осуђен на дисциплинску казну губитак службе;
- ако се утврди да је приликом пријема у службу дао неистините податке који су од значаја за пријем;
- неизвршавањем преузетих уговорних обавеза и дужности прописаних у члану 13. *Закон о Војсци Србије*;
- на његов захтев;
- одређивањем притвора који траје дуже од 30 дана или упућивањем на издржавање казне затвора;
- проглашењем ратног стања;
- ако се на основу коначне оцене и мишљења надлежног органа здравствене службе утврди да је трајно неспособан за службу у Војсци Србије или да је неспособан за дужност за коју је примљен на служби у активној резерви;
- на основу споразума;
- у случају организационих промена или укидања команде, јединице или установе Војске Србије у којој је на служби у активној резерви;
- његовом смртју;
- и у другим случајевима утврђеним уговором о активној резерви.

ПРАВА И ОБАВЕЗЕ

Припадници активног резервома за време обучавања, оспособљавања и извршења мисија и задатака, имају право на бесплатну здравствену заштиту на терет средстава којима располаже Министарство одбране.

Поред накнада прописаних у уговору, припаднику активног резервома припада и новчана накнада у висини коју одреди министар одбране за сваки месец док траје уговор (члан 69. *Закон о војној, радној и материјалној обавези*). Припаднику активног резервома за време ангажовања у активној резерви припада плата која је према одредбама *Закон о Војсци Србије* утврђена за официра и подофицира истог чина и положаја, а за професионалног војника истог чина и дужности.

За време ангажовања, мимо редовног годишњег обучавања, војним обвезницима из активног резервома мирују права и обавезе из радног односа код послодавца, под условима прописаним одредбама *Закон о раду*. Због ангажовања у војној служби, припаднику активног резервома не може престати радни однос, нити због тога може бити у неправноправном положају у односу на друга запослена лица у погледу остваривања права из радног односа (члан 70. *Закон о војној, радној и материјалној обавези*).

За време ангажовања припадник активног резервома дужности и задатке извршава у складу са одредбама *Закон о Војсци Србије, Правилном службе Војске Србије* и подзаконским прописима из области одбране.

Уколико би кривицом припадника активног резервома дошло до раскида уговора о активној резерви, припадник активног резервома био би дужан да обештети Министарство одбране у складу са потписаним уговором. ■

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ

ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЈУ

Стратегијски преглед одбране, као један од основних докумената планирања одбране, даје визију и ствара поуздану основу за планирање садржаја и динамике процеса реформе система одбране

ОКВИР ЗА

Према Стратегијском прегледу одбране, циљеве политике одбране треба достићи реализацијом следећих задатака (стр. 20–21 Стратегијског прегледа одбране):

- трансформација и професионализација Војске;
- изградња и унапређење способности Војске;
- реформа и изградња институција цивилне одбране;
- ефикасно управљање системом одбране;
- учешће у мултинационалним операцијама;
- ангажовање у активностима безбедносне и одбрамбене политике ЕУ;
- ангажовање у активностима програма ПзМ;
- достизање интероперабилности са системима одбране држава укључених у европске безбедносне структуре и програм ПзМ.

Јасно се уочава да је један од најважнијих задатака политике одбране професионализација Војске Србије. Одговарајућим одлукама обезбеђено је да се уместо формацијских места војника на служењу војног рока, одреде формацијска места професионалних војника, истог рода и исте специјалности.

Чланом 135. став 3. и 4. Закона о војној, радној и материјалној обавези прописано је: „Обавезу служења војног рока након потпуне професионализације Војске Србије, на предлог Владе обуставља Народна скупштина Републике Србије. Након обуставе, служење војног рока извршава се по принципу добровољности у складу са одредбама овог закона. За лице које добровољно жели да служи војни рок са оружјем у Војсци Србије примењују се одредбе овог закона које се односе на регрутну обавезу и обавезу служења војног рока. Остала лица подлежу обавези увођења у војну евиденцију и обавези служења у резервном саставу.“

На овај начин обезбеђено је да се обустави служење војног рока а самим тим и вршење цивилне службе. Послови из домена војне обавезе остали би исти сем регрутовања и упута у Војску Србије или у цивилну службу. Након потпуне професионализације Војске Србије, увођење у војну евиденцију врши се у осамнаестој години, а превођење у резервни састав у тридесетој години.

Услове које мора испунити регрут да би био упућен на добровољно служење војног рока одређени су одредбама Закона о војној, радној и материјалној обавези, и то:

- да је држављанин Републике Србије;
- да је старосне доби од 19 до 30 година;
- да је способан за војну службу;
- да има позитивну безбедносну проверу;
- да није правноснажно осуђен на казну малолетничког затвора или безусловно на казну затвора због кривичног дела;
- да није покренут кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности.

Прописи којима се детаљно регулише добровољно служење војног рока су у фази израде. ■

РАДНА ОБАВЕЗА У С

Људска права изражавају однос појединца и државне власти у једној земљи. Она представљају границу, подручје слободе појединца, које демократска држава не сме да пређе. Једно од фундаменталних људских права је и право на рад и као такво спада у ред сложених људских права. Слобода рада представља право сваког појединца да слободно изабраним или прихваћеним радом обезбеди себи средства за живот – пише у Међународном пакту о економским, социјалним и културним правима.

Узимајући у виду да је питање људских права, а самим тим и слобода рада, категорија међународног права, Устав Републике Србије прописује да се јемче и непосредно примењују људска и мањинска права зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима.

Уставом се гарантује сваком грађанину право да ради, да слободно изабере који ће посао да обавља, право да му, под једнаким условима, буде доступно свако радно место за које испуњава услове и сл. Ових права се нико не може одрећи, а само у два Уставом утврђена случаја дата је могућност да се пропишу мере одступања од Уставом зајемчених људских права. Одступање је

могуће увести само у случају проглашења ванредног или ратног стања. Устав дефинише да се рад или служба лица на војној служби као и рад или служба за време ратног или ванредног стања, у складу са мерама прописаним приликом проглашења ратног или ванредног стања, не сматрају принудним радом.

СЛОБОДА РАДА И ПРИНУДНИ РАД

Закон о војној, радној и материјалној обавези дефинише појам радне обавезе као право и дужност грађана Републике Србије која се извршава на радним местима, односно на одређеним пословима и задацима у условима ванредног или ратног стања, у складу са *Планом одбране Републике Србије*. Радна обавеза је дужност грађана, обвезника радне обавезе, да припремају и организују свој рад у условима ратног и ванредног стања за вршење приоритетних делатности на снабдевању грађана, Војске Србије и јединица цивилне заштите производима и услугама од посебног интереса за одбрану земље, као и за спасавање људи, материјалних и културних добара и заштиту животне средине од опасности изазваних елементарним непогодама, технолошко-техничким несрећама и катастрофама, тероризмом и ратним разарањима.

Узимајући у обзир недостатке досадашњих прописа и проблеме који су се појављивали у реализацији радне обавезе, новим решењима прецизно је прописано под којим условима се грађанину не може утврдити извршење радне обавезе без његове сагласности. Радна обавеза у том смислу, се не може утврдити, без његове сагласности, родитељу или старатељу који самостално врши родитељско тј. старатељско право над дететом које није навршило 15 година живота, над малолетним дететом са сметњама у развоју, над пунолетним дететом над којим је продужено родитељско-старатељско право само једном родитељу, родитељу-старатељу детета које није навршило 15 година живота, родитељу-старатељу малолетног детета са сметњама у развоју или пунолетног детета над којим је продужено родитељско право ако се заједнички врши родитељско-старатељско право, а једно лице је ангажовано на пословима одбране. У заштићену категорију лица којој се не може утврдити радна обавеза без његове сагласности, поред горе наведених, спада и супружник или ванбрачни партнер или други одрасли члан породичног домаћинства старатеља или хранитеља детета које није навршило 15 година живота или малолетног детета са сметњама у развоју, ако је старатељ или хранитељ ангажован на пословима одбране, жена за време трудноће, лице чији је супружник или ванбрачни партнер корисник туђе неге и помоћи као и лице неспособно за рад.

РАСПОРЕЂИВАЊЕ ОБВЕЗНИКА РАДНЕ ОБАВЕЗЕ

У ванредном и ратном стању органима локалне самоуправе, на територији своје надлежности, дата је одговорност за обезбеђење непосредног задовољења потреба грађана. Државни органи и правна лица обавезни су да изврше процену могућности рада, пропишу задатке које ће обављати у условима ванредног и ратног стања, као и да одреде број потребних извршилаца и средства за извршавање наменских задатака. На основу те процене Влада Републике Србије, за државни орган, а директор за правно лице утврдиће ратну организацију и систематизацију на основу које се распоређују обвезници радне обавезе тј. израђује *План попуне*.

Распоред у државном органу или правном лицу сматра се ратним распоредом. Када се говори о привредним друштвима и другим правним лицима мисли се само на она привредна

ИСТЕМУ ОДБРАНЕ

друштва и правна лица која су одређена Решењем Владе Републике Србије да производе предмете и врше услуге од значаја за одбрану.

Распоред обвезника радне обавезе одређује се актом о ратној организацији и систематизацији, списком дужности и *Планом попуње*, а на основу захтева или налога надлежног државног органа у складу са прописима. Распоред обвезнику радне обавезе одређује се у месту рада или пребивалишта, а само изузетно, обвезник радне обавезе може бити распоређен ван места свог рада или пребивалишта, ако у седишту државног органа и правног лица недостаје за попуњу по ратној систематизацији потребан број обвезника. За попуњу упражњених радних места која се не могу попуњити запосленима из свог састава, државни органи и правна лица подносе захтев територијалном органу Министарства одбране.

Органи и организације код којих су обвезници радне обавезе у евиденцији, дужни су да поступе по акту о распоређивању. Надлежност за распоређивање обвезника радне обавезе у правном лицу пренета је на орган управе. У том смислу, руководиоц у државном органу или орган управе и директор у правном лицу, изразиће Решење о распоређивању лица по ратној систематизацији. Ово Решење има законску снагу из којег проистиче право и дужност распоређеног за обављање прописаних задатака, али и права у случају настајања штетних последица проузрокованих ратним или ванредним стањем.

Запосленом лицу које у случају проглашења ратног или ванредног стања, не поступи по решењу о распоређивању у државном органу и правном лицу у делатности од посебног значаја за одбрану, престаје радни однос.

ЈЕДИНИЦЕ РАДНЕ ОБАВЕЗЕ

Радна обавеза се извршава и у јединицама радне обавезе. Ове јединице се образују за извођење неодложних радова за потребе одбране, Војске Србије и цивилне заштите у ратном и ванредном стању. Надлежност за формирање ових јединица дата је територијалним органима Министарства одбране. Јединице радне обавезе попуњавају се нераспореденим војним обвезницима и обвезницима радне обавезе који немају ратни распоред. За извођење неодложних радова за потребе одбране, Војске Србије и цивилне заштите у ратном и ванредном стању првенствено се ангажују специјализована правна лица, као што су Јавна комунална предузећа, градска-саобраћајна предузећа, разне грађевинске фирме као и јединице радне обавезе.

У неодложне радове за потребе одбране, а за чије се извођење ангажују јединице радне обавезе, спадају одржавање, уређење и из-

градња свих врста саобраћајних комуникација, објеката за воду, складишта, база, земунца и санитетских објеката од значаја за одбрану; деконзервација, активирање, утовар и истовар покретних ствари за посебне намене у ратној резерви; размештај ратних материјалних резерви; испомоћ приликом преношења покретних ствари из складишта на мобилизацијска зборишта и друге рејоне од значаја за Војску Србије; преношење повређених и оболелих и асанација бојишта; испомоћ у гашењу пожара, рашчишћавању рушевина, одбране од поплаве и других елементарних непогода; утовар и истовар робних резерви и покретних ствари правних лица; дислокација производних капацитета, сировина и других материјалних добара привредних друштва од посебног значаја за одбрану; испомоћ у обављању пољопривредних радова на државним и задружним газдинствима и сеоским имањима породица погинулих бораца, инвалида и породица чији су чланови ангажовани у Војсци Србије и цивилној заштити; уређење насеља и објеката за смештај расељених лица; испомоћ у експлоатацији шумског, рудног и другог природног богатства од значаја за одбрану; уређење и изградња склоништа и других фортификацијских објеката за заштиту становништва; измештање предмета и докумената историјских, уметничких и културних вредности и слично.

На основу задатака утврђених плановима мобилизације и плановима употребе Војске Србије и других снага одбране, министарство, команде јединица и установе Војске Србије, цивилне заштите, државни органи и друга правна лица подносе захтев територијалном органу Министарства одбране за ангажовање јединица радне обавезе.

Актом територијалног органа Министарства одбране, а на основу захтева, образују се јединице радне обавезе. Актом се утврђује организацијска структура и употреба јединице; именује старшина јединице; одређује начин позивања и место јављања - прикупљања; регулише упућивање до радилишта или места прихвата и утврђују радно време и други потребни елементи.

Припаднику јединице радне обавезе исплаћује се накнада стварних трошкова превоза до места јављања одређеног у позиву, а за извршене послове износ у висини накнаде за време вршења војне обавезе који припада лицу у резервном саставу.

Радна обавеза, до сада неоправдано стављана у други план, представља незаобилазан део јединственог система за извршавање послова и задатака одбране. Новим законским решењем регулисана је област радне обавезе на начин који ће превазићи проблеме из ранијих периода и постићи боље разумевање радне обавезе у функцији одбране, као и њено разликовање од принудног или обавезног рада који проистиче из радног односа. ■

Имајући у виду усклађивање појединих одредаба са основним законским, стратегијским и доктринарним документима у области одбране Републике Србије, те прилагођавање глобалним променама у свету и тенденцијама у међународним безбедносним интеграцијама, а да би се обезбедило ефикасније функционисање материјалне обавезе у целини и отклониле противуречности у одредбама које су превазиђене и представљају сметњу у доследној примени у пракси, указала се потреба за доношењем закона и подзаконских прописа, који би на најбољи начин уредили област материјалне обавезе и материјална решења прилагодила потребама система одбране.

Устав Републике Србије дефинише да је Република Србија, између осталог, заснована на социјалној правди. Социјално економска права и слободе које Устав гарантује треба да служе остваривању социјалне правде. Посебан значај међу социјално економским и културним правима има право на имовину. Ово право једна је од гаранција приватне својине и представља битну претпоставку слободне привреде и слободног тржишта.

Јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона. Право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Законом се може ограничити начин коришћења имовине. Одузимање или ограничење имовине ради наплате пореза и других дажбина или казни дозвољено је само у складу са законом (Устав Републике Србије члан 58). *Закон о основама својинскоправних односа* („Сл. лист СФРЈ”, бр. 6/80 и 36/90, „Сл. лист СРЈ”, бр. 29/96 и „Сл. гласник РС”, бр. 115/2005 – др. закон) прописује да се право својине може одузети или ограничити у складу са уставом и законом.

Из наведеног, право својине може бити одузето или ограничено само ако су истовремено испуњени следећи услови: да се ограничење врши у јавном интересу који је утврђен на основу закона и уз накнаду која не може бити нижа од тржишне вредности.

У ратном и ванредном стању, грађанима се може утврдити материјална обавеза у складу са законом и прописима, који се односе на ратно и ванредно стање. Материјалну обавезу за потребе одбране земље извршавају власници ствари (*Закон о одбрани*, члан 57 став 1. и 2.). Ствари и материјална добра за потребе одбране земље распоређују се према ратном распореду за потребе Војске Србије, државних органа, привредних друштава и других правних лица, у складу с прописима о критеријумима за распоређивање грађана и нормативима ствари за потребе попуне Војске Србије и друге потребе одбране земље.

Мобилизација ствари се планира, организује и обавља у оквиру извршења материјалне обавезе грађана, привредних друштава, правних лица и предузетника. Мобилизацију планира и организује територијални орган Министарства одбране у сарадњи са Војском Србије, државним органима, органима аутономне покрајине и органима јединица локалне самоуправе, привредним друштвима, правним лицима и предузетницима, а на основу исказаних потреба у плановима мобилизације

ПРАВО И ДУЖНОСТ ГРАЂАНА

Закон о војној, радној и материјалној обавези материјалну обавезу дефинише као право и дужност грађана Републике Србије, привредних друштава, других правних лица и пре-

У СИСТЕМУ ОДБРАНЕ

дузетника чије је седиште на територији Републике Србије, да покретне и непокретне ствари којима располажу, а које су одређене као ствари посебне намене за потребе одбране, Војске Србије и цивилне заштите (у даљем тексту: за потребе одбране), уступе на привремено коришћење уз накнаду државним органима, Војсци Србије и цивилној заштити.

Материјалну обавезу за потребе одбране земље извршавају власници ствари. Ствари се могу налазити у својини грађана, привредних друштава, других правних лица и предузетника (у даљем тексту: власници ствари). Материјална обавеза се извршава у условима ванредног и ратног стања. Изузетно, материјална обавеза може се извршавати и у миру ради заштите и спасавања, прегледом, контролом и употребом ствари на војној вежби. У миру ради прегледа и провере исправности, и оправданости попуње тим стварима, на вежбама и теренским условима проверава се сврсисходност попуње тим стварима и људство се увежбава у руковању. Одлуку о контроли материјалне обавезе у миру доноси министар одбране.

Материјалну обавезу у миру и условима ванредног или ратног стања имају сви грађани Републике Србије, страни држављани са сталним пребивалиштем у Републици Србији, домаћи и страна правна лица која су регистрована за вршење делатности одређених законом као делатности од значаја за одбрану Републике Србије. Овим се отклањају уочене не-

доумице страних правних лица који отварају или су купили фирме на територији Републике Србије. Материјалној обавези не подлежу само стране дипломате и представници међународних организација.

Материјална обавеза се извршава према потребама Војске Србије и другим потребама одбране земље (у даљем тексту: корисници ствари). Друге потребе одбране земље су потребе државних органа, цивилне заштите, привредних друштава, других правних лица и предузетника који су прописом Владе Републике Србије одређени да приоритетно производе, снабдевају производима или пружају услуге од посебног интереса за одбрану земље.

Извршавање материјалне обавезе обезбеђује Министарство одбране преко територијалних органа у складу са законом и одлукама надлежних органа које се односе на рад у ванредном и ратном стању.

Ствари се уступају, користе и враћају уз прописану накнаду за њихово привремено коришћење и накнаду штете у случају њиховог оштећења или уништавања у поступку прописаном законом уз поштовање уставом загарантованих права на имовину.

ИЗУЗИМАЊЕ ИЗ ПОПИСА

У претходним решењима није било могућности да неке категорије власника ствари буду изузете из пописа и попуње стварима, па је то у одређеним условима стварало велике egzистенцијалне проблеме власницима. Да би се овакви проблеми избегли прописани су случајеви када територијални органи Министарства одбране ствари из пописа не смеју распоредити, и то ако би се распоређивањем тих ствари:

- онемогућило власнику обављање животних функција, као што су превоз инвалида и болесних лица;
- онемогућило власнику обављање делатности, у обиму који угрожавају његову egzистенцију;
- онемогућило најнеопходније обављање послова од посебног јавног интереса;
- онемогућило обављање минималне привредне делатности;
- битно проузроковало слабење животних услова грађана.

За потребе одбране земље власници ствари су дужни да предају ствари које су наведене у члану 103 Закона о војној, радној и материјалној обавези.

За разлику од претходних решења, ради избегавања недоумица, дефинисана је категорија услуга од посебног значаја за одбрану. Под тим појмом подразумева се: коришћење свих врста услуга средстава превоза, услуга техничких радионица и ремонтних завода, услуга радио-телевизијских и других средстава јавног информисања, јавних комуналних предузећа, грађевинских услуга и друго.

С обзиром на то што се по основу материјалне обавезе неће попуњавати само Војска Србије, већ и остали субјекти система одбране, одређене категорије ствари су преузете из досадашњих подзаконских решења, мада се могу сматрати превазиђеним (јахаћа, теглећа и товарна стока са припадајућим прибором и опремом), а то из разлога што у ванредном стању, у случају елементарних непогода (земљотреса, поплава, пожара и слично), али и у рату у услови-

ма великих разарања и неприступачности терена, имају своје место у спасавању и извлачењу људи и спасавању материјалних добара.

ПОПИСИВАЊЕ И ЕВИДЕНЦИЈА

Ствари пописују и о њима води евиденцију територијални органи, а на основу евиденције коју воде органи државне управе надлежни за имовину, унутрашње послове, јавне приходе и други државни органи. Власници ствари су дужни да територијалном органу, на његов захтев, ставе на увид податке и исправе о стварима и да му омогуће преглед ствари ради пописа и вођења евиденције. Ако се за поједине ствари не води евиденција или подаци из те евиденције нису потпуни, територијални орган прегледа те ствари и устројава њихову евиденцију. Обавеза грађана, правних лица и државних органа је да воде ажурну евиденцију о стварима и достављају је територијалном органу Министарства одбране ради формирања јединствене евиденције у Министарству одбране. Власници ствари који остану без пописаних ствари или ствари постану технички неисправне или неупотребљиве или на тим стварима настану битне промене техничке природе дужни су да о томе одмах, а најкасније у року од 15 дана обавесте територијални орган, уз одговарајући писани доказ овлашћеног сервиса о насталим променама.

Ствари се распоређују тако да се првенствено обезбеди попуна ратних јединица Војске Србије. Војска Србије има приоритет попуне због саме природе њених обавеза и дужности у ратном и ванредном стању. Она је оружана сила чија је прва и основна мисија одбрана земље, из тога проилази њен приоритет у попуни, што не умањује важност и значај попуне других снага одбране. Распоредивање ствари за потребе јединица Војске Србије и за друге потребе одбране земље врши се са најближе територије. Попуном се обезбеђује максимално могућа типизација ствари за потребе јединица Војске Србије и за друге потребе одбране земље. Спајање материјалне обавезе и ратног распореда лица односно руковаоца ствари ради се ако материјално средство захтева посебна знања у руковању. Када је реч о спајању материјалне обавезе и ратног распореда лица – руковаоца, искуство говори да када су потребна посебна знања у руковању стварима, најбоље решење је да власник ствари буде и руковалац материјалним средством због економичности приликом допремања ствари и одазивања лица, најбољег познавања техничких карактеристика и могућности ствари и стручног руковања.

Ствари за потребе одбране преузима корисник којем су на основу одобреног *Плана попуне* територијалног органа те ствари распоређене. Територијални орган доставља позив власнику ствари, који садржи: назив ствари коју треба предати, место и време предаје, назив корисника, напомену да ствари може предати и лице које власник овласти и упозорење о одговорности власника ствари у случају да се не одазове позиву. Против власника ствари који се не одазове и не преда ствари за потребе извођења вежби, територијални орган покреће прекршајни поступак. Против власника ствари који се не одазове и не преда ствари за потребе корисника ствари након проглашења ванредног или ратног стања, територијални орган без одлагања подноси кривичну пријаву.

ОДЛАГАЊЕ ИЗВРШЕЊА ОБАВЕЗЕ

Власник ствари који је примио позив од територијалног органа ради прегледа или вежбе, у року од осам дана од дана пријема позива, може да тражи одлагање извршења обавезе.

– ако би предаја ствари изазвала штету власнику ствари на основу неизвршења обавеза и послова из раније потписаних уговора;

– ако би га задесила велика привредна штета;
– ако је тражено возило једино у породици власника, а има децу млађу од 16 година.

О примљеној ствари овлашћено лице или комисија корисника за пријем ствари дужна је да сачини записник у три примерка, у који се уносе подаци за идентификацију и чињенице о стању ствари, а нарочито подаци о евентуалним недостацима и оштећењима који су прегледом утврђени. Приликом преузимања ствари, овлашћено лице или председник комисије за пријем ствари обавештава власника односно лице које је предало ствари о месту и времену враћања.

Приликом враћања ствари, овлашћено лице или комисија за пријем ствари сачињава записник о предаји ствари власнику у његовом присуству односно лица које је он овластио за преузимање ствари.

За коришћење ствари из пописа власнику ствари припада накнада. Накнаду за коришћење ствари (тарифа) утврђује Влада Републике Србије на предлог министра одбране. Накнада за коришћење ствари припада власнику од тренутка предаје до тренутка враћања ствари и исплаћује се најкасније 45 дана од враћања ствари власнику.

ПОПУНА СТВАРИМА ИЗ ПОПИСА

Органи државне управе (министарства и посебне организације у саставу министарства) достављају захтев за извршење попуне стварима из пописа унутрашњој јединици надлежној за послове војне, радне и материјалне обавезе.

Органи аутономних покрајина достављају захтев за попуна стварима из пописа регионалном центру Министарства одбране. Регионални центар у сарадњи са центрима МО за локалну самоуправу, процењује могућност попуне стварима из пописа и израђује и одобрава *План попуне* који доставља центрима МО за локалну самоуправу на реализацију.

Остали субјекти мобилизације достављају захтев за извршење попуне стварима из пописа, Центру Министарства одбране за локалну самоуправу са чије се територије врши попуна који израђује *План попуне* стварима из пописа субјеката мобилизације. ■

Аутор прилога:
пуковник Никола КАРАНОВИЋ

Лечење вирусног хепатитиса Ц

Недавно је Клиника за инфективне и тропске болести ВМА изабрана за један од референтних центара у Србији за лечење хроничног вирусног хепатитиса Ц. Вирусни хепатитис Б и Ц данас представљају глобални светски здравствени проблем јер од последица хроничног обољевања у свету годишње умире више од милион људи. Претпоставља се да је сваки дванаести становник планете инфициран неким од тих вируса и да у нашој земљи има око 300 до 400 хиљада инфицираних. Правовремена дијагностика и терапија веома су значајни за повољан исход болести.

Пуковник проф. др Дарко Ножић, начелник Клинике, истиче да постоји и велико интересовање пацијената са хроничним хепатитисом из суседних земаља за лечење у ВМА.

Поводом Светског дана борбе против хепатитиса, у ВМА је одржан и састанак Хепатолошке секције Српског лекарског друштва, у чијем раду је учествовало око 100 хепатолога из Србије. Изложено је осам предавања, а говорили су пуковник проф. др Дарко Ножић, прим. др Радмила Рајић, прим. др Весна Беговић, капетан др Дејан Христовић, доц. др Јасна Јовић са ВМА, те проф. др Миомир Пелемиш и проф. др Драган Делић са Медицинског факултета у Београду и проф. др Милотка Фабри са Медицинског факултета у Новом Саду. ■

Нови гостујући професор ВМА

Професор др Јордан Савески, светски признати трауматолог, свечано је промовисан у гостујућег професора ВМА. Он је у амфитеатру ВМА одржао приступно предавање о теми „Етапно збрињавање прелома карлице у случајевима политрауме“, а након тога је од начелника ВМА генерал-мајора проф. др Миодрага Јевтића примио плакету гостујућег професора и Одлуку са 519. седнице Наставно-научног већа ВМА којом је верификован овај избор.

– Посебно ценимо оне који желе да своја богата знања и искуства поделе са нама. Наши гостујући професори јесу проф. др Норман Рич, легенда светске васкуларне хирургије, проф. Томас Џон, офталмохирург са Универзитета Лајола у Чикагу, генерал Лив Свир Росен, проф. Миодраг Стојковић, проф. Џон Волф, председник Европског удружења васкуларних хирурга – истакао је генерал Јевтић.

Захваљујући на срдечној добродошлицы, проф. Савески је рекао како је поносан што је постао професор ВМА, јер је то институција у којој је, као војник, полазник Школе резервних официра, давно заволео хирургију и асистирао на првим хируршким интервенцијама. ■

Стоматолошка протетика

У организацији Клинике за максиларно-лицну хирургију и имплантологију, ВМА је посетио др Алберт Варнинг (Albert Warning), светски признати стоматолог, професор Универзитета у Бирмингему и Иаси. Професор је сазнао више о резултатима и могућностима наших стоматолога, оралних хирурга и имплантолога. Такође, имао је прилику да размени стручна искуства из области реставративне стоматологије и стоматолошке протетике. Одржао је веома запажено предавање о изради директних и индиректних надокнада уз помоћ компјутерске навигације. ■

Светска искуства у урогинекологији

Најновија теоријска и практична знања из урогинекологије била су предмет стручне радионице која је недавно одржана на ВМА. Њеним радом руководили су потпуковник др Дане Ненадић и пуковник др Перица Тошевски, у сарадњи са др Миљаном Станковићем из Њујорка (САД).

Др Станковић је експерт у минимално-инвазивној лапароскопској и вагиналној хирургији и хируршком лечењу уринарне инконтиненције и пролапса карличних органа уз помоћ синтетских имплантата. Он већ две деценије живи и ради у САД. Оснивач је клинике Family Obstetrics-Gynecology у Месини, Њујорк, на којој осим рутинског рада промовише и најновија научна и технолошка достигнућа у модерној гинекологији и акушерству. ■

Заштите од хемијских акцидента

Потпуковник др Миодраг Јовановић из Центра за контролу тровања ВМА учествовао је на интернационалном тренинг курсу о цивилној одбрани од хемијског оружја, који је недавно одржан у Словенској Лупчи (Словачка). Учесници курса пратили су теоријско-практичне вежбе одговора кризног штаба на хемијске акциденте настале услед истицања хлора из цистерне након саобраћајног удеса и терористичког напада сарином. Такође, разменили су искуства у домену организације и збрињавања унесрећених у хемијском акциденту или могућем терористичком нападу, а договорена је даља сарадња. ■

Слава параклиса ВМА

Поводом 11. јуна – крсне славе параклиса светог Луке Симферополског и Кримског, који се налази у ВМА, одржана је света архијерејска литургија коју је служио Његово преосвештенство викарни епископ Атанасије Ракића. Литургији су присуствовали државни секретар Министарства одбране Игор Јовичић, начелник ВМА генерал-мајор проф. др Миодраг Јевтић, амбасадори Руске Федерације и Македоније у Београду, Александар Конузин и Љубиша Георгијевски, чланови Управе ВМА, заплени, те бројни гости. ■

Припремила Елизабета РИСТАНОВИЋ

Међународни курс заштите од хемијског оружја

У Центру за усавршавање кадрова АБХО у Крушевцу одржан је шести Међународни курс из области заштите од хемијског оружја, који је похађало 14 учесника из 14 земаља потписница „Конвенције о забрани употребе хемијског оружја“.

Курс су заједнички организовали Министарство одбране Србије и Организација за забрану хемијског оружја (ОПСВ) Уједињених нација. Одржавање курса представља доказ о континуитету успешне сарадње Организације за забрану хемијског оружја са нашом државом у имплементацији „Конвенције о забрани хемијског оружја“.

Курс је отворио командант Центра за усавршавање кадрова АБХО пуковник мр Слободан Савић, а предавачи и асистенти били су представници Центра за усавршавање кадрова АБХО, Техничког опитног центра и Војномедицинске академије. ■

З. М.

Емисија о војсци на Телевизији Пинк

На Телевизији Пинк, од 3. јула, сваке суботе у 10 часова биће емитована полчасовна емисија „Штит“, посвећена Војсци Србије и војним темама.

„Штит“ ће имати информативни део са прегледом догађања у Војсци у протеклој седмици. Биће представљена техника, наоружање и опрема код нас и у армијама света, а део емисије биће посвећен појединим видовима, родовима и службама, као и јединицама и њиховим задацима и активностима.

Телевизија Пинк је најавила и посебан, играни сегмент, у коме ће бити приказане поједине ситуације и процедуре, као што је решавање талачке кризе, упади у разне објекте, акције спасавања и трагања, диверзантска дејства, акције специјалних тимова, и рад појединих војних формација као што је вод или чета у одређеним акцијама.

Емисија ће имати и интерактивни сегмент у коме ће гледаоци sms порукама бирати кандидате за учешће у редовним и тренинжним активностима Војске Србије, као што је преживљавање у природи, вожња тенком, транспортером и хеликоптером. ■

Курс за оспособљавање оперативних официра

Управа за оперативне послове Генералштаба Војске Србије (Ј-7) организовала је двонедељни курс посвећен усавршавању официра за оперативне послове. Петнаест оперативаца из различитих састава Генералштаба, команди оперативног нивоа и Гарде, употпунило је на тај начин теоријска и практична знања.

Начелник одељења у Управи за оперативне послове пуковник Стојан Батинић уручио је полазницима уверења о успешном завршетку курса и најавио нове активности Управе којима ће се усавршавати официри Војске који раде у тој области. ■

Обука резервног састава ПВО

Центар за обуку ВиПВО организовао је обуку резервног састава ракетних јединица у оквиру територијалних бригада Војске Србије у 204. авијацијској бази на аеродрому у Батајници.

Циљ обуке био је да припадници резерве обнове знања стечена током служења војног рока на ракетном систему „С-1М“. Тренутно је у току обука резервиста који припадају ратном распореду Бачке бригаде.

Према речима команданта Центра за обуку мајора Дарка Секулића, лица из резервног састава оспособљавају се за успешно обављање дужности оператора на ракетном систему „С-1М“. Мајор Секулић нагласио је да су резервисти успешно савладали обуку и да је задовољан степеном њихове обучености.

У току године планирана је реализација обуке за комплетан састав свих територијалних бригада. ■

П. В.

Изборна скупштина Удружења војних пензионера

У Дому Војске у Београду одржана је Пета изборна скупштина Удружења војних пензионера Србије, којој су присуствовали и потпредседник Владе др Јован Крkobабић, државни секретар у Министарству одбране Игор Јовичић, представници удружења војних пензионера Црне Горе и Републике Српске.

На Скупштини је истакнуто да је било позитивних помака у остваривању права корисника војне пензије али и даље има озбиљног кршења тих права. Исполњена је одлучност да се Удружење војних пензионера свим легалним средствима бори за заштиту права корисника војне пензије.

За председника Удружења поново је изабран Љубомир Драгањац, а за потпредседника Светомир Обренчевић. ■

Б. М.

Пуцњи нежнијег пола

Национална асоцијација за оружје Србије у сарадњи са Стрелачким савезом Србије организовала је акцију „Жена на црти“ на стрелиштима Стрелачког клуба „Партизан“, у оквиру које су све заинтересоване припаднице лепшег пола имале прилику да сазнају нешто више о руковању оружјем, али и да се опробају у стрељаштву.

Циљ акције, која се организује већ четврту годину за редом, је да што већи број дама дође у контакт са оружјем и да уз стручни надзор стекну основна знања о правилном руковању ватреним оружјем и његовој безбедној употреби. ■

Б. М.

Дан Јасеновца у Њујорку

У години у којој је више него икад међународно обележен дан пробоја последњих јасеновачких логораша, у организацији Института за истраживање Јасеновца, кога води Бари Литучи, у Њујорку је обележен Дан Јасеновца

Као и последњих пет година, градоначелник Њујорка Мајкл Блумберг прогласио је недељу, 25. априла, даном сећања на жртве Јасеновца. Ова традиција започела је 2005. године, када је настојањем Института за истраживање Јасеновца подигнут споменик јасеновачким жртвама у Меморијалном парку холокауста у Бруклину. Прошле године удружење РАС успело је да и у Вашингтону постигне да град 22. април прогласи Даном Јасеновца.

У сали храма светог Саве на Менхетну, одржана је комеморативна вечера на којој је предавање под насловом *Како ћемо памтити Јасеновац када не буде преживелих?* одржао протосинђел Јован (Ђулибрк), координатор Одбора за Јасеновац Светог архијерејског сабора. На вечери су говорили генерални конзул Србије у

Њујорку Бранко Радошевић и један од преживелих логораша из Другог светског рата, Џон Ранз.

У храму светог Саве служена је литургија и помен јасеновачким жртвама, а после службе у црквеној сали приказан је филм Симе Брдара о преживелом јасеновачком логорашу Цадику Данону *Крв и вода*. У поподневним часовима одржан је комеморативни скуп у Меморијалном парку холокауста у Бруклину, који је овом приликом спојен са откривањем споменик страдалим у пољској провинцији Загљебије, о чему је говорио професор Бруклинског колеџа Роберт Шапиро.

У име Републике Србије, окупљенима су се обратили конзул Владимир Павлов и Петра Гелбартова, Ромкиња која је докторанду на Универзитету Харвард.

Поред свештеника храма светог Саве, Ђокана Мајсторовића и Владислава Радуковића, те Барија Литучија и Џона Боснића из Института за истраживање Јасеновца, у овим догађањима учествовала је бројна публика, нарочито преживели логораша и сарадници из академског света као што су Зорка Милић и др Давид Алкалај, потомак познате сефардске породице са Балкана, који је као дете био затворен у Јасеновцу. ■

Ј. ЂУЛИБРК

Сећање на команданта Пурића

У организацији Градског одбора потомака ратника од 1912. до 1920. године „Мајор Коста Тодоровић“, у Ужицу је откривена спомен-биста пуковника Душана Пурића, команданта Четвртог пешадијског пука „Стефан Немања“ првог позива, који је погинуо у борбама на Мачковом камену код Љубовије 22. септембра 1914. године

Спомен-бисту пуковника Душана Пурића у Ужицу открили су командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић, градоначелник Ужица Јован Марковић и председница Скупштине општине Ивањица, родног места Пурића, Босиљка Оцокољић.

Поред грађана Ужица и околине, свечаности су присуствовали представници Војске Србије, Министарства одбране, делегације из Златиборског округа, Београда, Аранђеловца, Крупња и Љубовије, генерали у пензији Видоје Пантелић, Миленко Зарић, Божимир Пиличевић и Миладин Мојсиловић.

Последња заповест пуковника Пурића, коју је изговорио непосредно пред погибију 1914. године, исписана је на постаменту спомен-бисте као подсећање садашњим и будућим генерацијама. „Војници, ми смо овде дошли да гинемо за отаџбину. Командири испред својих водова и чета, команданти испред својих батаљона, а ја ћу испред свих вас. За мнош! У јуриш! За слободу отаџбине!“

Захваљујући двогодишњој акцији Градског одбора потомака и ратника „Мајор Коста Тодоровић“, након 96 година од погибије, град Ужице и ужички крај одужили су се легендарном команданту, хероју Мачковог камена. ■

Ђ. ПИЛЧЕВИЋ

Мировна мисија Уједињених нација у Либану

Чувари мира у

У протеклих пола века, мировне мисије Уједињених нација распоређиване су широм света. Савет безбедности одобрава распоређивање ових снага у земљама које раздиру сукоби, са намером да се помогне стварању услова за стабилност и трајан мир. Плаве шлемове данас носи више од

90.000 војника из преко 100 земаља, а једна од највећих мисија Уједињених нација је она у Либану, скраћено названа UNIFIL. Она је додатно ојачана у августу 2006. године, након примирја којим је приведен крају рат између Израела и Хезболаха, а „плави шлемови“ данас надгледају, иначе, крхко примирје.

ЗЕМЉИ КЕДРОВА

Мировњаци су у „земљу кедрова“, како још називају Либан због његове заставе која приказује дрво кедра у зеленој боји на белој позадини, први пут стигли још 1978. године, с циљем да стану на пут сукобу између израелских војника и милитантних снага на југу Либана. Данас се у саставу мировне мисије у Либану налази више од 15.000 припадника мировних снага из 30 земаља, од којих 11.862 униформисаних лица, 324 међународних службеника у цивилу, затим 663 чланова локалног особља и 50 војних посматрача чланова „Посматрачке мисије Либана“.

Обележен ратовима и окупацијом, јужни Либан је већ 40 година упућен на помоћ споља, на новчане донације бројних имиграната, на помоћ за обнову и новац који дају Уједињене нације. Инвестиција нема све док земља у сваком тренутку може да буде опустошена неким новим ратом.

Невоље ове мале, претежно планинске државе на Блиском истоку, на источној обали Медитерана, која се граничи са Сиријом на северу и истоку, и Израелом на југу, почеле су након што су тензије дуж израелско-либанске границе порасле, посебно након пресељења палестинских наоружаних група из Јордана у Либан. Операције палестинских командоса против Израела и израелска одмазда против палестинских база у Либану тада су се појачали, а резултат напада палестинских командоса на Израел, у марту 1978, био је велики број жртава међу израелским становништвом. Одговорност

за овај напад преузела је Палестинска ослободилачка организација (ПЛО), након чега су израелске снаге одговориле нападом на Либан неколико дана касније, за кратко време окупиравши цео јужни део земље, осим града Тира и његове околине.

Истовремено, либанска влада упутила је снажан протест Савету безбедности против израелске инвазије, наводећи да није имала никакве везе са операцијом палестинских командоса. Реакција Савета безбедности на ову ситуацију била је усвајање резолуција 425 и 426, у којима је Израел позван да одмах прекине војне акције и повуче своје снаге са свих либанских територија. Поред тога, Савет се одлучио на успостављање Привремених снага Уједињених нација у Либану (UNIFIL), са три широко дефинисана циља. Поред потврде повлачења израелских снага, то су били још и обнављање међународног мира и безбедности, те помоћ влади Либана у обезбеђивању повратка њеног ефективног ауторитета у области.

Прве трупе UNIFIL стигле су у ту област 23. марта 1978. и од тада активности ове мировне мисије имају значајну улогу у успостављању новог војног и безбедносног окружења на југу Либана.

Међутим, након неколико мирних година, Израел поново напада Либан 1982, дошавши и до околине Бејрута. Након овог напада, у наредне три године, UNIFIL остаје иза израелске линије, а улога ове мировне мисије била је ограничена на заштиту и пружање хуманитарне помоћи локалном становништву. Израел спроводи

Бројке

Назив Либан потиче од арамејске речи *лабан*, што значи *бело*, а односи се на планину Либан која је увек прекривена снегом. Ова земља се простире на 10.452 квадратних километара. Према подацима из 2006. године у Либану живи скоро четири милиона људи.

Становништво Либана састављено је од мешавине различитих етничких група и религија – муслимана (шиити и сунити), хришћана (маронити, римокатолици, православци, Асиријанци и Копти) и других мањина (Друзи и Алавити). Процењује се да је већина становништва муслиманске вероисповести, а да су остали хришћани.

Постоји јако мала група Јевреја, који углавном живе у источном делу Бејрута. Такође, мало је и Курда (мање од 1 посто свеукупног становништва). Према подацима Високог комесаријата за избеглице Уједињених нација, око 360.000 палестинских избеглица регистровало се у Либану, али сматра се да се од тога броја пуно људи одселило, и да је тренутно у Либану око 160.000 до 225.000 палестинских избеглица.

Либан је подељен на шест гуверната (*мухафаз*) – Аш-Шамал (Триполи), Џабал Либнан (Бабда), Бека (Захле), Бејрут (Бејрут), Ал-Џануб (Сидон) и Ал-Набатија (Набатија), који се деле на округе (*када*) и општине. Урбано становништво, углавном у Бејруту и у околини планине Либан, познато је по свом пословном духу. Век и по миграција и сталних путовања и размештања по свету довео је до тога да око 15 милиона људи либанског порекла живи широм света и да млади пословни људи имају контакте широм света. Либан, у поређењу са остатком арапског света, има велики проценат становништва са високом стручном спремом.

делимично повлачење 1985, али је задржао контролу над областима на југу Либана, које су обезбеђивале Израелске одбрамбене снаге (IDF) и Либанске де фацто снаге (DFF), које су чиниле такозвану „Армију јужног Либана“ (SLA).

У годинама које су уследиле, напори Савета безбедност били су усмерени ка очувању територијалног интегритета, суверенитета и независности Либана, а генерални секретар наставио је са дипломатским акцијама како би натерао Израел да напусти окупиране зоне. Иако је ситуација остајала непромењена, Савет је на захтев владе Либана и препоруку генералног секретара у више наврата продужавао мандат UNIFIL-a.

Повлачење израелских снага

Апели Савета безбедности уродили су плодом у априлу 2000. године, када се догодио значајан обрт. Генерални секретар УН примио је званично обавештење владе Израела да ће повући своје снаге из Либана до јула 2000. Много пре него што је предвиђено, снаге IDF и DFF почеле су да напуштају своје позиције, па је у јуну генерални секретар обавестио Савет безбедности о повлачењу израелских снага из Либана у складу са линијом коју су означиле Уједињене нације. Истовремено, снаге DFF су расформиране и ослобођени су сви заточеници из злогласног затвора Ал-Киам.

Након израелског повлачења, стање у области рада UNIFIL-a остало је, углавном, мирно. Либанска војска, жандармерија и полиција установила је пунктове у области контроле кретања и одржавања реда и закона. У свом извештају од 20. јула 2000, генерални секретар навео је да се у јужном Либану виде драстичне промене и да се после више од две деценије не чују пуцњи. Међутим, он је упозорио да, иако је ситуација доста побољшана, у сектору Израел–Либан потенцијална опасност још постоји.

Избијање нове кризе

Све до јула 2006. године, упркос бројним мањим повредама такозване „плаве линије“, укључујући повреде поморског и ваздушног простора, али и повремених кршења примирја, ситуација у области остала је релативно мирна. „Плава линија“ је линија примирја из времена арапско-израелског рата 1948/49. године. У протеклих 60 година стално су је повређивали палестински или либански добровољци, који су кренули да изведу герилске акције у Израелу, али и израелска војска приликом инвазија на Либан.

Фокус деловања „плавих шлемова“ односио се на „плаву линију“ и суседна подручја, помажући да се патролама, посматрањем из фиксне позиције и у блиском контакту са завађеним странама одржи прекид ватре. Поред тога, чишћење мина и неексплодираних убојних средстава у јужном Либану, такође добија додатни замаха.

Али, као што се показало у више наврата током година, мирни периоди дуж „плаве линије“ често су праћени епизодама непријатељства. Један од инцидената за последицу је имао неколико убијених и рањених војних посматрача Уједињених нација. Овакви инциденти показали су да тензије између страна нису ни у једном тренутку значајно умањене, а да је самим тим стабилност и даље угрожена.

Ове слутње су нажалост потврђене када су јулу 2006. године припадници Хезболаха лансирали неколико ракета са либанске територије, занемарујући „плаву линију“, према позицијама Либанских одбрамбених снага, али и према подручју израелског града Зарит. Паралелно са тим нападом, борци Хезболаха прешли су „плаву линију“ и ушавши у Израел напали патролу и убили три израелска војника, а ранили још два. Напад су пратиле тешке размене ватре преко „плаве линије“, а Хезболах је циљао позиције IDF и израелске градове јужно од „плаве линије“.

Израел је том приликом узвратио нападајући са земље, из ваздуха и мора. Поред ваздушних напада на положаје Хезболаха, IDF је

Српски мировњаци и у Либану

Народна скупштина Србије усвојила је одлуку да српски мировњаци, поред учешћа у мисијама у Конгу, Чаду, Обали Слоноваче и Либерiji, ускоро оду у још две мировне мисије под окриљем Уједињених нација – у Либан и Кипар, уз подршку Шпаније, Италије, Мађарске и Словачке.

циљао бројне путеве и мостове у јужном Либану, у оквиру али и изван области под контролом мисије UNIFIL.

Најновији сукоби радикално су променили контекст у коме UNIFIL делује. Упркос томе што су озбиљно ометани у току међусобних напада две сукобљене стране, „плави шлемови“ спроводили су војна осматрања, пружали помоћ у хуманитарним акцијама, али исто тако и обезбеђивали медицинску помоћ, радећи при том у великој опасности.

Божја странка

Хезболах, односно Хизб Алах, што значи Божја странка, јесте шиитска проиранска либанска паравојна организација, настала 1982. године, као одговор на улазак Израела у јужни Либан. На челу овог покрета још од 1992. године је Хасан Насралах. Америка, Велика Британија и још шест земаља прогласиле су Хезболах терористичком организацијом.

Војни део Хезболаха располаже са око 1.000 наоружаних људи, а скоро десет пута више налази се у резервном саставу. Војна тактика углавном се заснивала на ракетирању израелских циљева, а ова група располаже и ракетама домета до 150 километара. У њиховим нападима се искључује употреба бомбаша самоубица, а такође, бар начелно, не нападају цивилне циљеве.

Данас је овај покрет израстао у организацију која има разгранате делатности, укључујући и радио, телевизију, новине, школе, болнице, социјалне установе, а неки чланови су и у саставу либанске владе. Главни финансијер је Иран, а сматра се да знатна помоћ Хезболаху стиже и од Сирије.

У очима већине становника јужног Либана, Хезболахово оружје је средство за одбрану њихове земље од израелског напада. Захваљујући свом угледу међу шиитским становништвом, Хезболах може да спроводи своју вољу, а да и не покаже своје оружје. „Ми смо народ који брани своју земљу“, каже старешина села Хула, Мустафа Хиџази. „Овде свако има оружје. Отпор је отпор народа, без обзира на то да ли га називате Хезболахом или неким другим именом“.

Распоредивање проширене мисије

Због овакве ситуације, Савет безбедности је, након интензивних преговора, у августу 2006. године донео Резолуцију 1701 којом позива на пун прекид непријатељстава овог једномесечног рата, а посебно наглашавајући захтев за „хитним престанком свих напада Хезболаха и хитним престанком израелских војних офанзивних операција“ у Либану, позивајући истовремено и Израел и Либан да подрже прекид ватре и помогну у проналажењу свеобухватног решења кризе.

До усвајања Резолуције 1701, Савет је знатно бројчано повећао мисију UNIFIL, тако да је, од нешто више од две хиљаде војника непосредно пре рата, достигла број од 15.000 војних лица, али је и проширила свој првобитни мандат. Поред тога, Савет је први пут одлучио да укључи и Поморске ударне групе у састав мировне операције.

Следећи прекид непријатељстава, постепено повлачење снага IDF-а и размештање либанских трупа, припадници UNIFIL распоредили су рекордном брзином у односу на остале мировне операције такве сложености, појачани батаљонима из Француске, Италије и Шпаније. Активност које од тада предузимају бројно ојачани мировњаци, до данас су од великог значаја у спречавању понављања непријатељстава дуж „плаве линије“.

Биљана МИЉИЋ

Беспилотне летелице у авганистанском сукобу

Освета ратника из фотеле

У постмодерном оружаном сукобу, војничка жртва више није нужна. Суочени са трошковима обуке и опремања професионалног војника, забринути због очекиване реакције јавног мњења, доносиоци одлука смрт на бојном пољу данас доживљавају као неодговорно расипање ипак оскудних ресурса.

Доминација технологије омогућила је повлачење војника са линије. Деминирање се постепено роботизује, уводе се даљински системи за контролу ватре, а беспилотне летелице поред извиђачког, стичу и борбено својство. Управо је „Пауелова доктрина“, прокламована уочи Првог залиског рата, рачунала са постигнућима „револуције у војним пословима“, не би ли надмоћном силом надвладавала сваког противника.

„Револуција у војним пословима“ односи се на сваку драматичну промену у организацији, припреми и извршењу војних операција која настаје иновативном применом нових технологија. Такве су се „револуције“ десиле више пута у историји и њима је по правилу претходио технолошки искорак. Редом, откриће барута, парне машине, мотора са унутрашњим сагоревањем, авиона, носача авиона и атомске бомбе, повлачили су за собом фундаменталне промене у приступу ратовању.

■ Прецизно ратовање

Технолошки напредне државе једине су способне да „прецизно ратују“. Сукоб који оне воде карактерише употреба прецизно вођене муниције (енг. *precision guided munitions* – PGM) тј. „паметних бомби“ и беспилотних летелица (енг. *unmanned aerial vehicles* – UAV). Циљ оваквог, „прецизног ратовања“ јесте смањење војника на терену, већа ефикасност, трошење мање муниције за исти циљ уз мање колатералних жртава... Претпоставка дејства (неретко погрешна) је да су подаци прикупљени обавештајним радом поуздани.

Постоје две предности „прецизног ратовања“. На првом месту, оно је јефтиније, упркос високим трошковима развоја саме технологије. Ефективност оваквог вођења сукоба одсликава чињеница да је сада у једном налету постало могуће уништити више мета, док је у прошлости такав задатак захтевао далеко већи ангажман људских и материјалних ресурса. Затим, мете се погађају са прецизношћу која је без преседана у историји, ризик по становништво је смањен. Ово омогућава планерима да без зазора приступе метама у густо насељеним срединама.

Увођење даљински прецизно вођене муниције у другој половини деведесетих поклопило се са потребама доктрине „хуманитарног интервенционизма“. Тако је удео „паметних бомби“ у укупно употребљеној муницији постепено растао. Док се свега седам посто употребљених бомби у Првом заливском рату може окарактерисати као „паметно“, приликом инвазије Авганистана 2001. године њихов удео достигао је 60 процената. У симболичком смислу, крајњи исход представља „постхеројско ратовање“, како је деловање са даљине од неколико хиљада километара назвао Едвард Лутвак.

У овом тренутку, једине две државе које користе наоружане беспилотне летелице у саставу својих оружаних снага су САД и Израел. У Ираку и Авганистану наоружаном беспилотном летелицом типа „косач“ (ознака MQ-9 Reaper) управља америчко ваздухопловство, а у Пакистану, ако је веровати аналитичарима из Америке, CIA. „Косач“ је прва беспилотна летелица способна да „лови и убије“ (енг. *hunter-killer*), располаже турбопроп мотором од 950 коњских снага који омогућава лет под пуним оптерећењем од 14 до 18 часова (односно, 6.000 км) брзином од 300 км/час. У овом тренутку, на носаче је могуће поставити или 14 ласерски вођених ракета типа „Hellfire“ или две (опет ласерски вођене) авио-бомбе типа „Paveway II“ односно „JDAM“, битно различите по количини убојне моћи којом располажу.

■ Проблем легалности

У стратегији операција објављеној пре нешто више од годину дана, представници администрације председника САД као приоритетне означили су операције које се воде с циљем потпуне елиминације Ал Каиде из простора на граници Авганистана и Пакистана. Ипак, ситуација на терену у другој половини 2009. године приморала је снаге коалиције да напоредо са неконвенционалним операцијама вођеним на граници, предузимају конвенционалне операције, масовне по обиму, у нестабилним провинцијама Хелманд и Кандахар.

Други проблем представља чињеница да су овакви напади на ивици легалности. У овом тренутку најмање три летелице су на стајанци у пакистанској бази Шемси, ван сваког мандата. По свему судећи, пакистанске власти су прећутно пристале да се не тражи одобрење за сваки напад, све док су мете „инострани борци“ а не „домаћи“ талибани. Док САД одбијају да потврде да се напад уопште догодио, пакистанске власти признале су 34 напада у 2008. години. Овде је реч о погодби која одговара пакистанским власти-

Страдање цивила

Прецизност беспилотних летелица доведена је у питање. Непотпуни или сасвим нетачни обавештајни подаци водили су страдању цивила који нису били уплетени у побуњеничке активности. Ово је нарочито постало проблем у Пакистану. Поједини коментатори тврде како већину жртава чине управо цивили. За пакистански дневник *Вести*, Хамид Мир написао је априла 2009. како је за три године, од јануара 2006. у нападима САД ликвидирано 687 недужних пакистанских цивила. У тексту објављеном у *Њујорк тајмс* 16. маја 2009, стручњаци за противтерористичке операције Дејвид Килкален и Ендрју Ексум поновили су овај закључак речима „будући да је од 700 страдалих цивила свега њих 50 идентификовано као терористи, оправдано је закључити да је 98 посто страдалих недужно“.

Постоје, међутим и супротна мишљења. У анализи Питера Бергена и Кетрин Тиндеман каже се како је у 82 напада у Пакистану од јануара 2008. године страдало између 750 и 1.000 људи. Од овог броја, како они тврде, између 500 и 700 (нешто више од две трећине) погинулих су побуњени елементи повезани са тероризмом. Па ипак, ово двоје аутора навели су имена свега 20 тражених лидера Ал Каиде. Овако мали број идентификованих лица тражених због тероризма истраживач пакистанског Института Аријана Ферхат Џај образлаже тврдњом да су побуњеници способни да ефективно забране приступ месту напада, сами се постарају за мртве и рањене и издају проглас према коме су сви настрадали цивили. Чак и да је тако, учинак где цивили чине трећину страдалих тешко се може прихватити као успешан.

ма, будући да из политичких разлога оне нису спремне да воде операције против побуњених елемената у тзв. племенским областима.

Чини се да ће најважнији производ рата против тероризма представљати управо искуство стечено у нападима беспилотним летелицама. Технолошка супериорност којом САД располажу је та која олакшава доношење одлуке. ■

Марко САВКОВИЋ

Забринутост због нивоа етничке тензије у БиХ

Генерални секретар НАТО-а Андерс Фог Расмусен и високи представник ЕУ за спољну политику и безбедност Катрин Ештон разговарали су у Бриселу о ситуацији у Босни и Херцеговини (БиХ), саопштио је НАТО. „Све земље чланице Алијансе имају заједничко мишљење да будућност БиХ лежи у евроатлантским структурама. Међутим, постоји велика забринутост због нивоа етничке тензије и реторике у БиХ”, рекао је Расмусен новинарима после састанка.

Он је изразио наду да ће БиХ ускоро „извршити пренос војне имовине са ентитетског на државни ниво”, што је услов за приступање Акционом плану за чланство (MAP) који је НАТО понудио БиХ на самиту НАТО-а одржаном у априлу у Талину.

Расмусен и Ештонова присуствовали су и седницама Северноатлантског савета и Комитета за политику и безбедност ЕУ на коме је главна тема била БиХ, где ЕУ предводи операцију „Алтеа”, уз подршку НАТО-а. ■

Украјина одустала од чланства у НАТО

Улазак у НАТО скинут је са списка спољнополитичких циљева Украјине, објавио је министар спољних послова те земље Константин Гришченко.

„Украјина ће наставити да развија односе са Северноатлантском алијансом, али питање чланства неће бити актуелно у догледној будућности. То је у складу са садашњим стањем ствари”, рекао је Гришченко.

Он је казао да улазак Украјине у НАТО не подржава већина становништва и да би он био погубан по државну политику. Гришченко је, међутим, наговестио да ће Украјина, ипак, наставити да сарађује са чланицама НАТО у војним и цивилним програмима за ванредне ситуације.

Бивши председник Украјине Виктор Јушченко залагао се за улазак земље у НАТО. Међутим, актуелни председник Виктор Јанукович, који је ту функцију почео да обавља у фебруару, јасно је ставио до знања да је улазак у НАТО пао на дно листе спољнополитичких циљева. Он је, у складу са тим, рекао да Украјина неће улазити у војне савезе и није прихватио позив да Украјина уђе у Организацију уговора о заједничкој безбедности. ■

Америчка база ипак остаје на Окинави

Премијер Јапана Јукио Хатојама одбацио је захтеве локалних званичника и житеља за измештање ваздухопловне базе америчке морнарице „Футенма” са острва Окинава. Премијер Хатојама је саопштио да би база требало да буде измештена у залив Хеноко, у близини северног града Наго, што је у складу са споразумом који су Јапан и Сједињене Америчке Државе потписали 2006. године.

С обзиром да се ваздухопловна база „Футенма” налази у градском окружењу, локално становништво је затражило да се база измести због буке и загађења ваздуха које праве авиони. Помињу се и безбедносни разлози, нарочито након пада једног америчког хеликоптера августа 2004, иако у том инциденту није било жртава на земљи.

Хатојама се народу Окинаве извинио што америчка база не може да буде измештена, пошто, како је рекао, последњи развој догађаја на Корејском полуострву показује да присуство савезничких војних снага на том подручју не би требало да буде смањена. ■

САД има више војника у Авганистану него у Ираку

Од интервенције у Ираку 2003. године, Сједињене Америчке Државе (САД) по први пут имају већи војни контингент у Авганистану него у Ираку, саопштио је Пентагон. У саопштењу се наводи да сада у Ираку има 92.000 америчких војника, а у Авганистану се налази 94.000 војника.

У најавама је да ће број Американаца под оружјем у тој земљи порастати на око 98.000 током ове године. Број америчких војника у Ираку је, са 160.000 колико је било у 2007. години када су биле највеће војне операције, пао на 92.000, и планирано је да се сви амерички војници повуку из те блискоисточне земље до септембра ове године. ■

Млади Данци воле војску

У Данској ове године први пут неће бити извлачења бројева који одређују који 18-годишњаци ће служити војску, а који су ослобођени те обавезе, будући да су добровољци попунили сва места.

Данској војсци је сваке године за попуњу потребно 6.500 нових регрута.

За служење војног рока млади Данци се одређују једном врстом лутрије, али је ове године извлачење бројева отказано јер се потребан број регрута већ добровољно пријавио. ■

Ароматерапијом против ратног стреса

Америчка војска експериментише са коришћењем ароматерапије, акупунктуре и других неконвенционалних метода у лечењу војника трауматизованих искуствима са ратишта, изјавио је амерички министар одбране Роберт Гејтс, оценивши да експеримент „обећава”. Гејтс је навео ове неконвенционалне методе лечења пост-трауматског стреса (ПТС) током састанка са супругама војника у касарни Форт Рајли, у савезној држави Канзас, када је једна од њих затражила одговор на питање зашто киропрактика и акупунктура нису покривене војним социјалним осигурањем.

„Имамо једну експерименталну јединицу... у којој лечимо војнике са ПТС-ом користећи читав низ неконвенционалних приступа, укључујући ароматерапију, акупунктуру и сличне ствари, које дају неке озбиљне резултате, па ћемо можда и то убацивати међу законске предлоге”, рекао је Гејтс. ■

Пише
Александар РАДИЋ

Генералова грешка

Генерал Мекристал се у борби за свој поглед на решавање проблема у Авганистану сударио са мишљењем потпредседника Бајдена, који цени да је тамо потребно мање људи, а више високе технологије, односно прецизног и селективног бомбардовања. Мекристал је у *Ролингстону* за Бајдена имао презриво питање: *ко је то?*

Писање *Ролингстона* указало је на то да постоје озбиљна размимоилажења у америчком политичком и војном вођству око тога шта учинити у Авганистану. Нико не жели да буде крив за евентуални пораз, а Мекристал је у својој изјави указао на то да сматра да неки не воде рачуна о томе шта се дешава, већ о својој репутацији.

За генерала нема више ризика да ће остати нарушене репутације, јер он неће бити крив за пораз у Авганистану зато што неће ни бити тамо.

Председник Обама је уз смену Мекристала обавестио јавност да промена команданта неће значити и промену приступа у покушају да се реши криза у Авганистану. Актуелни модел сузбијања побуне потписао је Мекристал прошле године у време када је дошао на дужност команданта америчких снага у Авганистану. У тој *Иницијалној процени* команданта детаљно је анализирано шта се претходно дешавало у авганистанским планинама, докле се дошло и предложене су мере за будућност. Мекристал је за процене добио одрешене руке од стране политичара и одбрамбеног система, подршку медија и пре првог потеза на терену статус "спасиоца" из најдужег рата који су САД до сада водиле.

У пракси се речи са папира јако тешко преносе у стварне резултате. *Иницијална процена* команданта свела се на мршаве резултате за годину дана његовог вођства у Авганистану.

Актуелне прилике довеле су у питање колико се тај документ може користити као реалан ослонац за планирање. Наиме, у домену теорије, генералове замисли одлично звуче, почев од начина на који се воде противпобуњеничке операције, развоја локалних безбедносних структура, повећања присуства међународних снага, до тренутка када ће бити толико снажне да потисну побуњенике и пруже прилику за стабилизацију стања.

У процени команданта нижу се школски примери како и шта треба да се ради и на замишљеној одбрани рада, пред ментором, Мекристал не

би имао проблема. Али стварост је сасвим другачија.

Мекристал је повео једну већу офанзиву чистћења терена у покрајини Хелмад која је добила изузетну пажњу и на крају се завршила тихо, без неких особитих резултата. Ако као што то увек бива са герилом, како сила прође тако се герилци поново појаве тамо где су привидно нестали. Очекивало се да ће Мекристал предузети нову офанзиву у којој ће се осетити присуство појачања броја људи под америчком заставом и то на подручју Кандахара, који се сматра за најжигавије упориште побуње. Од те офанзиве за сада ништа. Чека се погодан моменат.

Према Мекристаловој процени циљ сваке противпобуњеничке операције мора да буде становништво Авганистана, односно придобијање подршке. Учестале колатералне штете и доминација побуњеника у утицају на становништво не иду у прилог претпоставци да се америчка војска труди да оствари зацртани циљ придобијања цивила.

Један од главних Мекристалових адута био је развој локалних безбедносних снага, које треба да преузму на себе знатан део задатака од међународних снага. Мекристал се zaloжио за то да се бројно стање Авганистанске Национале Армије (АНА) дове-

де до 240.000 људи. Полиција треба да нарасте на 160.000 људи како би се учврстила безбедност. Уз то планирано је двоструко повећање граничне полиције. Пораст моћи локалних снага подразумевао је набавке нових средстава ратне технике, обуку уз помоћ америчких снага и ISAF-а, итд.

У пракси АНА је конфузно вођена и до сада се није потврдила као састав којем страни војници верују када се заједно нађу на задатку.

Иницијална процена Мекристала почиње речима: „Ситуација у Авганистану је озбиљна. Мисија је остварљива, али успех захтева фундаментално нов приступ”.

Ресурси који су у последњих годину дана стављени у функцију остварења такве процене нису довели очекивале промене и ту се може разумети како је један генерал изузетне каријере дошао у ћорсокак из кога сада излази технички без пораза, по одлуци политичара. Можда ће Мекристал једног дана писати мемоаре о томе како је његов план био једини начин да се Авганистан врати у нормалан живота, ели ето, нису то препознали они на врху. ■

Новог команданта у Авганистану генерала Дејвида Петреуса, досадашњег директно претпостављеног Мекристалу, дочекаће пуно проблема, а мало маневарског простора за излаз из кризе. Петреус ће бити само један у низу генерала од којих се од 2001. године очекује да изведе чудо да, у складу са речником политичке коректности, заврши рат.

То никада никоме није пошло за руком – герилски покрети су или уништавани најсуровијим мерама без трунке милости или се одустајало од борбе и простор препуштао снагама које су доследни следбеници макијавелизма.

Стенли Мекристал учинио је грешку која се генералима никад не прашта – нарушио је ауторитет претпостављених политичких лидера отвореним критикама публикованим у јавности. То да генерал критикује политичаре не представља реткост, али увек се плаћа сменом и најчешће преласком из униформе у цивилно одело.

ПУНОЛЕТСТВО ЈЕДНОГ ЗЛОЧИНА

„Тајна Добровољачке улице“,
аутор Миладин Петровић,
издавачи - Републички центар
за истраживање ратних злочина
у Бањалуци и Свет књиге, Београд

Потекло је равно осамнаест година од стравичног злочина који се одиграо у сарајевској Добровољачкој улици, где је противно сваком слову ратног права и етике ратовања, људском уму и разуму, извршен масакр над припадницима ЈНА. Подмукла заседа паравојних формација, каквима је у оно време била преплављена БиХ, а Сарајево није било никакав изузетак, напротив, припремљена је за колону у којој су били старешине и војници још увек једине легитимне војске, чија је једина намера била да се мирно повуче из стравичног окружења, лонца у којој су кључали зло, мржња, освета...

Појам пунолетства везује се, углавном, за људско одрастање и наговештај зрелости, али овај пут новија историја бележи трагичну годишњицу злочина који, нажалост, није до краја расветљен, а његови „извођачи радова“ нити су децидно прозвани по имену и презимену, нити су близу оптуженичке клупе.

Наравно, догађај има политичку и војну димензију, а обе заслужују педантну анализу управо због свеколиког настојања да се ратна недела до краја расветле, као предуслов будућности суживота, сарадње и разумевања на просторима бивше Југославије.

Тема „Добровољачка“ дуго је остала замагљена у лавиринтима смутног времена, а истина, систематски претварана у праšину, упорно се гурала под тепих. И то у годинама када су се слегли утисци, пребројале жртве и подвукла црта. Али, како?

Печат личног доживљаја

Снага Петровићевих речи лежи у веродостојности и честитом аршину по коме се препознају и оштро разликују јунаци од кукавица, војници од злочинаца, калкуланти од правдољубивих, а понајпре добро од зла. Доза личног доживљаја и трагичног искуства неопходних у оваквој прилици, лишена је сваке патетике и субјективног сликања у црној и белој боји.

Уместо тога, аутор нуди безброј докумената, необоривих и лако проверљивих чињеница, казивања сведока, транскрипата, забележених и пресретаних договора и нагодби, све до јасне команде да се колона ЈНА заустави, а њени припадници побију!

ма одакле били и ком народу припадали. У сваком случају писане с мером и надасве добром намером. ■

Б. КОПУНОВИЋ

Промоција зборника у Институту за стратегијска истраживања

ПЕРСПЕКТИВЕ ВОЈНЕ ПРОФЕСИЈЕ

У организацији Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране Министарства одбране недавно је промовисан зборник радова с прошлогодишњег научног скупа „Војна професија у Србији – стање и перспективе“.

Конференција и издавање зборника први су кораци у великом пројекту, нагласила је заступница директора Института за стратегијска истраживања др Јованка Шарановић, додајући да су

у њему представљена искуства људи из система одбране и из цивилног друштва.

У последње две деценије, наша војска и друштво искусили су много изазова и великих промена, рекла је, подсећајући да смо у том периоду имали бар четири војске и толико преименовања оружаних снага. У светлу актуелних реформских промена, како је истакла Јованка Шарановић, може се рећи да је тај пројекат научни осврт на проблеме у служби проналажења практичних решења.

Зборник обухвата научне анализе које су на конференцији изложили аутори из Министарства одбране и Војске Србије, с цивилних факултета, института и невладиних организација. У три тематске целине, које се односе на војну професију и друштво, каријеру и статус, на профил официра и нове изазове које то занимање носи, 25 научних радова разматра проблеме војне професије у теорији и пракси. ■

Б. МИЉИЋ

ПРВА АУТОМАТСКА ПУШКА МКБ 42(X)

Ова аутоматска пушка се везује за Други светски рат и немачки модел MP 43/1 на чијим су се основама развијали каснији модели MP 43, MP 44 и СтГ 44. Развој концепта аутоматских пушката је трајао од краја 30-тих година у потпуној тајности. Развој аутоматске пушке је пратио и развој нове одговарајуће муниције, кратког метка 7,9 x 33 Курз.

Пре него што је отпочела серијска производња аутоматске пушке био је расписан конкурс за дизајн на који су се јавиле фирме Валтер и Хенел. Конкурс је код Немаца чак и у ратним годинама био обавезна пракса и понуђени модели би се слали на испитивање у трупе након чега би се одабрао један модел. Хенелов прототип, који је победио на конкурс, носио је ознаку МКБ 42(X) (Machinen Karabinen 42 – Haenel). Иако је усвојен за серијску производњу, овај Хенелов прототип се разликовао од

модела MP 43/1 који је званично уведен у употребу, што га чини додатно занимљивим и ретким.

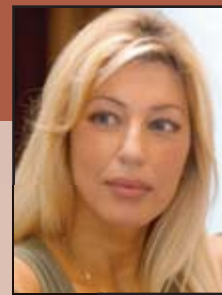
Аутоматска пушка је радила на принципу позајмице гасова, са гасном комором смештену изнад цеви. Цела пушка, сем кундака и рукохвата је израђена од пресованог лимана, што је постала стандардна одлика немачког оружја тог времена, прилагођеног масовној и децентрализованог производњи.

Карактеристичне одлике модела МКБ 42(X) у односу на касније варијанте је да има дужу гасну комору, која се протеже дуж читаве цеви, и да пуца из затвореног затварача. На основу искустава која су стечена током проба пушке у трупама на источном фронту, чувени конструктор Шмајсер је извршио извесне измене од којих је најзначајнија прилагођавање затварача за паљбу из задњег положаја. Тако модификован модел МКБ 42(X) добио је званичну ознаку MP 43/1 (Machinen Pistole 43/1), и уведен у серијску производњу. Оригинална верзија, МКБ 42(X) је произвођена током 1942. и 1943. и произведено је око 11.000 комада. Овако мали број произведених комада је разумљив са обзиром да је у питању само прототип и да је већина замењена каснијим стандардним моделима. Па ипак извршен број ових прототипова се понегде задржао у употреби током рата.

Модел МКБ 42(X) је дефинитивно један од највреднијих експоната из колекције оружја Другог светског рата Војног музеја, јер представља полазну тачку у развоју оружја које је обележило другу половину 20. века и држи примат и данас у личном наоружању војника. ■

Дејан МИЛИВОЈЕВИЋ

Фудбал

Пише
Зорица ЈАНКОВИЋ

Ако су Хрвати и Словенци називе својих фудбалских (ногOMETНИХ) клубова углавном давали према месту деловања (НК Загреб, НК Сплит, НК Шибеник, НК Задар, НК Ријека, НК Осиек, НК Карловац, НК Марибор), у Србији је то чињено у складу са идеолошким опредељењем оснивача: Црвена Звезда, Партизан, Раднички, Слога, Јединство, Пролетер, Будућност, Слобода, Напредак, Полет.

Првенство света у фудбалу (енг. World Cup, фран. Coupe du Monde de Football, шпан. Copa Mundial de Futbol, нем. Weltmeisterschaft, итал. Mondiali di Calcio), ових дана је, без премца, планетарни догађај број један. Како ова рубрика носи назив Речи и синтагме, за ово такмичење сам дала и називе на водећим светским језицима. Али, намера ми је нешто друго: остајући у теми, пружио ми се идеална прилика да у овом броју нашег магазина (у време трајања првенства) упоредим називе наших фудбалских клубова (са територије Републике Србије) са називима фудбалских клубова из западних република бивше нам заједничке државе СФРЈ.

Замало да употребим синтагму – са ових наших простора, која је редовно коришћена у време профилисања нових независних држава, али и која је остала идеална за све оне који до данашњих дана своје деловање, интерес или сферу интересовања нису у могућности да омеђе границама бивших југословенских република. Као историчар морам да подсетим да су ови наши простори до почетка 19. века називани југоисточна Европа, да се топоним Балкан користио у наредна два века, да би почетком овог, из геостратегијских разлога великих сила (тј. међународне заједнице, како себе данас називају), истом враћен претходни назив. Данас се за ове наше просторе говори да припадају западном Балкану, јер како неки настоје показати „Европу данас чине земље које су чланице ЕУ, док државе западног Балкана, које иако историјски, цивилизацијски и географски припадају Европи, ипак нису Европа, већ то тек треба да постану чланством у Унији“ (Сенка Д. Павловић, Политика 16. јун 2010. стр. 16).

Имајући у виду наведене „клизне термине политичке географије“ (исти аутор), и подсећајући се и на речи историчара Милорада Екмечића да се „права историја тамо кује (у Европи, прим. З. Ј.), а да су ова балканска обрачунавања само политички додатак“, добили смо оквир за разумевање наше теме. Дакле, у Хрватској и Словенији огромна већина назива фудбалских (ногOMETНИХ) клубова давана је према месту деловања, па тако имамо; НК Загреб, НК Сплит, НК Шибеник, НК Задар, НК Ријека, НК Пула, НК Осиек, НК Карловац, НК Бјеловар, НК Борово, НК Марибор, али и НК Сегестика и НК Цибалија, по латинским називима Сиска и Винковаца.

С друге стране, огромна већина фудбалских клубова у Србији своје називе добијала је у складу са тадашњим идеолошким опредељењем оснивача, па осим београдске Црвене Звезде и Партизана имамо; ФК Раднички (Београд, Ниш, Крагујевац, Сомбор, Обреновац, Пирот, Шид, Свилајнац, Бајмок, Зрењанин, Нова Пазова), ФК Борац (Чачак), ФК Слога (Краљево, Бајина Башта, Петровац на Млави, Пожега, Сјеница, Темерин, Лесковац), ФК Јединство (Уб, Смедерево, Стара Пазова, Ужице, Нови Бечеј, Сурчин, Параћин), ФК Пролетер (Зрењанин, Нови Сад), ФК Будућност (Ваљево, Алибунар, Банатски Двор, Бановци), ФК Слобода (Чачак, Ужице), ФК Напредак (Крушевац, Алексинац), ФК Полет (Београд, Наково, Сивац), ФК Младост (Лучани, Апатин, Нови Сад, Бачки Јарак, Бачки Петровац), ФК Рад (Београд), ФК Први Партизан (Ужице), ФК Радник (Сурдулица), ФК Млади Радник (Пожаревац).

А данас је дошло отрежњење. И кроз називе фудбалских клубова видимо да су западне комшије одувек гледале своја посла и да их није интересовала заједничка Будућност, као ни Напредак, Слога и Јединство. ■

Ауторка је историчар и кустос Историјског музеја Србије

Ваздушни рат

Операција Гром, која је трајала од 2. марта 1965. до 1. новембра 1968, по мишљењу челних људи САД, била је успешна. Они су тврдили да су ДР Вијетнам нанели штету у вредности од 300 милиона долара. Међутим, изнад Северног Вијетнама у тих 35 месеци кампање оборено је 700 авиона, чија је вредност била 900 милиона долара.

Иако што су снаге ФНО покренуле већи број напада на базе САД у Јужном Вијетнаму, влада САД одобрава ваздушну офанзиву на ДР Вијетнам. Операција бомбардовања територије ДР Вијетнама, названа *Гром*, отпочиње 2. марта 1965. године. Првог дана напада уништена су нека складишта муниције ОС ДР Вијетнама. Марта 1965. године, два сквадрона са око 50 авиона *F-105 тандерчиф* извели су први напад на територију ДР Вијетнама. До јуна 1966. године два комплетна винга са око 144 авиона *F-105* била су ангажована у Вијетнаму. Само су авиони 355. винга имали више од 101.000 борбених летова са 263.000 сати налета. За то време авиони 355. винга напали су 12.675 циљева и на њих бацили 202.586 тона бомби.

До јануара 1969. године Американци су у Вијетнаму изгубили више од 400 авиона *F-105* од укупно произведених 833. Ваздушни напади на Северни Вијетнам постали су скоро свакодневни, а тактика тоталног разарања примењивана је у још већем обиму према подручју која је контролиса ФНО. Масовно су употребљавана и напалм средства и хемијско оружје. Само у прве три године ескалације (до 1968. године) опустошено је (хербицидима и дефолијантима) преко милион хектара шуме и обрадивих површина, од којих највећи део без могућности регенерације.

Систематско бомбардовање

Напади авијације били су концентрисани нарочито на комуникације, мостове, складишта горива, речни транспорт, војне конвоје и логоре, а посебно на Хо Ши Минов пут, којим је готово без прекида циркулисао саобраћај и транспорт из Северног у Јужни Вијетнама. Листа циљева стално је проширивана (септембра 1967. године обухватала је 302 објекта), а густина бомбардовања повећана је за 20 пута. Готово да није било значајног објекта у ДР Вијетнаму или на ослобођеној територији у Јужном Вијетнаму који није био под ударом авијације: само до јула 1968. године на ДР Вијетнам бачена су два и по милиона тона бомби, а од априла до септембра 1968. године сваког дана бацано је више од 2.000 тона експлозива. Нарочито су јако нападани Ханои, Хајфонг и луке у делти Црвене реке и Тонкиншком заливу.

Највеће пустошење над Вијетнамом чинио је стратегијски бомбардер *B-52*. Почев од 17. јуна 1965, кад су први пут употребљени, па до 1971. године авиони

Б-52 извели су 84.000 борбених мисија и бацили 2,2 милиона разних бомби. Њихов ефекат разарања могао се упоредити са атомском бомбом баченом на Јапан.

За овај рат везана је и појава касетних бомби. У Вијетнаму су коришћене бомбе типа СБУ-24, СУУ-7А, ВЛУ-М31, М35, М36 и Мк-20 (Рокеје-2СБУ). Челичне куглице бачене из ових бомби пробијале су и ломиле кости главе и грудни кош на удаљености од пет метара, а на удаљености од 25 м пробијале су меко ткиво и органе по читавом телу. Лечење рањеника било је врло отежано, ране су често биле обично неприметне и неприступачне. Због тога је ова фамилија бомби проглашена нехуманом.

Када је америчка авијација започела систематско бомбардовање ДР Вијетнама, СССР је одговорио постављањем ракетног система 3-В СА-75Мк двина у северновијетнамским ПВО јединицама. Јединице ПВО са ракетама СА-75Мк двина имале су борбену премијеру 25. јула 1965, оборивши у једном дану три авиона. Почетком америчке кампање, у ловачким авијацијским јединицама РВ ДР Вијетнама имало је 53 ловца МиГ-15 и МиГ-17.

У решавању најсложенијих задатака ПВО – заштита од дејстава из ваздуха, снаге ФНО и ОС ДР Вијетнама примењују неколико ефикасних поступака: изузетно опсежно оперативно и тактичко маскирање, систем интеграције сопствених и противникових борбених поредака, брзе, изненадне и, претежно, ноћне нападе и ПВО заштиту најосетљивијих елемената борбеног поретка сопствених снага. Поред РС 3-В СА-75Мк, јединице ПВО ДР Вијетнама имале су на располагању и неколико хиљада противавионских митраљеза и топова чији се калибар кретао од 12,7 мм, преко 14,5 мм, 23 мм, 37 мм, 57 мм, 85 мм, па до 100 мм.

Борбени хеликоптери – америчка лака коњица

Вијетнамски рат довео је до пуне афирмације борбену машину звану хеликоптер. Већ 1965. године Американци изводе неколико већих ваздушнодесантних операција: 28. јуна учествује 77 хеликоптера, а 6. јула, 103 хеликоптера. У обе операције изведено је више хеликоптерских десанта са 1.949 полетања. У августу 1965. године у Вијетнаму је задејствовала комплетна 1. коњичка дивизија (ваздушно-покретна), после чега почиње серија хеликоптерских десанта мањим снагама, као и дејства наоружаних хеликоптера. Најзначајнија акција одвијала се у борбама код Плај Меса, када је 19. октобра извиђачки батаљон ове дивизије пребацио комплетну 3. ваздушно-покретну бригаду. Од тог времена извиђачки батаљон предузима операцију извиђања из ваздуха, ради откривања противника који је одступао ка шумовитим планинама Камбоџе.

Почетком 1966. године америчка војска такође изводи серију хеликоптерских десанта у дејствима код Бонг Сона, јачине до батаљона. У тим акцијама приликом искрцавања људства погођено је 12 хеликоптера. Како су настале тешкоће у вези са снабдевањем, али и одржавањем хеликоптерских јединица, али и ради боље организације садејства и извођења борбених дејстава на целокупној територији Јужног Вијетнама, све хеликоптерске јединице које су биле ван састава 1. коњичке дивизије обједињене су у оквиру 1. авијацијске бригаде. Бригада је имала шест авијацијских батаљона

и две авијацијске групе; сваки батаљон припадао је једној пешадијској дивизији (пет америчких и једна јужновијетнамска).

У мају 1970. године 1. коњичка учествује у кампањи на територији Камбоџе, одакле се повлачи месец дана касније. Борбена дејства на Хо Ши Миновом путу изведена су у периоду од 8. фебруара до 9. априла 1971. године. Операција која је понела назив Ламсон уједно је и последња ваздушно-покретна акција већег обима и изведена је на територији Лаоса. Хеликоптерски десанти су већим делом извођени у послеподневним часовима, због метеоролошке ситуације. Операција није дала очекиване резултате.

За борбу против хеликоптерских десанта снаге ФНО предузимале су мере пасивне заштите: растресит распоред и маскирање, борбу из блиског одстојања са хеликоптерима током лета или лебдења, знатно коришћење природних склоништа (која су тешко уочљива из ваздуха), копање „вучјих јама“ на местима погодним за искрцавање десанта или слетање хеликоптера и постављање мина

Офанзива Тет

Последњих дана јануара 1968. године снаге ФНО изводе најзначајнији стратегијски подухват друге фазе рата – општу офанзиву Тет (лунарна Нова година по вијетнамском календару, позната још и као година мајмуна). У зору 31. јануара 1968. јединице ФНО са снагама ДР Вијетнама почињу изненадни и истовремени напад на око 50 градова и упоришта и за десетак дана наносе тежак ударац противнику. Апарат квислинских локалних органа управе био је готово у потпуности разбијен, архиве уништене, комуникацијске везе покидане, информативни центри спаљени, складишта горива и муниције минирана, рад штабова и командних места паралисан. У Сајгону 16 бораца ФНО заузима на јуриш зграду америчке амбасаде и држе је неколико часова.

То је у САД изазвало неверицу и протесте против ангажовања америчких трупа у Вијетнаму. Борци ФНО продиру и у резиденцију шефа државе, а у Хуеу уз помоћ ОС ДР Вијетнама прекидају све везе са другим градовима. Непријатељ је био у потпуном кошмару, а целокупан систем пацификације налазио се пред расулом. Американцима је требало најмање две недеље да поврате контролу, а у Сајгону су борбе трајале око месец дана.

Успеси постигнути офанзивом Тет имали су вишеструки војни и политички значај. Америчка команда у Сајгону мења дотадашњи стратегијски концепт претражи и уништи новом стратегијом пацификације – очисти и држи. Међутим, стање на терену се почело мењати, тако да су јединице Вијетконга већ 12. марта 1968. изненадним препадом уништиле најважније складиште муниције армије САД за северну провинцију – Кија Вијет, а од фебруара до јуна 1968. године изведено је око 30 препада на аеродром Тан-Шон-Њут.

Средином маја у Паризу почињу први преговори представника САД и ДР Вијетнама. Обим и жестина војних операција, међутим, нису осетно смањивани. Већ првих дана септембра Американци и елитне формације војске Јужног Вијетнама почињу операцију Фениц,

Успешан отпор и у ваздуху

У ваздушним борбама са америчким авионима, северновијетнамски пилоти су у почетку највише користили ловце МиГ-17. Прва ваздушна победа ловачке авијације РВ ДР Вијетнама извојевана је 4. априла 1965. изнад Танх Хоа. Тада су четири ловца МиГ-17 успела да оборе два америчка јуришника F-105. Од маја до децембра 1966. године РВ ДР Вијетнама успело је да обори 47 америчких уз губитак 12 сопствених авиона. У укупно 480 борби у ваздуху од 1965. до 1972. године, северновијетнамски ловци оборили су 352 америчка авиона а изгубили 134 сопствена авиона.

којом је требало ликвидирати све виђеније активисте ФНО, а наредног месеца предузимају офанзиву у јужним провинцијама и у рејону Висоравни.

Промена стратегије

С обзиром на већ достигнути степен ескалације и однос снага на ратишту, решење више није тражено у даљем довлачењу војске из метрополе и интензивирању бомбардовања ДР Вијетнама. Уместо тога нова администрација у Вашингтону разрађује Никсонову гуамску доктрину вијетнамизације рата, која је имала за циљ да оспособи сајгонски режим и сајгонску армију да у што краћем року преузму на себе главни терет рата. Да би се то постигло, убрзана је материјална и финансијска помоћ сајгонској војсци (у складу са доктрином *доларом против идеје*).

У 1972. години отпочела су поновна жестока бомбардовања територије ДР Вијетнама. Објекти напада америчке авијације постају градови у делти Црвене реке и луке у Тонкишком заливу, али су резултати бомбардовања били знатно слабији због појачаног дејства ПВО браниоца. Обнављање ваздушних напада на ДР Вијетнам било је срачунато, пре свега, на постизање политичко-дипломатског ефекта и изнуђивање што већих уступака на преговорима у Паризу, али је и та тактика, као и већина ранијих, убрзо завршила крахом. Последњих дана марта снаге ФНО потпомогнуте снагама ДР Вијетнам прелазе у офанзиву на целом ратишту, ангажујући готово све своје ефикативне. Тежиште офанзиве било је на групацијама дивизијског нивоа, које је подржавала артиљерија и авијација ДР Вијетнам, а у појединим рејонима биле су ангажоване и оклопне јединице с тенковима Т-34 и Т-54. С обзиром на постављене циљеве и ангажоване ефекте, офанзива је извођена, претежно комбинованим операцијама и бојевима, герилска дејства имала су помоћну улогу и била су подређена акцији главних снага.

За САД и сајгонски режим офанзива ослободилачке армије уз садејство снага Северног Вијетнама представљала је не само стратегијско изненађење, већ и пораз највећих размера иако је офанзива заустављена. Идеја о пацификацији и вијетнамизацији

рата доживљава коначни слом, а заједно с њом рушила се и целокупна стратегијска концепција САД у Индокини. Првих дана марта САД прекидају четворне мировне преговоре у Паризу, а 8. маја минирају и блокирају све луке ДР Вијетнама ради пресецања линија снабдевања из иностранства. Блокада је требало да присили ДР Вијетнам на попуштање и прихватање америчких услова (посебно о репатријацији америчких ратних заробљеника из ДР Вијетнама и повлачењу северновијетнамских јединица из Јужног Вијетнама). Међутим, Американци убрзано повлаче своје трупе, тако да је већ до јуна 1972. године број америчких војника у Јужном Вијетнаму сведен на 49.000 људи.

Истовремено с блокадом, настављено је још разорније бомбардовање северновијетнамске територије, али се и у таквим условима преговори у Паризу настављају, и коначно потписује споразум 27. јануара 1973. године.

Амерички савезници у Вијетнаму

Аустралијска помоћ Јужном Вијетнаму, почетком 1962. године, када та земља у Сајгон шаље 30 саветника, значио је почетак мешања Аустралије у сукоб у Вијетнаму. Већ августа 1964. године РВ Аустралије (RAAF) шаље у ваздухопловну базу Вунг Тау један транспортни авион *ДНС-4А карибу*. Касније се та помоћ повећава, упоредо са све тежим положајем режима у Јужном Вијетнаму.

До почетка 1965. године било је јасно да се сајгонски режим без помоћи САД не може одржати на власт. Као део помоћи режиму у Сајгону, влада САД затражила је сарадњу пријатељских земаља. Аустралија шаље свој 1. батаљон из састава 1. краљевског аустралијског пука. Тај батаљон ће бити размештен већ у јуну 1965. године, заједно са америчком 173. ваздушнодесантном бригадом у провинцији Бијен Хоа. У марту 1966. године влада Аустралије одлучује да у Јужни Вијетнам упути два батаљона и ваздухопловну компоненту укључујући и хеликоптере *ирокез*, који ће бити базирани у селу Нуи Дат. На територији Јужног Вијетнама стално је било стационирано 8.500 војника, један сквадрон бомбардера *канбера Б. Mk-20*. Почев од 1967. године, у блокади обале Северног Вијетнама учествује и један разарач РМ Аустралије. Од краја 1966. године у Јужном Вијетнаму ангажован је и 6. краљевски аустралијски пук. У Јужном Вијетнаму укупно је службовало око 60.000 војника Аустралије (та бројка обухвата КОВ, РВ и РМ). Током ангажовања војника у Вијетнаму од јула 1962. до децембра 1972. године, Аустралија је имала 521 погинулог војника и 3.000 рањеника.

Од јединица савезника САД, највећу борбену вредност имале су три дивизије маринаца војске Јужне Кореје. Због своје борбене вредности војници Јужне Кореје третирани су исто као и амерички војници. Током извођења борбених дејстава, њима је авијација САД пружала подршку као и својим јединицама. У почетку су јужнокорејски маринци били наоружани пушкама

7,62 мм *М-1 гаранд* и карабинима *М-1А1*, да би убрзо по доласку на територију Јужног Вијетнама примили нове пушке 5,56 мм *М-16*.

У Јужном Вијетнаму биле су ангажоване три дивизије из састава маринаца војске Јужне Кореје и то: дивизија *Тигар*, дивизија *Плави змај* и дивизија *Бели коњ*. Нарочито је била ефикасна 9. дивизија звана *Бели коњ*, која је од 11. октобра до 4. новембра 1968. успела да убије 382 војника 7. батаљона, 18. пука војске ДР Вијетнам.

Почев од септембра 1963. године, на територији Јужног Вијетнама службовало је 312.853 војника Јужне Кореје. У јеку најжешће ескалације рата, на том простору их је било око 50.000. Погинуло је око 4.000 јужнокорејских војника.

Допринос других контингената (око 2.000 Филипинаца и 800 војника Новог Зеланда) био је у сразмери с њиховим бројем. ■

(Наставак у следећем броју)

Налик на Стаљинград

Током офанзиве *Тет* вођене су најкрвавије борбе у рату. Само у две недеље огорчених борби америчке трупе имале су око 1.100 погинулих, снаге Јужног Вијетнама око 2.300 погинулих, а било је и око 12.500 погинулих цивила. Напади су представљали шок и конфузију за америчке трупе у прве две недеље. Већ после тога Американци полаганом враћају иницијативу и сламају оштрицу напада. Снаге ФНО губе 30.000 бораца, Американци су имали 2.000 погинулих а јужновијетнамска војска 14.000.

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. јула

Православни

- 3. јул** – Преподобни Наум Охридски
- 5. јул** – Преподобна Анастасија Српска
- 7. јул** – Рођење светог Јована Претече – Ивањдан
- 11. јул** – Свети новомученици Дабробосански и Милешевски
- 12. јул** – Свети апостоли Петар и Павле – Петровдан
- 14. јул** – Свети мученици и бесребреници Козма и Дамјан

Римокатолички

- 5. јул** – Свети Ђирил и Методије, славенски апостоли

Муслимански

- 8. јул** – Лејлету л Исраи ве Мирац

СВЕТИ АПОСТОЛИ ПЕТАР И ПАВЛЕ

Свети апостол Петар рођен је у Витсаиди, био је рибар и прво се звао Симон. Господ му је дао име Киф, или Петар. Он је први од ученика јасно изразио веру у Господа Исуса Христа рекавши: „Ти си Христос, син Бога живога“. Његова се вера постепено утврђивала, јер када је Господ

изведен пред суд, Петар га се три пута одрекао, али се касније тешко покајао и постао неустрашиви проповедник Јеванђеља. После једне његове беседе три хиљаде људи се преобратило у хришћанску веру. Проповедао је у Палестини, Малој Азији, Илирику, Италији. Помагао је и вером исцељивао људе.

По заповести цара Нерона Петар је распет на крст, а он сам молио је целате да га распну главом окренутом надоле, сматрајући себе недостојним да умре као његов Господ.

Свети апостол Павле рођен је у Тарсу и звао се Савле. Био је фарисеј и прогонитељ хришћана. Када се чудесно преобратио у веру постао је апостол и ватрени поборник и проповедник Јеванђеља. Много је страдао и стрпљиво подносио муке говорећи: „Не живим ја, него Христос живи у мени“. Посечен је у Риму у време цара Нерона. ■

ДОГОДИЛО СЕ...

1. јул

Дан Ваздухопловног завода „Мома Станојловић“. Историјат овог дана везан је за 1916. годину када је у Микри поред Солуна формирана „Аеропланска радионица“ српске војске. Од 1. јануара 1973. радионица је смештена на аеродрому „Батајница“, а од 13. децембра 1976. носи назив „Мома Станојловић“.

1. јул

Дан болничких чета у војсци Краљевине Србије. Према Јулијанском календару, који је био важећи у Краљевини Србији, на овај дан обележава се празник Светих мученика и бесребреника Козме и Дамјана.

1. јул 1962.

У Алжиру одржан референдум о независности. Две године касније Француска је признала независност Алжира.

1. јул 1942

Почела прва битка код Ел Аламејна.

4. јул 1941.

На седници Политбироа Централног комитета Комунистичке партије Југославије у Београду донета је одлука о покретању устанка у Југославији. Седницом је председавао Јосип Броз Тито. Три дана касније, 7. јула, на ваздуху у Белој Цркви код Ваљева југословенски комунисти убили су двојицу српских жандарма.

9. јул 1913.

Победом српске војске над бугарском завршена је Брегалничка битка. Битка је била одлучујућа за победу Србије, Црне Горе и Грчке у Другом балканском рату против Бугарске.

10. јул 1943.

Почео је поморско-ваздушни десант Пете и Осме савезничке армије на Сицилију.

11. јул 1848.

Почела дводневна Народна скупштина одржана у Крагујевцу. У току

заседања народни представници захтевали су да се Народна скупштина редовно сазива, да се издејствује наследно кнежевско звање и да се Турци иселе из Србије. Појава либералних и грађанских идеја наговештена је захтевом за слободом штампе, увођењем пропорционалног пореза, оснивањем трговачког суда.

11. јул 1844.

Рођен краљ Петар Карађорђевић. Краљ Србије од 1903. до 1918. године, а затим до смрти 1921. године краљ Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Његова владавина обележена је развојем парламентарне демократије, привредним и културним напретком.

12. јул

Дан Друге бригаде Копнене војске. Обележава се у знак сећања на победу српских устаника под командом Карађорђа Петровића над Турцима у боју код Краљева 1805. године.

13. јул 1878.

Након месец дана заседања у Берлину је завршен конгрес на коме су учествовали представници Немачке, Аустроугарске, Француске, Велике Британије, Италије и Отоманске империје. Заступник Србије био је Јован Ристић, а у делегацији експерата био је Јован Драгашевић. Одлукама конгреса Кнежевина Србија је добила територијално увећање и постала независна држава. Србији су припојени Нишки, Пиротски, Врањски и Топлички округ.

13. јул 1943.

Победом совјетске Црвене армије над немачким снагама завршена је кључна фаза Курске битке. Највећа тенковска битка у историји, уз учешће око 6.000 тенкова на обе стране, завршена је 23. августа 1943. поразом немачких снага. ■

Припремио мр Миљан МИЛКИЋ

Завршено Треће спортско првенство Војске Србије

Најбоља екипа Копнене војске

Проглашењем победника и доделом признања за постигнуте резултате на Војној академији, 13. јуна свечано је затворено Треће спортско првенство Војске Србије. Свеукупни победник такмичења је екипа Копнене војске. Сребрна одличја, после четвородневне манифестације, припала су екипи Команде за обуку. Трећу позицију заузела је екипа Министарства одбране. Следили су припадници Ваздухопловства и противваздухопловне одбране, док је екипа Генералштаба освојила пето место.

У естимацији победничкој екипи – такмичарима из Копнене војске, и Војној академији, организатору првенства, начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић најавио је да ће следеће године домаћин спортског такмичења бити Команда Ваздухопловства и противваздухопловне одбране.

Спортисти су се такмичили у седам спортских дисциплина. У најзахтевнијој војничкој дисциплини – војном вишебоју, највише успеха имала је екипа Команде за обуку. Други су били вишебојци Министарства одбране, а припадници Копнене војске су у тој дисциплини извојевали трећу позицију.

Када је реч о екипном пласману, најмирнију руку и најоштрије око имали су стрелци Копнене војске. Друго место изборили су стрелци тима Министарства одбране, док су трећи били спортисти Команде за обуку.

Чланови тима Копнене војске показали су се и као одлични одбојкаши, заузевши прво место, другопласирани су били припадници Команде за обуку, а следили су их такмичари ВиГВО. Најбољи резултат у фудзалу остварила је екипа Министарства од-

Спортска екипа Копнене војске

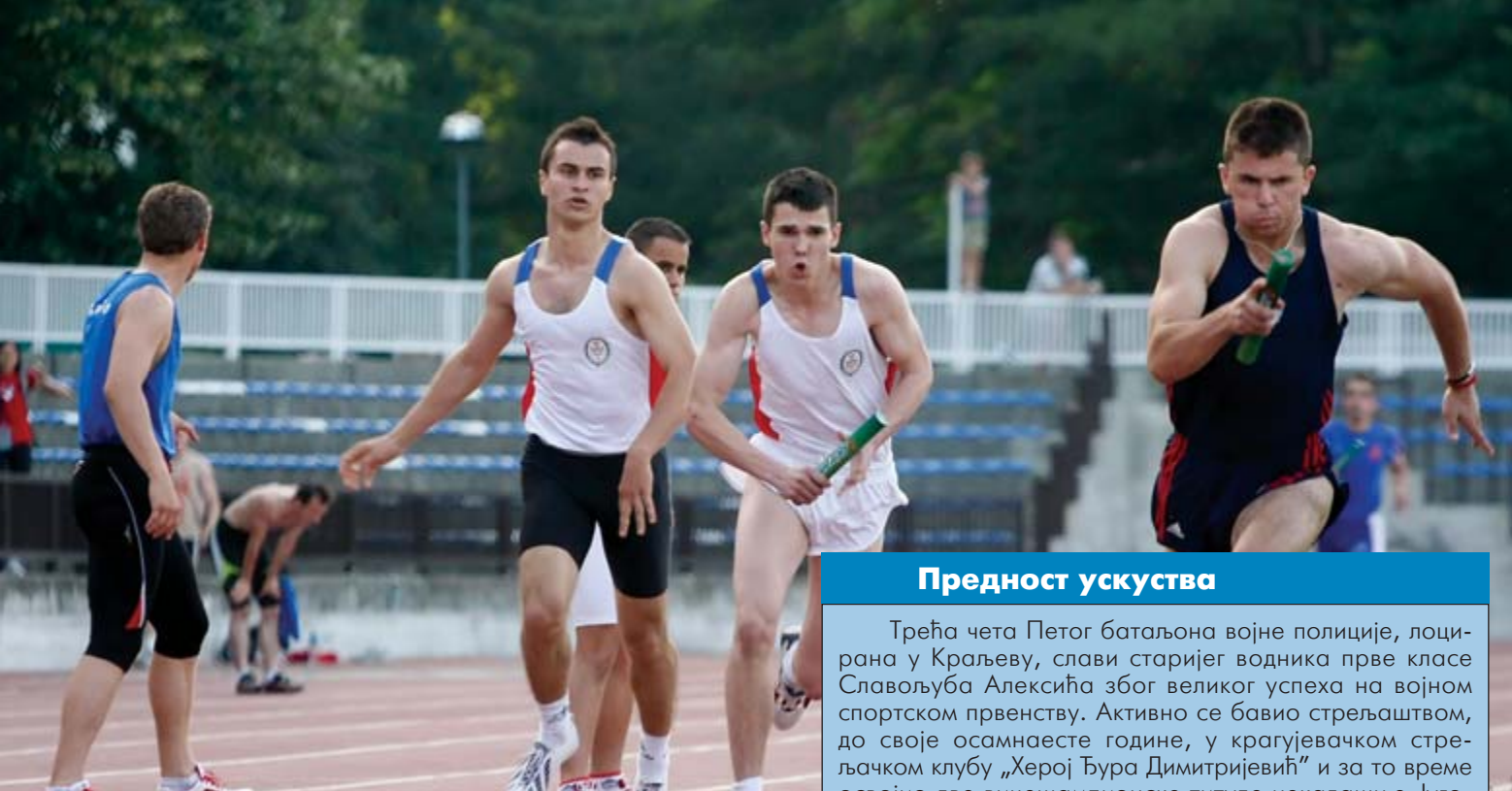
На Трећем спортском првенству Војске Србије екипа Копнене војске је освојила прво место, трећи пут за редом.

Вођа спортске екипе КоВ пуковник Славољуб Анђелковић истиче да се код такмичара запажала велика мотивисаност и жеља да се на прави начин репрезентује Копнена војска и своја јединица.

Технички руководилац Дејан Симић каже да је екипа КоВ имала 170 такмичара, те да су у њеном саставу најзаступљенији били припадници Специјалне бригаде. У саставу се први пут нашло и шест припадница лепшег пола.

Најбољи резултати су остварени у стрељаштву, где је и мушка и женска екипа заузеле прво место, оријентирингу и одбојци, док међу појединцима треба издвојити стрелце капетана Сашу Петровића и старијег водника прве класе Славољуба Алексића, победника у оријентирингу капетана Милована Милића, најбржег човека у ВС старијег водника Далибора Станковића, куглаша мајора Зорана Јакшића и чудисте старије воднике Дарка Дамњановића и Јожефа Ђертија и професионалног војника Милована Савановића.

З. М.

Предност ускуства

Трећа чета Петог батаљона војне полиције, лоцирана у Краљеву, слави старијег водника прве класе Славољуба Алексића због великог успеха на војном спортском првенству. Активно се бавио стрељаштвом, до своје осамнаесте године, у крагујевачком стрељачком клубу „Херој Ђура Димитријевић” и за то време освојио две вицешампионске титуле некадашње Југославије у гађању из стандардне ваздушне пушке, више турнира и првенстава.

По његовим речима, прво место у стрељаштву, дисциплина аутоматска пушка, плод је његове спремности и искуства. „Већ после прве серије”, каже Алексић, „стекао сам велику предност од 11 кругова, коју сам у другој увећао”.

бране, нешто мање голова примили су фудбалери Копнене војске, а екипи ВиПВО припао је бронзани пехар.

Витрине Команде за обуку красиће, поред осталих, и трофеј за најуспешније атлетичаре овогодишњег првенства Војске Србије. Друго место остварили су атлетичари Министарства одбране, а одмах иза њих по освојеним поенима били су атлетичари Копнене војске.

Учесници првенства такмичили су се и у џудоу, где су најбоље резултате остварили џудисти Министарства одбране. Сребрним одличјем закитили су се џудисти из тима Копнене војске, а трећи су били такмичари Команде за обуку.

На стазама за оријентиринг у Топчидерској шуми најбоље су се снашли такмичари Копнене војске, пратили су их такмичари Команде за обуку, а и екипа Генералштаба је показала завидну способност оријентисања у простору зауевши треће место.

Затварајући овогодишње такмичење, генерал Милетић истак-ао је да је спортско првенство прерасло у традиционалне спортске игре Војске Србије.

Учесници су током четири дана надметања показали завидну мотивисаност за постизање најбољих резултата, а више од 400 такмичара у спортском и фер надметању одмерило је снаге у седам дисциплина, што потврђује, како је нагласио, да спорт и физичко васпитање у нашој војсци заузимају место које им припада.

„Спортско првенство је изузетно значајно јер је на сва четири нивоа такмичења учествовало више од седам хиљада припадника Војске Србије”, рекао је генерал Милетић, нагласавајући да су то активности којима се у значајној мери јача физичка спремност и, истовремено, промовише спорт у Војсци.

Утисци победника...

Кадет Бранислав Тошић из екипе Министарства одбране учествовао је на спортском првенству у војном вишебоју, дисциплинама стрељаштво и савладавање препрека на војном полигону, где је постигао најбољи резултат – препреке је прешао за 1.26 минута. Учествовао је и у бацању бомбе у мету и даљ, пливању на 50 метара и на кросу од 4.000 метара.

„На првенству је било добрих такмичара, конкуренција је била јака, а екипа Министарства одбране остварила је значајне резултате. Оборени су бројни екипни и лични рекорди“, каже кадет Тошић.

Гађање из аутоматске пушке капетану Саши Илићу, из екипе ВиПВО, остаје у лепом сећању.

„Освојили смо треће место, али после две године стагнирања, оно нам је драго као да смо освојили прво“, истиче капетан Илић, додајући да је добром резултату, уз квалитетне припреме, допринело и другарство у екипи.

Водник Мирослав Бојовић из тима Центар за обуку ВиПВО, који је учествовао у атлетским дисциплинама – трчање на 100 метара и скок удаљ, захвалио је свима који су дошли да бодре такмичаре, истичући да су управо због спортске атмосфере на трибинама и остварени добри резултати.

„У трци на сто метара освојио сам четврто место, а у скоку удаљ победио сам резултатом 6.84 метара, што је мој лични рекорд“, каже атлетичар Бојовић и додаје, „скочио сам четири сантиметра даље, што је било довољно да колегама, али и себи поставим изазов за следеће првенство.“

Заменик начелника Центра за спортско и физичко васпитање Војне академије професор Драган Стрелић каже да су за Универзијаду 2009. године уложена значајна средства да се на Војној академији направи један од најбољих терена за стреличарство у Европи.

„Стреличарство је традиционална војна вештина, без обзира на то што се, осим у специјалним снагама, не примењује у потребној мери у војсци. Зато наше кадеткиње и кадете учимо вештини стреличарства. Они на тај начин стичу одговорност, стабилност и неопходну физичку спремност“, нагласио је професор Стрелић.

Мамба прецизно пуца

У својој Специјалној бригади, капетан Саша Петровић обавља дужност командира вода у противтерористичком батаљону, а стрељаштвом се професионално бави од 2003. године у спортској дружини „Панчево 1813“.

Саша је првак Србије у гађању из пиштоља и носилац државног рекорда за 2007. годину, док је прошле године освојио вицешампионску титулу. Ови успеси омогућили су му да учествује на светском војном првенству, а као репрезентативац Србије такмичио се и на Европском првенству. „На спортском првенству ВС била је велика конкуренција“, каже капетан Саша Петровић, познат по надимку Мамба. „Имао сам среће да ми је форма тако темпирана да у правом тренутку будем најбољи. Посебно сам поносан због новог рекорда спортских војних првенстава од 543 круга“.

Начелник Генералштаба изразио је убеђење да је Треће спортско првенство Војске Србије остварило постављени циљ. Такође, истакао је да су поред екипних, на првенству остварени и значајни појединачни резултати, а ти појединци, како је најавио генерал Милетић, наредне године представљаће Министарство одбране и Војску Србије на домаћим и међународним спортским манифестацијама. ■

Биљана МИЉИЋ
Никола ДРАЖОВИЋ
Снимио Душан АТЛАГИЋ

Војни музичари
у походу на Мон Блан

Нови врхови

Заставници прве класе Предраг Толимир, флаутиста у Уметничком ансамблу „Станислав Бинички“, и Давор Зеленика, кларинетиста Репрезентативног оркестра Гарде, колеге и другови које, поред љубави према музици, повезује и заједнички хоби – планинарење, спремају се да од 12. до 22. јула освоје пет најзначајнијих европских врхова, међу којима је и Мон Блан, највиши у Европи.

У саставу експедиције, коју је организовало Планинарско друштво „Комови“ из Подгорице, поред заставника Толимира и Зеленике, још је 15 планинара из Црне Горе. Прва станица експедиције биће у Словенији, где ће се планинари попети на врх Јеловец, који није највиши у тој земљи, али је технички најзахтевнији, затим се осваја Гросглокнер у Аустрији. Следи Гранд Парадизо у Италији, а затим ће се у Швајцарској алпинисти устремити на Монте Роса. На крају, планинарско умеће показаће освајајући и Мон Блан, у Француској.

После заједничких планинарења широм Србије и Црне Горе, освајања Триглава и врхова дуж Карпата, поход на највише и најзахтевније врхове Европе наметнуо се као изазов планинарима из љубави, а музичарима по образовању. За дванаестодневно планинарење које им предстоји неопходне су и интензивне физичке, али и психичке припреме.

„Планинар првенствено треба да буде здрав, а уз то добра кондиција доприноси лакшем савладавању успона“, наглашава заставник Толимир, објашњавајући да растом надморске висине понестаје кисеоника, па се планинари теже крећу и брже умарају.

Боравак у природи суштина је тог хобија, а према признању алпинисте Толимира, љубав према планинарењу развијала се постепено. Масиве је заволео још као дечак. Када се пре дуже од деценије озбиљно посветио планинарењу, сваки годишњи одмор користио је за освајање врхова. Како прича, планинарење има препознатљиве чари, а свака експедиција је другачија. Ноћи и тренуци предаха у масиву проводе се у планинарским домовима, понекад у шатору или на снегу.

„Ко искрено воли алпинизам, није му тешко да слава на 20 степени испод нуле у шатору“, каже заставник Толимир и наглашава да у тим тренуцима нема нервирања, јер се тако троши драгоцен енергија. „Искусни планинари знају“, подсећа он, „да је, поред добре опреме и одлучности, неопходно прилагодити се планини и њеној нарави.“

„Када се досегне врх, умор се брзо заборавља, а срећа је прво осећање које се јавља. Када првобитно узбуђење спласне, може да се послушне тишина. Нема људи, само птице и ветар. По повратку с планине“, према речима алпинисте, „човек научи да, пре свега, буде оптимиста и да на неприлике које му се испрече на путу до врха посматра као изазов, а не као сметњу.“ ■

Б. МИЉИЋ

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ

Расписује

КОНКУРС

**за попуњу радних места у Центру
војномедицинских установа Београд,
пријемом лица из грађанства у својству војних
службеника и војних намештеника**

НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ:

- 1) два (2) лекара специјалиста радиологије, ВСС,
- 2) један (1) лекар специјалиста неуропсихијатрије, ВСС,
- 3) један (1) лекар специјалиста гинекологије и акушерства, ВСС,
- 4) један (1) лекар специјалиста интерне медицине, ВСС,
- 5) један (1) лекар специјалиста дерматовенерологије, ВСС и
- 6) један (1) лекар специјалиста опште медицине, ВСС.

НА ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ:

- 7) седам (7) лекара са завршеним медицинским факултетом, ВСС,
- 8) један (1) фармацеут–биохемичар са завршеним фармацеутским факултетом, ВСС,
- 9) два (2) виша медицинска техничара, смер физиотерапеут, ВШС,
- 10) два (2) виша медицинска техничара, општи смер, ВШС,
- 11) два (2) медицинска техничара, смер физиотерапеут, ССС,
- 12) седам (7) медицинских техничара, општи смер, ССС,
- 13) два (2) медицинска техничара, смер лабораторијски, ССС,
- 14) два (2) руковоаца парних котлова са АТК, КВ и
- 15) пет (5) радника за одржавање чистоће, ПКВ.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да имају адекватну стручну спрему за радно место за које конкуришу,
- да су здравствено способни за дужности у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да су одслужили војни рок са оружјем (кандидати мушког пола) и
- да им раније није престао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

а)

- за радно место под редним бројем 1. завршен медицински факултет и специјализација из радиологије,
- за радно место под редним бројем 2. завршен медицински факултет и специјализација из неуропсихијатрије,
- за радно место под редним бројем 3. завршен медицински факултет и специјализација из гинекологије и акушерства,
- за радно место под редним бројем 4. завршен медицински факултет и специјализација из интерне медицине,
- за радно место под редним бројем 5. завршен медицински факултет и специјализација из дерматовенерологије,
- за радно место под редним бројем 6. завршен медицински факултет и специјализација из опште медицине,
- за радно место под редним бројем 7. завршен медицински факултет,
- за радно место под редним бројем 8. завршен фармацеутски факултет,
- за радно место под редним бројем 9. завршена виша медицинска школа, смер физиотерапеут,

- за радно место под редним бројем 10. завршена виша медицинска школа општег смера,
- за радно место под редним бројем 11. завршена средња медицинска школа, смер физиотерапеут,
- за радно место под редним бројем 12. завршена средња медицинска школа, смер техничар општег смера,
- за радно место под редним бројем 13. завршена средња медицинска школа, смер лабораторијски техничар,
- за радно место под редним бројем 14. завршена средња школа усмереног образовања, образовног профила руковалац парних котлова са положеним АТК испитом и
- за радно место под редним бројем 15. завршена основна школа.

б) За радна места под редним бројевима 1–13. положен стручни испит.

Пре пријема у радни однос за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Начин конкурисања

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса, уз пријаву прилажу следеће доказе:

- пријава са биографијом или CV, и наводима о досадашњем радном искуству,
- уверење о држављанству,
- извод из матичне књиге рођених,
- оверене фотокопије дипломе о завршеној средњој школи и факултету,
- доказ о положеном стручном испиту,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности,
- уверење надлежног МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- лекарско уверење о здравственој способности,
- за кандидате мушког пола потврду о регулисаној обавези у јединицама Војске Србије.

Наведена документа потребно је приложити у оригиналу или као оверену фотокопију. Извод и уверења која се прилажу уз молбе не могу бити старији од 6 (шест) месеци.

Молбу са траженим прилозима доставити на адресу: Центар војномедицинских установа, Пастерова 3, Београд, са назнаком „За конкурс за пријем у службу“, поштом препоручено или лично на деловодству Центра војномедицинских установа, 3. спрат.

Пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини или суду, као и непотпуне, неразумљиве и неблаговремене неће бити разматране.

Оглас остаје отворен 15 (петнаест дана од дана објављивања). ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ

расписује

КОНКУРС

**за попуњу радних места у Војномедицинском
центру Нови Сад, пријемом лица из грађанства у
својству војних службеника и војних намештеника**

НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ:

- 1) један (1) лекар специјалиста урологије, ВСС,
- 2) један (1) лекар специјалиста офталмологије, ВСС
- 3) један (1) лекар специјалиста оториноларингологије, ВСС и
- 4) један (1) лекар специјалиста радиологије, ВСС.

НА ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ:

- 5) два (2) лекара са завршеним медицинским факултетом, ВСС,
- 6) један (1) стоматолог са завршеним стоматолошким факултетом, ВСС,
- 7) један (1) правник, са завршеним правним факултетом, ВСС,
- 8) један (1) виши медицински техничар – општи смер, ВШС,
- 9) девет (9) медицинских техничара – општи смер, ССС,
- 10) један (1) медицински техничар – лабораторијски смер, ССС,
- 11) један (1) виши радиолошки техничар, ВШС,
- 12) један (1) стоматолошки техничар, ССС,
- 13) један (1) зубни техничар на металу, ССС,
- 14) један (1) кројач, КВ и
- 15) један (1) радник за одржавање чистоће, ПКВ.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да имају адекватну стручну спрему за радно место за које конкуришу,
- да су здравствено способни за дужности у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да су одслужили војни рок са оружјем (кандидати мушког пола) и
- да им раније није престао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

а)

- за радно место под редним бројем 1. завршен медицински факултет и специјализација из урологије,
- за радно место под редним бројем 2. завршен медицински факултет и специјализација из офталмологије,
- за радно место под редним бројем 3. завршен медицински факултет и специјализација из оториноларингологије,
- за радно место под редним бројем 4. завршен медицински факултет и специјализација из радиологије,
- за радно место под редним бројем 5. завршен медицински факултет,
- за радно место под редним бројем 6. завршен стоматолошки факултет,
- за радно место под редним бројем 7. завршен правни факултет,
- за радно место под редним бројем 8. завршена виша медицинска школа, смер општи,
- за радно место под редним бројем 9. завршена средња медицинска школа општег смера,
- за радно место под редним бројем 10. завршена средња медицинска школа, смер лабораторијски,
- за радно место под редним бројем 11. завршена виша медицинска школа, радиолошки техничар,
- за радно место под редним бројем 12. завршена средња медицинска школа, стоматолошки техничар,
- за радно место под редним бројем 13. завршена зубно-техничка школа,
- за радно место под редним бројем 14. завршена средња школа усмереног образовања, образовног профила кројач и
- за радно место под редним бројем 15. завршена основна школа.

б) За радна места под редним бројевима 1–13. положен стручни испит.

Пре пријема у радни однос за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Начин конкурисања

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса, уз пријаву прилажу следеће доказе:

- пријава са биографијом или CV, и наводима о досадашњем радном искуству,
- уверење о држављанству,
- извод из матичне књиге рођених,
- оверене фотокопије дипломе о завршеној средњој школи и факултету,
- доказ о положеном стручном испиту,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности,
- уверење надлежног МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- лекарско уверење о здравственој способности,
- за кандидате мушког пола потврду о регулисаној обавези у јединицама Војске Србије.

Наведена документа потребно је приложити у оригиналу или као оверену фотокопију. Извод и уверења која се прилажу уз молбе не могу бити старији од 6 (шест) месеци.

Молбу са траженим прилозима доставити на адресу: Војномедицински центар Нови Сад, Трг Владике Николаја 5 Петроварадин – Нови Сад, са назнаком „За конкурс за пријем у службу“, поштом препоручено или лично на деловодству Војномедицинског центра Нови Сад.

Пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини или суду, као и непотпуне, неразумљиве и неблаговремене неће бити разматране.

Оглас остаје отворен 15 (петнаест дана од дана објављивања). ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ УПРАВА ЗА КАДРОВЕ

расписује

КОНКУРС

за попуну радних места у Војној болници Ниш,
пријемом лица из грађанства у својству
војних службеника

НА ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ:

- 1) један (1) фармацеут, са завршеним фармацеутским факултетом, ВСС,
- 2) три (3) виша медицинска техничара – општи смер, ВШС,
- 3) четири (4) медицинска сестра – техничар – општи смер, ССС.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да имају адекватну стручну спрему за радно место за које конкуришу,
- да су здравствено способни за дужности у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да су одслужили војни рок са оружјем (кандидати мушког пола) и
- да им раније није престао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

а)

- за радно место под редним бројем 1. завршен фармацеутски факултет,
- за радно место под редним бројем 2. завршена виша медицинска школа општег смера,
- за радно место под редним бројем 3. завршена средња медицинска школа.

б) За радна места под редним бројевима 1-3. положен стручни испит.

Пре пријема у радни однос за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Начин конкурисања

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса, уз пријаву прилажу следеће доказе:

- пријава са биографијом или CV, и наводима о досадашњем радном искуству,
- уверење о држављанству,
- извод из матичне књиге рођених,
- оверене фотокопије дипломе о завршеној средњој школи и факултету,
- доказ о положеном стручном испиту,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности,
- уверење надлежног МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- лекарско уверење о здравственој способности,
- за кандидате мушког пола потврду о регулисаној обавези у јединицама Војске Србије.

Наведена документа потребно је приложити у оригиналу или као оверену фотокопију. Извод и уверења која се прилажу уз молбе не могу бити старији од 6 (шест) месеци.

Молбу са траженим прилозима доставити на адресу: Војна болница Ниш, Булевар др Зорана Ђинђића бб, Ниш, са ознаком „За конкурс за пријем у службу“, поштом препоручено или лично на деловодству Војне болнице Ниш.

Пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини или суду, као и непотпуне, неразумљиве и неблаговремене неће бити разматране.

Оглас остаје отворен 15 (петнаест дана од дана објављивања). ■

МАЛИ ОГЛАСИ

Сусрет 40. класе Средње војне школе КоВ

Поводом 15 година од завршетка школовања, питомци 40. класе Средње војне школе КоВ организују 24. јула прославу. За учешће је потребно уплатити 3.000,00 динара на текући рачун број 160-3710200003193-76. У сврху уплате уписати име и презиме, а прималац је Александар Станојевић.

Контакт телефони: Небојша Милетић 23-816, 064/8080-105, Александар Станојевић (Главоња) 064/8111-849. ■

16. класа Артиљеријске подофицирске школе

Позивају се полазници и професори 16. класе Артиљеријске подофицирске школе, који су се школовали од 1967. до 1970. у Задру, да се јаве ради организовања дружења поводом обележавања 40 година од завршетка школовања. Сусрет би се одржао 20. јула у Београду, у Дому Војске Србије, у 13 часова. Контакт – Душан Стевановић Стефке 064-236-12-32. ■

radio 104,7
НОВОСТИ

Najbolji deo dana

**BEOGRADE
DOBRO JUTRO**

studio **B**

www.studiob.rs

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ
УПРАВА ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ**

Расписује
КОНКУРС

за попуну слободних радних места
професионалних војника, на одређено време, у:

5. логистички батаљон

□ **Београд, Кнежевац – Војна пошта 5078-2 Кнежевац – Београд (ул. Ослобођења бр. 30, Кнежевац)**

- механичар за муницију и МЕС
- механичар за ракетну технику

□ **Београд – Војна пошта 5078-4 Београд (ул. Гардијска бб, Београд)**

- грађевински лимар

□ **Београд – Војна пошта 5078-5 Београд (ул. Гардијска бб, Београд)**

- лимар
- инсталатер водовода и канализације

Бригаду везе

□ **Београд – Војна пошта 1402 Београд (ул. Гардијска 5, Београд)**

- телепринтерист – возач
- радио-релејац
- радио-релејац – возач
- радио-телепринтериста
- радио-телепринтерист – возач
- телефониста-линијаш
- телефониста-линијаш – возач
- електромеханичар

□ **Горњи Милановац – Војна пошта 1402-4 Горњи Милановац (ул. Кнеза Александра 59, Г. Милановац)**

- радио-релејац
- радио-релејац – возач
- радио-телепринтериста – возач

□ **Нови Сад – Војна пошта 6870-3 Нови Сад (ул. Дунавска 33, Нови Сад)**

- возач

□ **Смедерево – Војна пошта 6870-4/3 Смедерево (ул. Коларска 43, Београд)**

- радио-релејац

□ **Београд – Војна пошта 6870-8 Београд (ул. Рашка 2, Београд)**

- кувар

□ **Ужице – Војна пошта 6870-9 Ужице (ул. Забучје бб, Ужице)**

- кувар

Гарду

□ **Београд – Војна пошта 2279 Београд (ул. Јована Мариновића бб, Београд)**

- стрелац

□ **Београд – Војна пошта 2281 Београд (ул. Јована Мариновића бб, Београд)**

- војни полицајац

□ **Београд – Војна пошта 2289 Београд (ул. Јована Мариновића бб, Београд)**

- возач-послужилац инжењеријских машина
- возач-послужилац ровокопача
- механичар за муницију и МЕС
- механичар за погонску опрему

□ **Београд – Војна пошта 5076 Београд (ул. Рашка бб)**

- стрелац

1. бригаду Копнене војске

□ **Панчево – Војна пошта 1407 Панчево (ул. Баваништански пут бб, Панчево)**

- нишанција
- послужилац
- нишанција на МБ 120 мм
- послужилац на МБ 120 мм
- послужилац ПОЛК 9К111

□ **Сремска Митровица – Војна пошта 1417 Сремска Митровица (ул. Планинска бб, Сремска Митровица)**

- оператер-нишанција на БВП
- возач БВП

2. бригаду Копнене војске

□ **Рашка – Војна пошта 3705 Рашка (ул. ЈНА бб, Рашка)**

- стрелац – могу и лица женског пола
- извиђач – могу и лица женског пола
- пушкомитраљезац
- нишанција
- снајпериста – могу и лица женског пола
- послужилац БГА
- нишанција на МБ 120 мм
- послужилац ПОР ручно вођене
- рачунач – могу и лица женског пола
- радио-телеграфиста – могу и лица женског пола

□ **Ваљево – Војна пошта 3709 Ваљево (ул. Војводе Мишића бб, Ваљево)**

- извиђач у артиљерији – могу и лица женског пола
- послужилац
- возач

Специјалну бригаду

□ **Панчево – Војна пошта 6004 Панчево (ул. Јабучки пут бб, Панчево)**

- снајперист
- диверзант
- диверзант, уједно возач

□ **Ниш – Војна пошта 6006 Панчево (ул. Сарајевска бб, Ниш)**

- снајперист, уједно падобранац
- диверзант, уједно падобранац
- возач, уједно падобранац

□ **Панчево – Војна пошта 6007 Панчево (ул. Јабучки пут бб, Панчево)**

- снајперист
- противтерориста
- противтерориста, уједно возач

Речну флотилу

□ **Београд – Војна пошта 6011 Београд (Ушће бб, Београд)**

- бродарац
- нишанција
- послужилац
- сигналиста-осматрач
- моториста
- кувар

246. батаљон АБХО

□ **Крушевац – Војна пошта 5801 Крушевац (ул. ЈНА 57, Крушевац)**

- радиофониста
- телефониста-линијаш, уједно возач
- радио-телеграфиста – могу и лица женског пола
- радио-телеграфиста, уједно возач
- извиђач АБХО – могу и лица женског пола
- извиђач АБХО, уједно возач
- помоћни лаборант – могу и лица женског пола
- деконтаминатор – могу и лица женског пола
- деконтаминатор, уједно возач
- противпожарац
- електромеханичар, уједно возач

- кувар
- болничар – могу и лица женског пола
- возач

3. батаљон војне полиције

☐ **Ниш – Војна пошта 3162 Ниш (ул. Чегарска 66, Ниш)**

- војни полицајац – могу и лица женског пола
- саобраћајац – могу и лица женског пола

5. батаљон војне полиције

☐ **Београд – Војна пошта 2834 Београд (ул. Гардијска 5а, Београд)**

- војни полицајац – могу и лица женског пола
- возач – могу и лица женског пола
- саобраћајац – могу и лица женског пола

☐ **Нови Сад – Војна пошта 2834/5 Нови Сад (ул. Авијатичарска 34, Нови Сад)**

- војни полицајац – могу и лица женског пола

☐ **Краљево – Војна пошта 2834/6 Краљево (ул. 4. црногорске бригаде 4, Краљево)**

- војни полицајац – могу и лица женског пола

Команду за обуку

☐ **Београд – Војна пошта 5002 Београд (ул. Гардијска 5, Београд)**

- стрелац – могу и лица женског пола
- радио-телеграфиста – возач – могу и лица женског пола
- радио-релејац – могу и лица женског пола
- радио-телепринтериста – возач – могу и лица женског пола
- телефониста-линијаш – могу и лица женског пола
- возач – могу и лица женског пола

Команду за развој Банатске бригаде

☐ **Панчево – Војна пошта 3160 Панчево (ул. Баваништански пут 66, Панчево)**

- чувар – могу и лица женског пола
- радио-релејац – могу и лица женског пола
- радио-телепринтериста – могу и лица женског пола
- телефониста-линијаш – могу и лица женског пола
- аутолимар

☐ **Панчево, Владимировић – Војна пошта 3160 Панчево (ул. Баваништански пут 66, Панчево)**

- чувар – могу и лица женског пола

☐ **Панчево, Ечка – Војна пошта 3160 Панчево (ул. Баваништански пут 66, Панчево)**

- чувар – могу и лица женског пола

3. центар за обуку

☐ **Београд, Јаково – Војна пошта 5004 Београд (ул. Савска 66, Јаково)**

- противпожарац – могу и лица женског пола
- кувар – могу и лица женског пола

4. центар за обуку

☐ **Ваљево – Војна пошта 9845 Ваљево (ул. Војводе Мишића 66, Ваљево)**

- механичар
- погонски манипулант – могу и лица женског пола
- противпожарац – могу и лица женског пола
- кувар – могу и лица женског пола
- манипулант – могу и лица женског пола

☐ **Шабац – Војна пошта 9845 Ваљево (ул. Војводе Мишића 66, Ваљево)**

- кувар – могу и лица женског пола

Команду за развој Расинске бригаде

☐ **Крушевац – Војна пошта 8365 Крушевац (ул. Балканска 57, Крушевац)**

- чувар – могу и лица женског пола
- радио-релејац – могу и лица женског пола
- радио-телепринтериста – могу и лица женског пола
- телефониста-линијаш – могу и лица женског пола
- механичар за возила точкаше

Центар за обуку КоВ

☐ **Пожаревац – Војна пошта 5302 Пожаревац (ул. Поречка 66, Пожаревац)**

- механичар за возила точкаше
- погонски манипулант – могу и лица женског пола

Центар за обуку ваздухопловства и противваздухопловне одбране

☐ **Београд, Батајница – Војна пошта 3395 Београд (ул. Батајнички пут 66, Батајница)**

- возач – могу и лица женског пола

204. авијацијску базу

☐ **Београд, Батајница – Војна пошта 9858 Батајница (ул. Пуковника Миленка Павловића 66, Батајница)**

- радио-телеграфиста
- послужилац ЗРНС
- механичар за возила точкаше – возач
- погонски манипулант
- електромеханичар за возила точкаше – возач
- механичар за погонску опрему
- авио-оружар
- авио-механичар
- механичар за ваздухопловну опрему
- слагач падобрана
- возач
- руковаолац складишне механизације

250. ракетну бригаду ПВО

☐ **Београд, Зуце – Војна пошта 5010 Зуце (ул. Карагачка 66, Београд – Зуце)**

- послужилац – возач
- послужилац
- послужилац за пуњење ракета ваздухом
- телефониста-линијаш
- цртач трага
- погонски манипулант
- електромеханичар за возила точкаше
- кувар
- возач

☐ **Младеновац – Војна пошта 5010 Зуце (ул. Карагачка 66, Београд – Зуце)**

- стрелац

☐ **Панчево – Војна пошта 5010 Зуце (ул. Карагачка 66, Београд – Зуце)**

- послужилац – возач
- послужилац

☐ **Београд, Јаково – Војна пошта 5011 Јаково (ул. Савска 66, Београд – Јаково)**

- послужилац – возач
- послужилац
- послужилац ракетних система у станици
- послужилац за чување и припрему ракета
- послужилац за пуњење ракета
- послужилац РУ за везу са ваздухопловима – возач
- цртач трага
- механичар за електронику у ПВО ракетним системима
- противпожарац
- електромеханичар
- возач

☐ **Београд, Батајница – Војна пошта 5011 Јаково (ул. Савска 66, Београд – Јаково)**

- послужилац – возач
- послужилац
- цртач трага
- електромеханичар

☐ **Нови Сад – Војна пошта 3947 Нови Сад (ул. Авијатичарска 24, Нови Сад)**

- послужилац – возач самоходног ракетног система
- послужилац радарске станице
- послужилац у ракетној техничкој батерији
- послужилац контролно-испитне станице

- телефониста – линијаш
- послужилац на осматрачком радару
- електромеханичар
- возач

□ Крагујевац – Војна пошта 3262 Крагујевац (ул. Крагујевачког октобра 66, Крагујевац)

- механичар за возила гусеничаре
- противпожарац
- електромеханичар
- возач
- болничар

126. центар ВОЈИН

□ Београд, Стари Бановци – Војна пошта 6972 Београд (ул. Рашка 2, Београд)

- чувар
- послужилац

□ Београд, Качарево – Војна пошта 6972 Београд (ул. Рашка 2, Београд)

- чувар
- послужилац

□ Сомбор – Војна пошта 6972 Београд (ул. Рашка 2, Београд)

- послужилац

□ Ниш – Војна пошта 6972 Београд (ул. Рашка 2, Београд)

- послужилац

210. батаљон везе

□ Београд – Војна пошта 8909 Београд (ул. Рашка 2, Београд)

- радио-релејац
- возач

УСЛОВИ КОНКУРСА

На конкурс се могу јавити држављани Републике Србије, који испуњавају следеће услове:

а) ОПШТИ УСЛОВИ

- да су здравствено способни за службу у Војсци Србије (што утврђује надлежна војнолекарска комисија);
- да им раније није престајо радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци;
- да нису старији од 30 година.

б) ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- да су одслужили војни рок са оружјем (осим за лица женског пола);

– да имају најмање средњу стручну спрему, осим за стрелце у пешадији и чуварску службу, где је потребно најмање основно образовање;

– у логистичким службама могу конкурисати лица која имају адекватну стручну спрему, која одговара служби и дужности за коју се примају;

– за возаче моторних возила могу конкурисати лица која имају „Ц“ категорију и најмање основно образовање.

НАЧИН КОНКУРСАЊА

Кандидат из грађанства, који испуњава услове, доставља попуњен образац *молбе за пријем у Војску Србије у својству професионалног војника*, непосредно или поштом, команди јединице Војске Србије са којом жели да закључи уговор. Војник, у задњем месецу служења војног рока, предаје попуњен образац *молбе*, са документима, непосредно претпостављеном старешини. Уз образац *молбе* прилаже се:

- кратка биографија;
- извод из матичне књиге рођених;
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- уверење из општинског суда да се против кандидата не води кривични поступак и да није осуђиван и кажњаван (не старије од шест месеци);
- копија војничке књижице, осим за жене, и потврда из војног одсека да је одслужио војни рок;
- копија дипломе о стеченом образовању (оверена у суду или општини);
- копија возачке дозволе (оверена у суду или општини), за лица која конкуришу на формацијско место возача.

Образац молбе за пријем у Војску Србије у својству професионалног војника може се добити на пријавници сваке јединице–установе Војске Србије.

Надлежна комисија извршиће избор кандидата за пријем у војну службу. Изабрани кандидати биће упућени на обуку, у јединице и центре за оспособљавање, 4 (четири) до 8 (осам) седмица, у зависности од специјалности за коју конкуришу, у својству професионалног војника.

Са кандидатима који успешно заврше обуку закључује се уговор на одређено време, до 3 године, уз могућност његовог продужења.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије.

Конкурс је отворен до попуње упражњених формацијских места.

Некомплетна и непотпуна документа неће се узимати у разматрање, а кандидатима који не буду изабрани документа се неће враћати.

Додатне информације о професионалној војној служби, броју слободних места и потребном профилу могу се добити на следећим бројевима телефона: ■

– 011/2063-432	Генералштаб Војске Србије	– 011/2064-318	Команда за обуку – Београд
– 011/3053-507	5. складишни батаљон – Београд, Кнежевац	– 013/326-266	Команда за развој Банатске бригаде – Панчево
– 011/3603-546	Бригада везе – Београд	– 011/841-6886	лок. 30-767 3. центар за обуку – Јаково
– 011/2064-074, 2064-069	Гарда – Београд	– 014/296-017	4. центар за обуку – Ваљево
– 013/318-349 и	1. бригада Копнене војске – Панчево	– 037/416-023	Команда за развој Расинске бригаде – Крушевац
– 022/610-430	лок. 50-556, 022/610-212 1. бригада Копнене војске – Сремска Митровица	– 012/223-666	лок. 49-102 Центар за обуку КоВ – Пожаревац
– 036/736-131	лок. 46-102 2. бригада Копнене војске – Рашка	– 011/3106-583	Центар за обуку ВиПВО – Батајница
– 014/298-470	2. бригада Копнене војске – Ваљево	– 011/3053-214	210. батаљон везе – Београд
– 011/320-1237	Речна флотила – Београд	– 011/3005-229	126. центар ВОЈ – Београд
– 013/326-221	Специјална бригада – Панчево	– 011/3092-335	1.рдПВО/250. рбрПВО – Зуце
– 018/508-654	3. батаљон војне полиције – Ниш	– 011/8416-660	лок. 30-823 2.рдПВО/250.рбрПВО – Јаково
– 011/2064-349	5. батаљон војне полиције – Београд	– 021/4835-315	240.срдПВО/250.рбрПВО – Нови Сад
– 037/416-056	246. батаљон АБХО – Крушевац	– 034/309-165	310.срдПВО/250.рбрПВО – Крагујевац
– 011/2064-494	Команда за обуку – Београд	– 011/3106-135, 3106-207	204. авијацијска база – Батајница

Информације су доступне на сајту Војске Србије www.vs.rs.

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

Расписује

Јавни КОНКУРС

**за пријем лица из грађанства
у Војномедицинску академију у својству
волонтера ради обављања приправничког
стажа, у трајању од 6 (шест) месеци:**

- 40 (четрдесет) доктора медицине, ВСС,
- 12 (дванаест) виших физиотерапеута, ВШС,
- 3 (три) виша радна терапеута, ВШС,
- 20 (дводесет) виших медицинских сестара – општи смер, ВШС,
- 20 (дводесет) виших радиолошких техничара, ВШС,
- 8 (осам) виших санитарно-еколошких техничара, ВШС,
- 4 (четири) виша нутрициониста – дијететичара, ВШС,
- 6 (шест) виших зубних техничара, ВШС,
- 5 (пет) виших стоматолошких техничара, ВШС,
- 5 (пет) виших лабораторијских техничара, ВШС,
- 5 (пет) виших фармацеутских техничара, ВШС,
- 8 (осам) физиотерапеутских техничара, ССС,
- 12 (дванаест) фармацеутских техничара, ССС,
- 50 (педесет) медицинских техничара – општи смер, ССС,
- 5 (пет) гинеколошко-акушерских сестара, ССС,
- 5 (пет) педијатријских сестара, ССС,
- 6 (шест) санитарно-еколошких техничара, ССС,
- 6 (шест) зубних техничара, ССС,

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**

Расписује

КОНКУРС

**за попуну радних места у Управи за војно
здравство Министарства одбране, пријемом лица
из грађанства у својству војних службеника,
у радни однос на неодређено време
место рада: Београд**

- 1) један (1) дипломирани правник, ВСС,
- 2) један (1) дипломирани фармацеут, ВСС.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да имају адекватну стручну спрему за радно место за које конкуришу,
- да су здравствено способни за дужности у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да су одслужили војни рок са оружјем (кандидати мушког пола) и
- да им раније није престао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- за радно место под редним бројем 1. завршен правни факултет и положен стручни испит,

- 5 (пет) стоматолошких техничара, ССС,
- 10 (десет) лабораторијских техничара, ССС.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да је кандидат држављанин Републике Србије;
 - да је здравствено способан за рад у Војсци Србије;
 - да кандидат није осуђиван за кривично дело на безусловну казну од најмање шест месеци и да се против њега не води кривични поступак за кривично дело за које се гони по службеној дужности;
 - да се кандидат налази у евиденцији незапослених лица у Националној служби за запошљавање.
- Молбу са траженим прилозима доставити на адресу: Војномедицинска академија, Црнотравска 17, са назнаком „за конкурс“ или лично деловодству Војномедицинске академије, 5. спрат.

Предност имају војни стипендисти.

Уз молбу се прилажу:

- уверење о држављанству (не старије од шест месеци),
 - извод из матичне књиге рођених,
 - уверење да није осуђиван и да се против њега не води кривични поступак (не старије од шест месеци),
 - лекарско уверење (не старије од шест месеци),
 - извод из евиденције незапослених лица (не старији од шест месеци),
 - оверена фотокопија дипломе о завршеној школи,
 - кратка биографија,
 - оверена фотокопија решења о војном стипендирању (за војне стипендисте).
- Непотпуне и неблаговремено достављене молбе неће бити разматране.

Одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина и иста ће, у законском року, писаним путем бити достављена свим учесницима јавног конкурса.

Оглас остаје отворен 15 (петнаест) дана од дана објављивања, а за оглашена места која не буду попуњена у наведеном року – до њихове попуње. ■

– за радно место под редним бројем 2. завршен фармацеутски факултет и положен стручни испит,

Пре пријема у радни однос за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Начин конкурисања

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса, уз пријаву прилажу следеће доказе:

- пријава са биографијом или CV, и наводима о досадашњем радном искуству,
- уверење о држављанству,
- извод из матичне књиге рођених,
- оверене фотокопије дипломе о завршеној средњој школи и факултету,
- доказ о положеном стручном испиту,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности,
- уверење надлежног МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- лекарско уверење о здравственој способности,
- за кандидате мушког пола потврду о регулисаној обавези у јединицама Војске Србије.

Наведена документа потребно је приложити у оригиналу или као оверену фотокопију. Извод и уверења која се прилажу уз молбе не могу бити старији од 6 (шест) месеци.

Молбу са траженим прилозима доставити на адресу: Управа за војно здравство, Бирчанинова 5, Београд, са назнаком „За конкурс за пријем у службу“, поштом препоручено или лично на деловодству Управе за војно здравство, 6. спрат.

Пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини или суду, као и непотпуне, неразумљиве и неблаговремене неће бити разматране.

Оглас остаје отворен 15 (петнаест дана од дана објављивања). ■

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА

ФИЛИГРАНСКИ

Крамник – Леко
Дортмунд, 2006.

1.д4 Сф6 2.ц4 е6 3.Сц3 Лб4
4.Дц2 0-0 5.а3 Лц3 6.Дц3 б6 7.Лг5
Лб7 8.ф3 х6

Нимцовичева одбрана не обилује атрактивним потезима. Партију коју приказујемо карактерише филиграмска прецизност победника, а то је, да одмах кажемо, Владимир Крамник, нови светски шампион. Турнир у Дортмунду заузима значајно место на шаховској мапи света; победник узима много рејтинг-поена и -гомилу долара.

9.Лх4 д5 10.е3 Сбд7 11.цд5 Сд5
12.Лд8 Сц3 13.Лх4 Сд5 14.Лф2 ц5

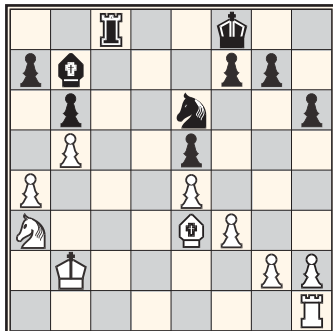
Петер Леко је достојан такмац шампиону. Овим потезом он напада бели центар, а алтернативе је била ф5.

15.е4 Се7 16.Се2 Тцц8 17.Сц3
цд4 18.Лд4 Сц5 19.Тд1 Тфд8 20.Ле3
Тд1 21.Кд1 е5 22.б4 Се6 23.Кц2
Сц6 24.Кб2 Кф6 25.Лц4 Сцд4

Међународни мајстор Милош Јовичић тврди да је главна предност

стране која има ловачки пар то што може да бира моменат када ће изменити једног од ловаца. Бели, према том рецепту, сматра да је ово тај моменат.

26. Ле6 Се6 27.Сб5 Та8 28.а4
Лаб 29.Са3 Тц8 30.б5 Лб7

Бели: Кб2, Тх1, Ле3, Са3, а4, б5, е4, ф3, г2, х2
Црни: Кф8, Тц8, Лб7, Се6, а7, б6, е5, ф7, г7, х6

Позиција је изједначена – једнак је материјал, ловци су разнобојни, но бели је светски првак и налази fine потезе за постизање предности.

31.Тц1 Тц1 32.Кц1 Ке7 33.а5

РЕКЛИ СУ...

Није све у победи, али пораз је ништа.

Е. Меднис

ба5 34.Ла7 ф5 35.еф5 Сф4 36.г3
Сх3 37.Сц4

Сада удаљени б-пешак белог не задрживо напредује!

37...Сг5 38.Са5 Лд5 39.б6 Сф3
40.х3 Ср5 41.б7 Лб7 42.Сб7 Сх3
43.Лб6 Кд7 44.Ле3 Ке7 45.Сц5 г6
46.фг6 Кф6 47.Лх6 Кг6 48.Ле3

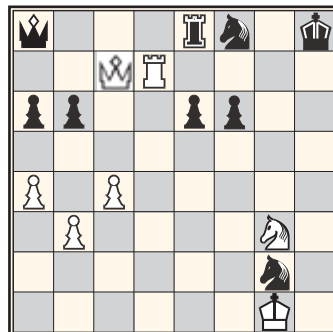
1:0

ЈЕДАН АЛИ ВРЕДАН

Пол Морфи је одиграо у свом животу само један једини турнир – победио је на инаугуралном турниру, тзв. америчком шаховском конгресу у Њујорку са 16 учесника 1857. године, који је игран по нокаут-систему. У финалу је тукао Паулзена са 5:1 уз два ремија.

КОМБИНАЦИЈА

Карпов – Чом
Бад Лотерберг, 1977.

Бели: Кг1, Дц7, Тд7, Ср3, а4, б3, ц4
Црни: Кх8, Да8, Те8, Сф8, Ср2, а6, б6, е6, ф6

Бели на потезу.

1.Сф5!

На 1...Сд7 2.Дх2 Кг8 3.Дг3 Кф7
4.Дг7 мат.

На 1...еф5 2.Дх2 Кг8 3.Дг3 Кх8
4.Дг7 мат.

На 1...Дб8 2.Тх7! Сх7 3.Дг7 мат.

Припремио
Раде МИЛОСАВЉЕВИЋ
мајстор Фиде

	1	2	3	4	5	6	7	8		9	10	11	12	13	14	15	16	17	
19									20										
21								22		23									
24			25								26								
27				28								29					30		
31					32								33						
34						35								36					
37							38								39				
40								41								42			
43				44					45								46		
47										48									49
50											51								
52												53							

Припремио Жарко ЂОКИЋ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА ВОДОРАВНО: Банска Бистрица, Римски, удомити, та, таксиметар, карета, Корб, променари, умоти, гитаро, анониман, роде, кашикари, Авицена, евр, детонатори, Ачан, р, ш, ерор, Нани Морети, пра, тономат, Романови, Сеад, атакамит, Вилгина, ретко, неполичан, Ричи, тетков, Кривокапић, кн, кранови, Донија, Ивана Исмаиловић.

ВОДОРАВНО:

19. Миришљаве, ароматичне материје, зачини, 20. Будалести поступци, гупости, 21. Врста цвета, 23. Правац у уметности, 24. Символ сребра, 25. Бесплатно, зашабе, 26. Властодавци, наредбодавци, 27. Изразити представник врсте, 28. Песма Ђуре Јакшића, 29. Река у Француској, 30. Место на острву Паг, 31. Драма Хенрика Ибзена, 32. Име водитељке Пишек, 33. Заувек, довека (изр.), 34. Додатак (уговору), 35. Насеље у општини Књажевац, 36. Врста птице певачице, 37. Примамљивати, 38. Доливати течност, 39. Руска лука на Црном мору, 40. Систем ресторанског пословања који се заснива на наруџби јела из јеловника, 41. Изненада, 42. Оснивач Арга из грчке митологије, 43. Један од назива за хашиш, 44. Назив за пет Мојсијевих књига, 45. Велико језеро у Јужној Америци, 46. Река и национални парк у Етиопији, 47. Исти притисак при осмози, 48. Приповедачи, 49. Евентуално (скр.), 50. Снабдевати потребама, 51. Дати мат у шаху, 52. Проучавалац америчке културе, 53. Европска првакиња у теквандоу, Луција.

УСПРАВНО:

1. Машина за израду алата, 2. Обласно родољубље, покрајински дух, 3. Узвик при скоку, 4. Средство за подмазивање, мазиво, 5. Група народа у Гани (анаграм од АНКА и КАНА), 6. Доњи део стопала, 7. Врста штампарских слова, 8. Понекад, покаткад, 9. Ауто-ознака Урошевца, 10. Родна кућа, 11. Страно мушко име, Аматус, 12. Младунчад срне, 13. Грчко острво у Егејском мору, 14. Метална мотка, 15. Староримско мушко име, Титус, 16. Издвојено од других, 17. Роман Мирослава Крлеже, писан у првом лицу једине, 18. Наша поп-певачица, 20. Вредност нечега, каквоћа (лат.), 22. Бог сунца из грчке митологије, 23. Становник Арике (у Чилеу), 25. Стога, због тога, 26. Једини, јединствен (лат.), 28. Драги камен (турц.), 29. Река у Сибиру (анаграм од РАДИНА), 30. Превремени, 32. Непокретни део електромотора (мн.), 33. Пустиња у Чилеу, 35. Ироничар, 36. Пркосан, инатљив, 38. Мушко име, Тривун одмила, 39. Накоти, котови, 41. Руски град на Охотском мору, 42. Агенција за развој интернета (скр.), 44. Град у Либану, 45. Коњи (у народним песмама), 46. Мушко име, Ирослав одмила, 48. Ауто-ознака Исланда, 49. Авенија (скр.).

1. Međunarodni sajam

Tehnička i fizička zaštita.
Korporativna bezbednost.
Inteligentna zgrada.
Bezbednost u saobraćaju.
Informaciona bezbednost - **sBIT**

SISTEMI TEHNIČKE ZAŠTITE - Signalna instalacija, pasivna i aktivna oprema. CCTV, IP, alarmi, udaljeni alarmni nadzor, kontrola pristupa i evidencija radnog vremena, sigurnosna rasveta, audio-razglasni sistemi, uređaji i oprema za neprekidno napajanje.

INTELEKTNJA ZGRADA - Centralizovana upravljačka infrastruktura objekata, kontrola i zaštita. Integrirani sistemi za bezbednost, nadzor i upravljanje svim vitalnim funkcijama savremenih poslovnih i rezidencijalnih (stambenih) objekata.

FIZIČKA ZAŠTITA - Oružje i prateća lična oprema za izvršioce fizičkog obezbeđenja. Zaštitna odeća i obuća za izvršioce fizičkog obezbeđenja. Menadžment vrednostima. Specijalna blindirana vozila i specijalna oprema za transport novca. Usluge transporta vrednosti i fizičkog obezbeđenja. Menadžment iz kontrolnog centra. Detektivske usluge.

BEZBEDNOST U SAOBRAĆAJU - Specijalna oprema za bezbednost u saobraćaju (radari, kamere, ...). Oprema i automatizovani sistemi za parkirališta i parkinge. Specijalna vozila za bezbednost u saobraćaju. Oprema za javnu saobraćajnu infrastrukturu (svetlosna signalizacija, oznake, zvučna signalizacija, rampe, integrirani sistemi bezbednosti železničkog i vazdušnog saobraćaja ...i sl.). Oprema za kontrolu lica i prtljaga.

INFORMACIONA BEZBEDNOST I UPRAVLJANJE PODACIMA (sBIT). Smart kartice. Bankarska oprema. ATM. Rešenja za bezbedne elektronske platne transakcije. Bezbednost na Internetu. Bezbednost LAN, WAN mreža. Integrirane (SW/HW) bezbedne IT platforme za banke i velike poslovne korisnike. Arhiviranje podataka i upravljanje dokumentima (EDMS). Integrirana (SW/HW) IT rešenja za elektronsku trgovinu i e-upravu.

15 - 18. septembar 2010.

Info i prijava učešća: Tel: +38111 2655-486, Mob: +38163 205-599, Fax: +38111 3615-298, e-mail: isec@sajam.rs

www.beogradskisajam.rs

 BEOGRADSKI SAJAM
Jedno mesto, ceo svet

°Celsius

apoteka

Prepoznatljiv lanac apoteka Celsius danas čini preko osamdeset zaposlenih u sedamnaest apoteka širom Srbije.

Naše apoteke su locirane u Beogradu, Novom Sadu, Pančevu, Čačku, Kikindi, Kruševcu, Užicu, Kraljevu i Zrenjaninu.

Saradnja sa Fondom SOVO omogućava vojnim osiguranicima da u svim apotekama "Celsius" preuzmu lekove uz recept izdat od strane vojnih zdravstvenih ustanova.

Asortiman naših maloprodajnih objekata obuhvata veliki broj lekova domaćih i stranih proizvođača, OTC proizvoda, pomoćnih lekovitih sredstava, medicinske kozmetike i aparata.

www.celsius.rs

ИСТОРИЈА Вил Дјурант ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

- КОМПЛЕТ
- 12 ТОМОВА
- 10500 СТРАНА

- класично ремек дело историје настанка и развоја људског друштва
- историја древне и модерне цивилизације
- источна и западна цивилизација
- историјски подаци
- мудри закључци
- занимљиви, драматични, једноставни и духовити догађаји
- бројне личности

1. ИСТОЧНЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ
2. ЖИВОТ ГРЧКЕ
3. ЦЕЗАР И ХРИСТ
4. ДОБА ВЕРЕ – први део
5. ДОБА ВЕРЕ – други део
6. РЕНЕСАНСА
7. РЕФОРМАЦИЈА
8. ПОЧЕТАК ДОБА РАЗУМА
9. ДОБА ЛУЈА XIV
10. ДОБА ВОЛТЕРА
11. РУСО И РЕВОЛУЦИЈА
12. НАПОЛЕОНОВО ДОБА

НАРУЧБЕНИЦА

МЕДИЈА ЦЕНТАР „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд, тел/факс 011/3241-009
Жиро-рачун : 840 - 49849 - 58

Наручујем _____ комплета едиције „ИСТОРИЈА ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ“ по повлашћеној
цени од 19.440,00 динара.

Издања ћу платити на кредит у _____ рата (највише 18), путем административне
забране.

Попуњену наручбеницу послати на адресу МЦ „Одбрана“, након чега ће купцима бити
достављена административна забрана ради овере.

Након прихватања забране и уплате прве рате од стране исплатиоца зараде, издања ће бити
достављена путем Пост експреса, на терет купца.

Купац : _____ Телефон : _____

ЈМБГ : _____ Број личне карте : _____

Издате од МУП : _____

Улица и број : _____ Место : _____

Потпис наручиоца:

**ВЕЛИКИ
ЛЕТЊИ ПОПУСТ**

50%